

Samuil «1»

Derd-elemdin bolghan tilek

¹ Efraim taghliqidiki Ramataim-Zofimda Elkanah isimlik bir kishi bar idi. U Efraimliq bolup, Yero-hamning oghli, Yeroham Élixuning oghli, Élixu Toxuning oghli, Toxu Zufning oghli idi. ■ ² Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yene birsining ismi Peninnah idi. Peninnahning baliliri bar idi, lékin Hannahning balisi yoq idi. ³ Bu adem her yili öz shehiridin samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigargha sejde qilip qurbanliq sun'ghili Shilohgha baratti. U yerde Elining Xofniy we Finihas dégen ikki oghli Perwerdigarning kahinliri bolup ishleytti. ■ ⁴ Her qétim Elkanah qurbanliq qilghan künide u *qurbanlıqtı* ayali Peninnah we uning herbir oghul-qizlirigha öz ülüşhini béretti. ⁵ Emma Hannahgha bolsa u ikki hessilik ülüşh béretti; chünki u Hannahni tolimu söyetti. Lékin Perwerdigar uni tughmas qilghanidi. □ ⁶ Perwerdigarning uni tughmas qilghanlıqidin uning kündesh reqibi *Peninnah Hannahni* azablash üchün uning bilen qattiq qérishatti. ⁷ We her yili, Hannah her qétim Perwerdigarning öyige chiqqanda, *Peninnah* uninggħha azar béretti. Peninnah shundaq qilghachqa, u yighlap

■ **1:1** 1Tar. 6:11, 12 ■ **1:3** Mis. 23:14; Qan. 16:16. □ **1:5**
«Lékin Perwerdigar uni tughmas qilghanidi» — iibraniy tilida:
 «Lékin Perwerdigar uning baliyatqusini étiwetkenidi».

héch néme yémeytti. □ 8 Axiri uning éri Elkanah uningga: — I Hannah, némishqa yighlaysen? Némishqa birnerse yémeysen? Némishqa könglüng azar yeysu? Men özüm sanga on oghuldin ewzel emesmu?! — dédi. ■

9 Ular Shilohda yep-ichkendin kényin (Eli dégen kahin shu chaghda Perwerdigarning ibadetxanisining ishiki yénidiki orunduqta olturatti) Hannah dastixandin turdi; 10 u qattiq azab ichide Perwerdigargha dua qilip zar-zar yighaytti. 11 U qesem ichip: — I samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, eger dédikingning derdige yétip, méni yad yétip dédikingni untumay, belki dédikingge bir oghul bala ata qilsang, uni pütün ömrining künliride Sen Perwerdigargha béghishlaymen; uning beshigha ustira héchqachan sélinmaydu, dédi. □ ■

12 U Perwerdigarning aldida duasini dawam qiliwatqanda, Eli uning aghzigha qarap turdi; 13 chünki Hannah duani ichide qilghachqa

□ 1:7 «We her yili, Hannah her qétim Perwerdigarning öyige chiqqanda, Peninnah uningga azar béretti» — némishqa ular her qétim «Perwerdigarning öyige chiqqanda» shundaq bolidu? — bizningche her qétim bir ibraniy aile Xudaning aldigha shundaq kelgende, ular barliq baliliri üchün alahide teshekkür éytishi mumkim. Shu chagharda Peninnah Hannahqa «Sen bir tugmas!» dep eslitetti. Bezi terjimilerde mushu jümlining beshida: «U (Elkanah) her yili Perwerdigarning öyige chiqqanda, Hannah uningga hemrah bolup barghanda...» déyildi. ■ 1:8 Rut 4:15.

□ 1:11 «uning beshigha ustira héchqachan sélinmaydu» — Tewrat dewride bezi kishiler özlirini Xudaning ibaditige béghishlash meqsite özlirini «nazariy» dep ataytti; «nazariy»lar (nazariy bolushqa qesem ichip békitilgen möhlette) haraq ichmeytti, chachlirini héch chüshürmeytti. «Chöl.» 6:1-22ni körüng. ■ 1:11 Hak. 13:5.

lewliri midirlawatqini bilen awazi anglanmaytti. Shunga Eli uni mest bolup qaptu, dep oyldi. **14** Eli uninggha: — Qachan'ghiche mest yürisen? Sharabingni özüngdin néri qil, dédi.

15 Lékin Hannah jawaben: — Undaq emes, i ghojam! Köngli sunuq bir mezlummen. Men sharabmu, haraqmu ichmidim, belki jénim derdini Perwerdigarning aldida töktüm; ■

16 dédeklirini yaman xotun dep bilmigeyla. Chünki méning zor derdim we azablirimdin bu kün'giche shundaq nida qiliwatimen, dédi.□

17 Eli uningha jawab bérip: — Tinch-aman qaytqin; Israilning Xudasi Özidin tiligen iltijayingni ijabet qilghay, dédi.

18 Hannah: — Dédekliri köz aldilirida iltipat tapqay, dédi. U shularni dep chiqip, ghiza yédi we shuningdin kényin chirayida ilgirikidek ghemkinlik körünmdi.

19 Ular etisi tang seherde ornidin turup Perwerdigarning huzurida sejde qilip bolup, Ramahdiki öyige yénip keldi. Elkanah ayali Hannahgha yéqinchiliq qildi; Perwerdigar uni eslichenidi. **20** Hannah hamilidar bolup, waqtisaiti toshup, bir oghul tughdi. U: «Men uni Perwerdigardin tilep aldim» dep, ismini Samuil qoydi.□

■ **1:15** Zeb. 62:8; 142:2 □ **1:16** «dédeklirini yaman xotun dep bilmigeyla...» — ibraniy tilida «dédeklirini «Bérialning qizi» dep bilmigeyla» déyilidu. «Bérial»ning menisi «erzimes» dégenlik bolup, belkim Iblisni körsitudu. □ **1:20** ««Men uni Perwerdigardin tilep aldim» dep, ismini Samuil qoydi» — ibraniy tilida «Samuil» dégenning menisi «Xuda anglidi» yaki «Xudadin tiligen» dégen'ge yéqin kéliodu.

Hannah Samuilni Perwerdigargha ataydu

21 Uning éri Elkanah öyidiki hemmisi bilen Perwerdigargha atidighan her yilliq qurbanliqni qilghili we qilghan qesimini ada qilish üchün Shilohgħha chiqt. 22 Lékin Hannah bille barmay érige: — Bala emcheiktin ayrilghandila andin men uning Perwerdigarning aldida hazır bolushi üchün uni élip barimen; shuning bilen u u yerde menggü turidu, dédi. 23 Éri Elkanah uningħha: — Özüngge néme yaxshi körünse, shuni qilghin. Uni emcheiktin ayrighu che turup turghin. Perwerdigar Öz söz-kalamigha emel qilghay, dédi. Ayali öyde qélib balisi emcheiktin ayrilghu che émitti. 24 Balisi emcheiktin ayrilghandin keyin u uni élip, shundaqla üch buqa, bir efah un we bir tulum sharabni élip Perwerdigarning Shilohdiki öyige apardi. Bala bolsa téxi kichik idi. □ ■ 25 Ular bir bugini soyup balini elining qéshiga élip keldi.

□ 26 Shuning bilen Hannah *uningħha*: — I għojjam, özliride hayat rast bolghinidek, bu yerde silining qashlirida turup Perwerdigargha nida qilghan mezlum men bolimen, dédi. 27 Men mushu oghul bala üchün dua qildim we mana, Perwerdigar méning tiligen iltijayimni ijabet qildi.

□ 1:24 «bir efah un» — «efah» ashliq-danlarning ölchem birliki idi, texminen 27 litr. Buqa qurbanliq qilin'għanda, uningħha qoshup undin «qoshumche ashliq hediye» qilinishimu kérek idi.

■ 1:24 Luqa 2:41. □ 1:25 «Ular **bir buqini soyup balini elining qéshiga élip keldi» — qalghan ikki buqa belkim éligha Samuilni bęqish üchün bergen «bęqish heqqi» bolushi mumkin. Bashqa bir éhtimalliq barki, 24-ayetning menisi: «...üch buqa» emes, belki «....üch yashliq bir buqa» bolushi mumkin. Biraq bu ayetni shundaq chüşen'gen alimlar az.**

²⁸ Emdi hazir men uni Perwerdigargha tapshurup berdim. Ömrining hemme künliride u Perwerdigargha béghishlan'ghan bolidu, dédi. Shuning bilen ular u yerde Perwerdigargha sejde qildi. □

2

Hannah tentene bilen Perwerdigarni medhiyileydu

¹ Hannah dua qilip mundaq dédi: —
 «Méning qelbim Perwerdigar bilen yayraydu,
 Méning münggüzüm Perwerdigar bilen égiz
 kötürüldi;
 Aghzim düshmenlirimning aldida tentenilikte
 échildi;
 Chünki Séning nijatingdin shadlinimen. □ ■

² Perwerdigardek muqeddes bolghuchi yoqtur;
 Chünki Sendin bashqa héch kim yoq,
 Xudayimizdek héch uyultash yoqtur. ■

³ I insanlar, kibirlik sözliringlarni köpeytivermenglar,
 Yoghan geplerni aghzinglardin chiqarmanglar;
 Chünki Perwerdigar bilim-hidayetke ige Xudadur.
 Insanlarning emelliri Uning teripidin tarazida
 tartilidu.

□ **1:28 «...ular u yerde Perwerdigargha sejde qildi»** — «ular» bezi kona köchürmilerde «u u yerde Perwerdigargha sejde qildi» déyili (démek, Samuilni körsitidi). □ **2:1 «Méning münggüzüm Perwerdigar bilen égiz kötürüldi»** — Tewratta, «münggüz»ler köp hallarda ademlarning abruy-shöhritini yaki küchini bildürider. Mushu yerde Qutquzghuchi-mesihni körsitishi mumkin. «Zeb.», 132:17ni körüng. Bu münggüzler ademning beshida ösken emes, elwette! ■ **2:1** Luqa 1:46. ■ **2:2** Qan. 3:24; Zeb. 86:8.

4 Palwanlarning oq-yaliri sundurildi;
Lékin putliship yiqlghanlarning béli bolsa qudret
bilen baghlandi.

5 Qorsiqi toq bolghanlar nan tépish üchün özini
yallanmiliqqa berdi;
Lékin ach qalghanlar hazir ach qalmidi;
Hetta tughmas ayal yettini tughidu;
Lékin köp baliliq bolghan soliship kétidu.■

6 Perwerdigar hem öltüridu, hem hayat bérifu;
U ademni tehtisaragha chüshürifu, u yerdin yene
turghuzidu;□ ■

7 Perwerdigar ademni hem namrat qiliwétidu,
hem bay qilidu;
U kishini hem pes qilidu, hem égiz kötüridu.

8 U özi miskinni topidin qopuridu,
Qighliqtin yoqsulni kötüridu;
Ularni ésilzadiler arisida teng olturghuzidu;
Ularni shan-shereplik textige miras qilduridu;
Chünki yerning tüwrükliri Perwerdigarningkidur;
U Özi dunyani ularning üstige salghanidi.■

9 Öz muqeddes bendilirining putlirini U mezmut
qilidu;

Emma reziller bolsa, qarangghuda shük qilinidu;
Chünki héchkim öz qudrithi bilen nusret tapmaydu.

10 Perwerdigar bilen qarshilashqanlar pare-pare
qiliwétildi;

U Özi asmanlardin ulargha qarshi güldürleydu.
Perwerdigar yer yüzining chetlirigiche höküm
chiqiridu;

■ **2:5** Zeb. 34:9-10; Yigh. 5:6; Luqa 1:53. □ **2:6** «tehtisara» —
ölgenlerning rohi baridighan jay. ■ **2:6** Qan. 32:39; Ez. 37:11-14

■ **2:8** Ayup 36:15; Zeb. 113:7, 8; Luqa 1:52; Zeb. 24:1-2; 102:25;
104:5.

U Özi tiklichen padishahqa qudret bérifu,
U Özi mesihligininining münggüzini égiz
kötüridu!». □ ■

11 Elkanah bolsa Ramahdiki öz öyige yénip bardı.
Bala bolsa elining qéshida Perwerdigargha xizmet
qılıp qaldı.

Elining oghullirining kahinliq mensipidin rezillik bilen paydilinishliri

12 Emma Elining oghulliri intayin yaman kishilerdin bolup, Perwerdigarni tonumaytti.

□ **13** Kahinlarning xelqlerge mundaq aditi bolghan: — Birsi qurbanlıq qılıp, gösh qaynap pishiwatqanda kahinning xizmetkari kélép üch tilliq changgakni qolida tutup **14** dash, qazan, dangqan yaki korining ichige sanjip, changgakqa néme élin'ghan bolsa kahin shuni özige alatti. Ularning Shilohgha *qurbanlıq qilghili* kelgen

□ **2:10** «U Özi mesihligininining münggüzini égiz kötüridu!» — «mesihlimek» yaki «mesih qılısh»: Xudaning yolyoruqi bilen Israilgha yéngi bir padishah békítish üçhün uning beshigha zeytun méyi sürülüshi kérek idi. Mushu murasim «mesih qilinish» yaki «mesihlinish» dep atilatti we shundaqla shu chaghdin bashlap shu padishah «Xudaning mesihligini» dep atilatti. Kahinlar we bezi waqtida peyghemberlermu «mesih qilinatti». Israilda shu chaghda padishah bolmighachqa, Hannahning bu sözi derweqe kelgüsü ishlarni aldin’ala körsetken besharet idi. ■ **2:10** 1Sam. 7:10; Zeb. 2:6; 21:8; 89:24 □ **2:12** «...intayin yaman kishilerdin bolup» —ibraniy tilida: «Bérialning (Iblisning) oghulliridin bolup» déyildi. «Bérial»ning menisi «erzimes», belkim Sheytanni körsitudı.

hemme Israillargha shundaq aditi bolghan. □
15 Shundaqla hetta yaghni köydürmeste kahinning xizmetkari kélip qurbanliq qiliwatqan ademge:
— Kahin'gha kawap üchün gösh bergen, chünki u sendin qaynap pishqan gösh qobul qilmaydu, belki xam gösh lazim, deytti. **16** Eger qurbanliq qilghuchi uninggha: — Awwal yéghi köydürülüp bolsun, andin némini xalisang shuni alghin, dése, u: — Bolmaydu, manga derhal ber! Bolmisa mejburiy alimen, deytti; □ **17** Shundaq qilip bu ikki yashning gunahi Perwerdigarning aldida tolimu éghir bolghanidi; chünki uning sewebidin xeq Perwerdigargha atighan qurbanliqlar közge ilinmaywatatti.

18 Emma Samuil nareside bala bolup kanaptin toqulghan bir efodni kiyip Perwerdigarning al-

□ **2:14** «Ularning Shilohgha qurbanliq qilghili kelgen hemme Israillargha shundaq aditi bolghan» — mushu xil qurbanliqlar, shübhisiszki, «teshekkür qurbanliqliri» yaki «inaqliq qurbanliqliri» idi. Kahinlarning mushu aditi Musa peyghemberge chüshürülgen qanunning belgilimilirige asaslan'ghan emes. Kahinlarning «hoquq ülüshi» bolsa «Law.» 7:11-18, 28-34-ayetlerde körsitilidu. Emma elining oghulliri achközlükidin bu adetni tolimu heddidin ashuruwetkenidi. Kéyinki ayetlerni körüng. □ **2:16** «Awwal yéghi köydürülüp bolsun, andin némini xalisang shuni alghin» — Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche qurbanliqlardiki barlıq yaghlar Perwerdigargha atap köydürületti. Ademning uni yéyishi men'i qilinatti.

dida xizmet qilatti. □ 19 Buningdin bashqa uning anisi her yilda uningga bir kichik ton tikip, her yilliq qurbanliqni qilghili éri bilen barghanda alghach kéletti. 20 Eli Elkanah we ayaligha bext tilep dua qilip: — «Ayalingning Perwerdigargha bégishlighinining ornigha sanga uningdin bashqa nesil bergey, dédi. Andin bu ikkisi öz öyige yandi. 21 Shuning bilen Perwerdigar Hannahni yoqlap beriketlep, u hamilidar bolup jemiy üch oghul we ikki qiz tughdi. Kichik Samuil bolsa Perwerdigarning aldida turup ösüwatatti.□ 22 Eli bek qérip ketkenidi. U oghullirining pütkül Israilgha hemme qilghanlirini anglidi hem ja maet chédirining ishikide xizmet qilidighan aylar bilen yatqininimu anglidi. □ 23 U ulargha: — Siler néme üchün shundaq ishlarni qilisiler? Chünki bu xelqning hemmisidin silerning yamanliqinglarni anglawatimen, dédi. 24 Bolmaydu, i oghullirim! Men anglichean bu xewer yaxshi emes, Perwerdigarning xelqini azdurupsiler. □ 25 Eger bir adem yene bir ademge gunah qilsa,

- 2:18 «Samuil **nareside bala bolup kanaptin toqulghan bir efodni kiyip Perwerdigarning aldida xizmet qilatti**» — «efod» dégen néme? Xuda Musa peyghemberge chüshürgen qanun boyiche, bash kahin kiydighan bir alahide kalte chapan bolup, uning ichidiki ikki xil tash arqliq Xudadin yol sorighili bolatti. Samuil Lawiy qebilisidin bolmisimu, bu ayetke qarighanda «kahinliq kiyim» kiyip, kahinliq xizmitini qiliwatatti. □ 2:21 «...yoqlap **beriketlep**» — ibraniy tilida peqet «yoqlap» déyildi. Xudaning «yoqlishi» toghruluq «tebirler»nimu körüng. □ 2:22 «**jamaet chédiri**» — yeni «ibadet chédiri» yaki «muqeddes chédir». □ 2:24 «**Perwerdigarning xelqini azdurupsiler**» — bashqa birxil terjimisi: «Perwerdigarning xelqi arisesda tarqalghan xewer yaxshi emes».

bashqa birsi uning üchün Xudadin rehim sorisa bolidu; lékin eger birsi Perwerdigargha gunah qilsa, kim uning gunahini tiliyeleydu? — dédi. Lékin ular atisining sözige qulaq salmidi; chünki Perwerdigar ularni öltürüşni niyet qilghanidi. **26** Emma Samuil dégen bala ösüwatatti, Perwerdigar hem ademlerning aldida iltipat tapqanidi. ■

27 Xudaning bir adimi Elining yénigha kélip mundaq dédi: — Perwerdigar shundaq deydu: «Misirda, Pirewnningkide turghanda Özümni atangning jemetige ochuq ayan qilmidimmu? ■ **28** Men uni kahinim bolush, Öz qurban'gahimda qurbanliq qilish, xushbuy yéqish we Méning aldimda efod tonini keyip xizmet qilishqa Israilning hemme qebililiridin tallimaghanidimmu? Shuningdek Men Israilning otta köydürigidighan hemme qurbanliqlirini atanggha tapshurup teqdim qilghan emesmu?

□ ■ **29** Némishqa Men buyrughan, turalghu jayimdiki qurbanliqim bilen ashliq hediyelerni depsende qilisiler? Némishqa xelqim Israillar keltürgen hemme hediyelarning ésilidin özliringlarni semritip, öz oghulliringlarning hörmitini Méningkidin üstün qilisen?» ■ **30** Uning üchün Israilning Xudasi Perwerdigar mundaq deydu: «Men derheqiqet séning we atangning jemetidikiler Méning aldimda xizmitimde

■ **2:26** Luqa 2:52. ■ **2:27** Ros. 7:25. □ **2:28** «... Men Israilning otta köydürigidighan hemme qurbanliqlirini atanggha tapshurup teqdim qilghan emesmu?» — Tewratqa asasen, kahinlarning herqandaq qurbanliqlardin özige xas bir ülüşni élish hoquqi bar idi. ■ **2:28** Law. 10:14. ■ **2:29** Qan. 32:15.

menggü mangidu, dep éytqanidim; lékin emdi Men Perwerdigar shuni deymenki, bu ish hazir Mendin néri bolsun! Méni hörmət qilghanlarnı Men hörmət qilimen, lékin Méni kemsitkenler pes qarılıdu. ■ **31** Mana shundaq künler kéléduki, séning biliingni we atangning jemetining bilikini teng késiwétimen; shuning bilen jemetingde birmu qérighan adem tépilmaydu! □ **32** Sen turalghu jayimda derd-qayghu körisen; Israillar herqandaq huzur-bextni körgini bilen, séning jemetingde ebedgiche birmu qérighan adem tépilmaydu. □ **33** We Men qurban'gahimning xizmitidin üzüp tashlimihan adiming bar bolsa, u közliringning xirelishishi bilen jéningning azablinishigha seweb bolidu. Jemetingde tughulghanlarning hemmisi balaghettin ötmey ölidu. □ **34** Sanga bu ishlarnı ispatlashqa, ikki oghlung Xofniy bilen Finihasning beshigha chüshidighan mundaq bir alamet besharet bolidu: — ularning ikkilisi bir künde ölidu. **35** Emma Özümge Rohim we dilimdiki niyitim boyiche ish köridighan sadiq bir kahinni

-
- 2:30** Mis. 28:43; 29:9. **□ 2:31** «... séning **bilik**
ingni we atangning jemetining bilikini teng késiwétimen» —
«ademning biliki» uning küchi, qabiliyyiti we hoquqini bildüretti.
□ 2:32 «**Sen turalghu jayimda derd-qayghu körisen**» — yaki
«**Sen turalghu jayimda düshmen körisen**». «**séning jemetingde**
ebedgiche birmu qérighan adem tépilmaydu» — bu besharet töwendiki bablarda échilidu. Eli özi Perwerdigarning ehde sanduqining bulap kétilgenlikini köridu; biraq kényinki künlerde, yeni Dawut padishahning künliridiki bext-beriketni u körmeye (Elining jemetining kényinki tarixi 22-bab, 1-22, «1Pad.» 2:26-27de körülidu).
□ 2:33 «**közliringning xirelishishi**» — bu ibare adette köz yashlirining köp tökülgenlikidin yaki zor ghemkinliktin bolghan haletni körsitudu.

tikleymen; Men uningha mezmut bir jemet qurimen; u Méning mesih qilghinimning aldida menggü méngip xizmet qilidu. □ 36 Shundaq boliduki, séning jemetingdikilerdin herbir tirik qalghanlar bir ser kümüş we bir chishlem nan tileshke uning aldigha kélip uningha tezim qilip: «Qahinliq xizmetliridin manga bir orun bersile, yégili bir chishlem nan tapay dep éytidighan bolidu» deydu.

3

Perwerdigar Samuilni chaqiridu

¹ Samuil dégen bala bolsa elining aldida Perwerdigarning xizmitide bolatti. Emdi Perwerdigarning sözi u künlerde kem idi; wehiylik körünüşhlermu köp emes idi. ² We shundaq boldiki, bir kuni Eli ornida yatqanidi (uning közliri torliship körmes bolup qalay dégenidi) ■ ³ Xudaning chirighi téxi öchmigen bolup, Samuil Perwerdigarning ibadetxanisida, Xudaning ehde sanduqigha yéqinla yerde yatattı. ⁴ Perwerdigar Samuilni chaqirdi. U: — Mana men bu yerde, dédi. ⁵ U Elining qéshigha yükürüp béríp: — Mana men, méni chaqirdingghu, dédi. Lékin u jawab béríp: — Men chaqirmidim; qaytip béríp yatqin, dédi. Shuning bilen u béríp yatti. ⁶ Perwerdigar yene: «Samuil!» dep chaqirdi.

□ 2:35 «...Méning mesih qilghinimning aldida» — Méning padishahimning aldida, démekchi. Bizningche bu besharet awwal Samuilning özide andin kahin Zadokning jemetide emelge ashuruldi. «**menggü méngip xizmet qilidu**» — ibraniy tilida «barliq künlerde méngip xizmet qilidu». ■ 3:2 1Sam. 4:15.

Samuil qopup elining qéshigha bérip: Mana men, méni chaqirdingghu, dédi. Lékin u jawab bérip:
— Men chaqirmidim i oghlum, yene bérip yatqin, dédi.

⁷ Samuil Perwerdigarni téxi tonumighanidi; Perwerdigarning sözi uninggha téxi ayan qilinmighanidi. ⁸ Lékin Perwerdigar yene üchinchi qétim: «Samuil!» dep chaqirdi; u qopup elining qéshigha bérip: — Mana men; sen méni chaqirding, dédi. U waqitta Eli Perwerdigar balini chaqiriptu, dep bilip yetti. ⁹ Shuning bilen Eli Samuilgha:
— Bérip yatqin. U eger séni chaqirsa, sen: — I Perwerdigar, söz qilghin, chünki qulung anglaydu, dep éytqin, déwidi, Samuil bérip ornida yatti.
¹⁰ We Perwerdigar kélip yéqin turup ilgirikidek:
— «Samuil, Samuil!» dep chaqirdi. Samuil: — Söz qilghin, chünki qulung anglaydu, dep jawab berdi. □

¹¹ Perwerdigar Samuilgha: — Mana Men anglighanlarning ikki quliqini zingildatqudekkir ishni Israilning arisida qilmaqchimen. ■

¹² Shu künide Men burun Elining jemetidikiler toghrisida éytqinimning hemmisini uning üstige chüshürimen; bashtin axirghiche ada qilimen! ■

¹³ Chünki özige ayan bolghan qebihlik tüpeylidin Men uninggha, séning jemetingdin menggülüök höküm chiqarmaqchimen, dep éytqanmen: chünki u oghullirining iplaslıqini bilip turup ularni

□ **3:10** «**Samuil, Samuil!**» — Tewrat-injilda Xuda bir kishining ismini qaytilap chaqirghan bolsa, u ademning özige intayin söyümlük ikenlikini körsitudu. ■ **3:11** 2Pad. 21:12; Yer. 19:3. ■ **3:12**

1Sam. 2:31.

tosmidi. □ 14 Uning üchün Elining jemetidikilerge qesem qilghanmenki, Elining jemetidikilerning qebihlikи meyli qurbanlıq bilen bolsun, meyli hediye bilen bolsun kafaret qilinmay, ebedgiche kechürüm qilinmaydu, dédi.

15 Samuil etisi tang atquche ýetip, andin Perwerdigarning öyining ishiklirini achi. Emma Samuil wehiylik körünüşni Elige éytishtin qorqtı.

16 Lékin Eli Samuilni chaqirip: — I Samuil oghlum, dédi. U: — Mana men, dep jawab berdi.

17 U: — U sanga néme söz qildi? Sendin ötüney, uni mendin yoshurmighin. Eger Uning sanga éytqanlırinining birini manga éytmay qoysang, Xuda déginini séning beshingha chüshürsun we uningdin artuq chüshürsun! — dédi. 18 Shuning bilen Samuil uninggha héchnémini qaldurmay hemmini dep berdi. Eli: — Mana, U Perwerdigardur; U némini layiq tapsa, shuni qilsun, dédi.

19 Samuil ösüp chong boluwatatti we Perwerdigar uning bilen bille bolup, uning éytqan besharetlik sözliridin héchqaysisini yerde qaldurmayıttı.

20 Shuning bilen pütkül Israil Dandin tartip Beer-Shébaghiche Samuilning Perwerdigarning peyghembiri qilip tiklen'genlikini bilip yetti. □

21 Shu waqitta Perwerdigar Shilohda Özini yene

□ 3:13 «Men uninggha, séning jemetingdin menggülük höküm chiqarmaqchimen, dep éytqanmen» — yaki «Men uninggha, séning jemetingdin menggülük höküm chiqarmaqchimen, dep éytqin». «chünki u oghullirining iplasliqini bilip turup ularni tosmidi» — yaki «chünki u oghullirining Xudani qarghiganlıqını bilip turup ularni tosmidi». □ 3:20 «Dandin tartip Beer-Shébaghiche» — «Dan» Israilning shimaliy chétide, «Beer-Shéba» uning jenubiy chétide idi.

ayan qildi. Chünki Perwerdigar Shilohda Öz sözkalami arqılıq Samuilgha Özini ayan qildi; we Samuil Uning sözini pütkül Israilgha yetküzdi. □

4

Perwerdigarning ehde sanduqi Filistiylerning qoligha chüşhidu

¹ U waqitta Israil Filistiyler bilen jeng qilghili chiqip Eben-Ezerge yéqin jayda bargah-chédirlarni tiki. Filistiyler bolsa Afek dégen jayda bargah-chédirlarni tiki. ² Filistiyler Israillar bilen soqushqili sep tizip turdi. Jeng kéngeygende Israil Filistiyler aldida tarmar boldi; Filistiyler ularning jeng sepliridin töt mingche ademni öltürdi. ³ Xalayıq bargahqa yénip kelgende, Israilning aqsaqalliri: — Némishqa Perwerdigar bugün bizni Filistiyler teripidin tarmar qildurdi? Biz Shilohdin Perwerdigarning ehde sanduqini qéshimizgha élip kéleyli; u arimizda bolsa, bizni düshminimizning qolidin qutquzidu, dédi.

⁴ Shu geptin kéyin xalayıq Shilohgha adem mangdurup, shu yerdin kérublarning otturisida olturghan samawi qoshunlarning Serdari Perwerdigarning ehde sanduqini élip kötüüp keldi. Shuningdek Elining ikki oghli Xofniy bilen Finihasmu Xudaning ehde sanduqi bilen bille

□ **3:21** «**Samuil Uning sözini pütkül Israilgha yetküzdi**» — yaki «Samuil éytqan bu söz pütkül Israilda yüz berdi».

keldi. □ ■ 5 We shundaq boldiki, Perwerdigarning ehde sanduqi leshkergahqa élip kélin'gende pütkül Israil yerni tewretküdek küchlük bir chuqan kötürüshti.

6 Filistiyler küchlük tentene awazini anlap: – Ibraniylarning leshkergahidin anglan'ghan bu küchlük chuqan néme wejidin chiqqandu, dep éytishti. Arqidinla ular Perwerdigarning ehde sanduqining ularning leshkergahigha keltürülgini bilip yetti. 7 Shuning bilen Filistiyler qorqup: – Ilahlar ularning leshkergahigha keptu, halimizgha way! Mundaq ish bu waqitqiche héch bolghan emes, déyishti. 8 Halimizgha way! Bizni bu qudretlik ilahlarning qolidin kim qutquizidu? Mana bayawanda misirliqlarni türlük bala-wabalar bilen urghan ilahlar del shulardur! 9 I Filistiyler, özliringlarni jesur körsitip erkektek turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizge qul bolghandek biz ulargha qul bolimiz; erkektek bolup jeng qilinglar! – dédi. ■

10 Shuning bilen Filistiyler Israillar bilen jeng qildi. Israil tarmar qilinip, herbiri terep-terepke öz chédirige beder qacthi. Jengde qattiq qirghinchiliq bolup, Israildin ottuz ming piyade esker öltürüldi. 11 Perwerdigarning ehde sanduqi olya bolup ketti we Elining ikki oghli Xofniy bilen Fini-

□ 4:4 «...kérublarning otturisida olturghan samawi qoshunlarning Serdari Perwerdigar» — «kérublar» perishtilerning sheklide bolup, ehde sanduqining ikki teripide turatti. «Mis.» 25:17-22ni körüng. Xuda «kérublarning otturisida, ehde sanduqining üstide huzurumni olturghuzimen, dep wede qilghanidi. ■ 4:4
2Sam. 6:2; Zeb. 80:1; 99:1 ■ 4:9 Hak. 13:1.

hasmu öltürüldi.■

12 Shu künü bir Binyaminliq jeng meydanidin qéchip kiyim-kéchekliri yirtiq, üstibéshi topa-chang halda Shilohgha yükürüp keldi. ■ **13** U yétip kelgende, mana Eli yolning chétide öz orunduqida olturnup taqiti-taq bolup kütüwatatti; uning köngli Perwerdigarning ehde sanduqining ghémide perishan idi. U kishi xewerni yetküzgili sheherge kirgende, pütkül sheher peryad-chuqan kötürdi. **14** Eli peryad sadasini anglap: — Bu zadi néme warang-churung? dep soridi. U kishi aldirap kélép elige xewer berdi **15** (Eli toqsan sekkiz yashqa kirgen, közliri qétip qalghan bolup, körmeytti). ■ **16** U kishi Elige: — Men jengdin qaytip kelgen kishimen, bugün jeng meydanidin qéchip keldim, dédi. Eli: — I oglum, néme ish yüz berdi? — dep soridi. **17** Xewerchi jawab béríp: — Israil Filistiylerning aldidin beder qacthi. Xelq arisida qattiq qirghinchiliq boldi! Séning ikki oglung, Xofniy bilen Finihasmu öldi hemde Xudaning ehde sanduqimu olja bolup ketti, dédi. **18** We shundaq boldiki, xewerchi Xudaning ehde sanduqini tilgha alghanda, Eli derwazining yénidiki orunduqtin keynige yiqlip chüshüp, boyni sunup öldi; chünki u qérip, bedinimu éghirliship ketkenidi. U qiriq yil Israilning hakimi bolghanidi.□

19 Uning kélini, yeni Finihasning ayali hamildar bolup tughushqa az qalghanidi. U Xudan-

■ **4:11** 1Sam. 2:34; Zeb. 78:59-61 ■ **4:12** Ye. 7:6. ■ **4:15**
1Sam. 3:2 □ **4:18** «U **qiriq yil Israilning hakimi bolghanidi**»
— «hakim»larning yétekchi hem soraqchi rolini chüshinish üçhün Tewrattiki «Batur Hakimlar»ni körüng.

ing ehde sanduqining olja bolup ketkenlikи we qiyinatisi bilen ériningmu ölgенlik xewirini angilghanda, birdinla qattiq tolghaq tutup, pükülüp balini tughdi. ²⁰ U öley dep qalghanda, chöriside turghan ayallar: — Qorqmighin, sen oghul bala tughdung, dédi. Lékin u buninggha jawabmu bermidi hem köngül bölmidi. ²¹ U: «Shan-sherep Israildin ketti» dep baligha «Ixabod» dep isim qoydi; chünki Xudanинг ehde sanduqi olja bolup ketken hem qéyinatisi bilen érimu ölgениди. □ ²² U yene: — Shan-sherep Israildin ketti; chünki Xudanинг ehde sanduqi olja bolup ketti! — dédi.

5

¹ Filistiyler Xudanинг ehde sanduqini olja élip, uni Eben-Ezerdin élip Ashdodqa bardı. ² U yerde Filistiyler Xudanинг ehde sanduqini élip Dagon butxanisigha ekirip, Dagon dégen butning yénigha qoydi. ³ Ashdoddikiler etisi seher qopup kelse, mana Dagon buti Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqlighiniche düm yatatti. Shunga ular Dagon butni élip yene öz ornida turghuzup qoydi. ⁴ Lékin etisi seher qopup kelse, mana, Dagon Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqlighiniche düm yatatti; Dagonning bési hem qolliri bosughida chéqilghanidi; Dagonning

□ **4:21** «U: «shan-sherep Israildin ketti» dep baligha «Ixabod» dep isim qoydi» — «Ixabod» belkim «Shan-sherep qéni?» yaki «Shan-sherep ketti» dégenni bildürudu.

peqet béliqsiman téni qalghanidi. □ 5 Shunga bugün'ge qeder Ashdodta ya Dagonning kahinliri bolsun ya Dagonning butxanisigha kirgüchiler bolsun, Dagonning bosughisigha dessimeydu.

6 Andin Perwerdigarning qoli Ashdoddikilerning üstige qattiq chüşüp, ularni weyran qilip, Ashdod bilen etrapidikilerni hürrek késili bilen urdi. □ ■ 7 Ashdoddikiler bularni körüp: — Israilning Xudasining ehde sanduqi bizlerde turmisun! Chünki uning qoli bizni we ilahimiz Dagonni qattiq bésiwaldi, déyishti. 8 Shuning bilen ular adem mangdurup Filistiylernening hemme ghajilirini chaqirtip jem qilip ulardin: — Israilning Xudasining ehde sanduqini qandaq bir terep qilimiz? dep soridi. Ular: — Israilning Xudasining ehde sanduqi Gatqa chet yol bilen yötkelsun, dep jawab bérishi. Shuning bilen ular Israilning Xudasining ehde sanduqini u yerge chet yol bilen yötkidi. □ 9 We shundaq boldiki, ular uni chet yol bilen yötkigendin keyin Perwerdigarning qoli u sheherge chüşüp kishilerni qattiq sarasimige chüshürdi. U kichiklerdin tartip chonglarghiche sheherdikilerni urdi, ular hürrek késilige giriptar boldi. 10 Shuning bilen ular Xudaning ehde sanduqini Ekron'gha ewetti. Lékin Xudaning ehde sanduqi Ekron'gha yétip kelgende, Ekrondikiler peryad qilip: — Biz bilen xelqimizni öltürüşh

□ 5:4 «Dagon Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yiqlıghiniche dum yatatti» — «Dagon» dégen butta ademning bési we béliqning téni bar idi. □ 5:6 «hürrek késili» — yaki «ösmler» yaki «bowasir késili». ■ 5:6 Zeb. 78:60-66. □ 5:8 «Gatqa chet yol bilen yötkelsun» — belkim bashqa sheher-kentlerdin ötküzmeslik üchün.

üchün ular Israilning Xudasining ehde sanduqini bizge yötkidi! — dédi. ¹¹ Ular adem mangdurup Filistiylerning ghojilirini qichqartip jem qilip ulargha: — Biz bilen xelqimizni öltürmesliki üçün Israilning Xudasining ehde sanduqini bu yerdin öz jayigha ketküzünglar, dédi; chünki qattiq we hime sheherni basqanidi; Xudaning qoli ularning üstige tolimu éghir chüşkenidi. ¹² Ölmigen ademler bolsa härrek késili bilen urulup, sheherning peryadi asman'gha kötürlüdi.

6

Filistiyler ehde sanduqini qayturup ewetidu

¹ Perwerdigarning ehde sanduqi Filistiylerning yurtida yette ay turdi. ² Filistiyler kahinlar bilen palchilarни chaqirip ulargha: — Perwerdigarning ehde sanduqini qandaq qilimiz? Uni qandaq qilip öz jayigha eweteleymiz? Yol körsitinglar, dédi. ³ Ular: — Eger Israilning Xudasining ehde sanduqini qayturup ewetsenglar, quruq ewetmenglar, héch bolmighthanda uning bilen bir «itaetsizlik qurbanliqi»ni birge ewetishinglar zörürdur, dédi. Shundaq qilghanda shipa tapisiler, shundaqla Uning qolining néme üçün silerdin ayrilmaghanliqini bilisiler, dédi. ⁴ Ular: — Biz némini itaetsizlik qurbanliqi qilip ewetimiz? — dep soridi. Ular: — Filistiylerning ghojilirining sani besh; shunga besh altun härrek we besh altun chashqan yasap ewetinglar; chünki silerge we ghojanglarga oxshashla bala-qaza chüshti. ⁵ Härrekliringlarning sheklini we zémininglarni

weyran qilidighan chashqanlarning sheklini neqish qilip yasap, Israilning Xudasigha shansherep keltürünqlar. Shuning bilen u belkim silerning, ilahlirimizning we zémininglarning üstini basqan qolini yéniklitemkin: —⁶ Misirliqlar bilen Pirewn öz köngüllirini qattiq qilghandek silermu némishtqa öz könglünglarni qattiq qilisiler? U misirliqlargha zor qattiq qolluq körsetkendin keyin, ular Israillarni qoyup bermidimu, ular shuning bilen qaytip kelmidimu? ■⁷ Emdi yéngi bir harwa yasap, téxi boyunturuqqa kondürülmigen mozayliq ikki inekni harwigha qoshunglar; ulardin mozaylirini ayrip, öyde élip qélinglar;⁸ andin Perwerdigarning ehde sanduqini kötürüp harwigha sélinglar; we uninggha ewetidighan itaetsizlik qurbanliqi qilidighan altun buyumlarni bir qapqa sélip sanduqqa yandap qoyunglar we sanduqni shu péti mangdurunglar;⁹ andin qarap turunglar. Eger harwa Israil chégrisidiki yol bilen Beyt-Shemeshke mangsa, bizge kelgen shu chong bala-qazani chüshürgüchining özi Perwerdigar bolidu. Undaq bolmisa, bizni urghan Uning qoli emes, belki bizge chüshken tasadipiliq bolidu, xalas, déyishti.

10 Shuning bilen Filistiyler shundaq qildi. Ular Mozayliq ikki inekni harwigha qoshup, mozaylirini öyde solap qoyup,¹¹ Perwerdigarning ehde sanduqini harwigha sélip, altun chashqan we quyma hürrekler qachilan'ghan qapni uninggha yandap qoydi. ¹² Inekler Beyt-

Shemeshke baridighan yol bilen udul yürüp ketti. Ular kötürlgen yol bilen mangghach möreytti, ya ong terepke ya sol terepke qéyip ketmidi. Filistiylerning ghojiliri ularning arqisidin Beyt-Shemeshning chégrisighiche bardi. ¹³ Beyt-Shemeshtikiler jilghida bughday oruwatatti, ular bashlirini kötürlüp ehde sanduqini körüp xush bolushti. ¹⁴ Harwa Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqigha kélép, u yerdiki bir chong tashning yénida toxtap qaldi. Ular harwini chéqip, ikki inekni Perwerdigargha atap köydürme qurbanliq qildi. □ ¹⁵ Lawiylar Perwerdigarning ehde sanduqi bilen altun buyumlar bar qapni chüshürüp chong tashning üstige qoydi. Shu kuni Beyt-Shemeshtikiler Perwerdigargha köydürme qurbanliqlar we bashqa qurbanliqlarni qildi. □ ¹⁶ Filistiylerning besh ghojisı bularni körüp shu kuni Ekron'gha qaytip ketti. ¹⁷ Filistiylerning Perwerdigargha itaetsizlik qurbanliqi qılıp bergen altun hürriki: — Ashdod üçhün bir, Gaza üçhün bir, Ashkélon üçhün bir, Gat üçhün bir we Ekron üçhün bir idi. ¹⁸ Altun chashqanlarning sani bolsa Filistiylerning besh ghojisigha tewe barlıq sheherning sani bilen barawer idi. Bu sheherler sépilliq sheherler we ulargha qarashlıq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning

-
- 6:14 «Harwa Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqigha kélép, u yerdiki bir chong tashning yénida toxtap qaldi»** — démisekmu, Beyt-Shemeshtikiler Israillar idi, Beyt-Shemesh Israil bilen Filistiye otturisidiki chégra idi. **6:15 «Beyt-Shemeshtikiler Perwerdigargha köydürme qurbanliqlar we bashqa qurbanliqlarni qildi»** — «bashqa qurbanliqlar» belkim «teshekkür qurbanliqları»ni körsitudu. Undaq qurbanliqlarni yéyishke bolidu.

ehde sanduqini qoyghan chong chimenzarghiche hemme jayni öz ichige alatti. Bu chimenzar hazirmu Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida bar. □

¹⁹ Emma Beyt-Shemeshtikiler öz meyliche ehde sanduqining ichige qarighini üçhün Perwerdigar ulardin yetmish ademni, jümlidin chonglardin ellikni urdi. Perwerdigar xelqni mundaq qattiq urghanliqi üçhün pütün xelq matem tutti. □

²⁰ Beyt-Shemeshtikiler: — Bu muqeddes Xuda Perwerdigarning aldida kim öre turalaydu? Ehde sanduqi bizning bu yerdin kimning qéshigha apirlishi kérek? — dédi. ²¹ Andin ular Kiriat-Yéarimdikilerge elchilerni ewitip: — Filistiyler Perwerdigarning ehde sanduqini qayturup berdi. Bu yerge kélip uni özünglarga élip kétinglar, dédi.

7

Israillar Filistiyler bilen yene soqushidi

-
- **6:18 «Bu sheherler sépilliq sheherler we ulargha qarashliq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning ehde sanduqini qoyghan chong chimenzarghiche hemme jayni öz ichige alatti. Bu chimenzar hazirmu Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida bar»** — bashqa birxil terjimi: «bu sheherler sépilliq sheherlerni we uningha qarashliq sehra-kentlerni, shundaqla ular Perwerdigarning ehde sanduqini qoyghan chong tashqiche hemmini öz ichige alghanidi) bu chong tash bugün'giche Beyt-Shemeshlik Yeshuaning étizliqida turmaqta». Yene bashqa terjimiliri uchrishi mumkin. □ **6:19 «...yetmish ademni, jümlidin chonglardin ellikni urdi»** — buning bashqa birxil terjimi: «...besh tümen yetmish ademni urdi». Az bir qisim kona köchürmiledimu peqet «yetmish adem» dep xatirilen'gen.

1 Shuning bilen Kiriat-Yéarimdiki ademler kélip Perwerdigarning ehde sanduqini élip chiqip, döngning üstidiki Abinadabning öyide qoydi we uning oghli Eliazarni ehde sanduqigha qarashqa Perwerdigargha atap békitti. ■ **2** Ehde sanduqi Kiriat-Yéarimda qoyulghandin tartip uzun waqt, yeni yigirme yıl ötti. Israilning pütkül jemeti Perwerdigarni séghindi.

3 We Samuil Israilning pütkül jemetige: — Eger pütün qelbinglar bilen Perwerdigarning yénigha qaytip, yatlarning ilahliri bilen Ashtarotlarni öz aranglardin yoqitip, könglünglarni Perwerdigargha baghlap, xas Uning ibaditidila bolsanglar U silerni Filistiylerning qolidin qutquizidu, dédi. □ ■ **4** Shuning bilen Israil Baallar bilen Ashtarotlarni tashlap xas Perwerdigarning ibaditidila boldi.

5 Andin Samuil: — Pütkül Israilni Mizpah shehirige jem qilsanglar, men siler üçün Perwerdigarning aldida dua qilay, dédi. **6** Emdi ular Mizpahqa jem bolup, u yerde su tartip uni Perwerdigar aldigha quydi we u küni roza tutup: — Biz Perwerdigarning aldida gunah sadir qilduq, dédi. Shuning bilen Samuil Mizpahta Israillarning erz-dewaliri üstidin höküm chiqardi. □

■ **7:1** 2Sam. 6:4. □ **7:3** «Ashtarotlar» — yaki «Asherahlar» — alahide derexler bilen munasiwetlik ayal butlarni körsitudi; derexler belkim ayal but sheklide oyulghan yaki neqishlen'gen bolushi mumkin idi. ■ **7:3** Qan. 6:13; 10:20; Mat. 4:10; Luqa 4:8 □ **7:6** «...Samuil ... Israil xelqining erz-dewalirining üstidin höküm chiqardi» — Samuil peyghember Israil üstige höküm sürgen «batur hakimlar» yaki «qutquzghuchi baturlar»ning eng axirqisi idi.

7 Filistiyler Israillarning Mizpahda jem bolghinini anglidi; Filistiylerning ghojiliri Israil bilen jeng qilghili chiqtı. Israillar buni anglap Filistiylerdin qorqtı. **8** Israillar Samuilgħa: — Biz üchün Perwerdigar Xudayimiz bizni Filistiylerning qolidin qutquzushi üchün uningħha nida qilishtin tox-timighin, dédi. **9** Samuil anisini émiwatqan bir qozini élip toluq bir köydürme qurbanliq qilip Perwerdigargħa sundi; Samuil Israilning heqqide Perwerdigargħa peryad kötürdi; Perwerdigar du-asini anglidi. **10** Samuil köydürme qurbanliq qiliwatqanda Filistiyler Israil bilen soqushqili yéqinlap keldi. Lékin Perwerdigar shu kuni Filistiylerning üstige qattiq güldürmama güldürlitip ularni alaqzade qiliwetti; shuning bilen ular Israil aldida tarmar boldi. ■ **11** Israillar Mizpahtin chiqip ularni Beyt-Karning tüwigiche qogħ-lap qirdi.

12 U waqitta Samuil bir tashni élip, uni Mizpah bilen shenning otturisida tiklep: — «Perwerdigar bizżeġe hazirghiche yardım bériwatidu» — dep uni Eben-Ezer dep atidi. □ ■

13 Shuning bilen Filistiyler bésiqip Israilning zéminigha yene tajawuz qilmidi; Samuil *hakim* bolghan barliq künlerde Perwerdigarning qoli Filistiylerning üstige qarshi boldi; **14** shundaq qilip Ekrondin tartip Gatqiche Filistiyler Israildin ēliwalghan sheherlerning hemmisi Israilgha yanduruldi; sheherlerge tewe zéminlarnimu Israil

■ **7:10** Ye. 10:10. □ **7:12** «Samuil **bir tashni élip...** Perwerdigar **bizżeġe hazirghiche yardım bériwatidu**» — **dep uni Eben-Ezer dep atidi**» — «Eben-Ezer» dégenning menisi: «yardem téshi». ■ **7:12** 1Sam. 4:1.

Filistiylerning qolidin yandurup aldi. Buningdin bashqa Israil bilen Amoriylar otturisida tinchliq boldi.

¹⁵ Samuil bolsa pütün ömrinde Israilni soridi. ¹⁶ Her yili u Beyt-El, Gilgal we Mizpahlarni aylinip, mushu yerlerde Israil üstdidin höküm yürgüzetti. ¹⁷ Andin u Ramahqa yénip baratti; chünki uning öyi shu yerde idi hem u u yerdimu Israil üstdidin höküm yürgüzetti. U u yerdimu Perwerdigargha bir qurban'gah yasighanidi. ■

8

¹ Shundaq boldiki, Samuil qérighanda oghullirini Israilgha hakim qilip qoydi. ² Uning tunjisining ismi Yoél bolup, ikkinchisining ismi Abiyah idi. Bular Beer-Shébada hakimliq qildi. ³ Lékin oghulliri uning yollirida yürmeytti, belki menpeetni közlep ézip, parilararni yep, heq-naheqni astin-üstün qildi. ■

⁴ U waqitta Israilning hemme aqsaqalliri Ramahda jem bolup Samuilning qéshiga kélép ⁵ uninggha: — Mana sen qériding, oghulliring bolsa séning yolliringda yürmeydu. Barliq ellerde bolghandek üstimirzge höküm süridighan bir padishah békitkin, dédi. ■

⁶ Ularning «Üstimirzge höküm süridighan bir padishah békitkin» dégini Samuilning könglige éghir keldi. Samuil Perwerdigargha dua qiliwidi, ■ ⁷ Perwerdigar Samuilgha jawaben: — Xelq

■ **7:17** 1Sam. 8:4. ■ **8:3** Mis. 18:21; Qan. 16:19. ■ **8:5** Hosh. 13:10; Ros. 13:21. ■ **8:6** 1Sam. 12:17.

sanga hernéme éytsa ulargha qulaq salghin; chünki ular séni emes, belki «Üstimirizge padishah bolmisun» dep Méni tashlidi. ⁸ Men ularni Misirdin chiqarghan kündin tartip bügünki kün'giche ular shundaq ishlarni qilip, Méni tashlap bashqa ilahlargha ibadet qilip kelgen. Emdi ular sanga hem shundaq qilidu. ⁹ Shuning üchün ularning sözige unighin. Lékin ularni qattiq agahlandurup kelgüside ularning üstide seltenet qilidighan padishahning ularni qandaq bashquridighanlıqını bildürgin, dédi.

¹⁰ Samuil özidin bir padishah sorighan xelqqe, Per-werdigarning éytqinining hemmisini dep berdi.

¹¹ U: — Üstünglarda seltenet qilidighan padishahning tutidighan yoli mundaq bolidu: — U oghulliringlarnı öz ishığa qoyup, jeng harwilirini heydeshke, atlıq eskerliri bolushqa salidu; ular uning harwilirining aldida yüküridu; ¹² ularni özi üchün ming bési we ellik bési bolushqa, yérini heydeshke, hosulini orushqa, jeng qoralliri bilen harwa eswablirini yasashqa salidu. ¹³ Qızliringlarnı etir yasashqa, tamaq étishke we nan yeqishqa salidu. ¹⁴ Eng ésil zéminliringlar, üzümzarliringlar bilen zeytunluqliringlarnı tartiwélip öz xizmetkarlirigha bérifu. ¹⁵ U uruqunglardın, üzümzarliringlarning hosulidin ondin bir ülüshini özining ghojidarliri we xizmetkarlirigha bölüp bérifu. □ ¹⁶ U qullinglar, dédeklinglar, eng

□ **8:15** «uruqunglar» — belkim ashlıqning özini körsitishi mumkin. **«Özining ghojidarliri we xizmetkarlirigha ...»** — yaki «özining aghwatliri we xizmetkarlirigha ...».

kélishken yigitliringlarni we éshekliringlarni öz ishiga salidu. ¹⁷ U qoyliringlardin ondin bir ülüşhini alidu; siler uning qul-xizmetkarliri bolisiler. ¹⁸ Siler u künde özünglarga tallighan padishah tüpeylidin peryad kötürisiler; lékin Perwerdigar u künide silerge qulaq salmaydu, dédi.

¹⁹ Xelq bolsa Samuilning sözige qulaq salmay: — Yaq, belki üstimizge seltenet qilidigan bir padishah bolsun, dédi. ²⁰ —Shundaq qilip biz bashqa herbir ellerge oxhash bolimiz; bizning padishahimiz üstimizdin höküm chiqirip, bizni bashlaydu we biz üchün jeng qildu, dédi.

²¹ Samuil xelqning hemme sözlirini anglap, ularni Perwerdigargha yetküzdi. □ ²² Perwerdigar emdi Samuilgha: — Sen ularning sözige qulaq sélip, ulargha bir padishah békitkin, dédi. Samuil Israillargha: — Herbiringlar öz shehiringlarga qaytinglar, dédi.

9

Saul Samuilning qéshiga kélidu

¹ Binyamin qebilisidin Kish atlıq bir kishi bar idi. U Abielning oghli, Abiel Zérorning oghli, Zéror Bikoratning oghli, Bikorat Afiyaning oghli idi; Afiya bolsa Binyaminlıq idi. U özi batur we döletmen kishi idi. ■ ² Kishning Saul isimlik, ésil

□ **8:21** «Samuil ... sözlirini anglap, ularni Perwerdigargha yetküzdi» — ibraniy tilida «Samuil ... sözlirini anglap, ularni Perwerdigarning quliqigha qaytilap berdi». ■ **9:1** 1Sam. 14:51.

we xushxuy bir oghli bar idi. Israillar arisida uningdin chirayliq adem yoq idi; u shundaq égiz boyluq er idiki, xelqning herqandiqi uning mürisigimu kelmeytti.

³ Saulning atisi kishning éshekliri yitip ketkenidi. Buning bilen Kish oghli Saulgha: — Sen xizmetkarlardin birini özüng bilen bille élip, éshekterni tépip kelgin, dédi. ⁴ Ular bérip Efraim édirliqidin ötüp, Shalishah zéminini kézip, ularni izdep tapalmidi; ular Shaalim zéminidinmu ötti, éshekler u yerdimu yoq idi. Andin Binyamin zéminini kézip ötti, ularni yene tapalmidi. ⁵ Ular Zuf zéminigha yetkende Saul özi bilen kelgen xizmetkarigha: — Bole, öyge yanayli; bolmisa atam ésheklerdin ensirmey, eksesche bizning ghémimizni yep kétermiki, dédi.

⁶ Lékin u uninggħa: — Mana, bu sheherde Xudaning bir adimi bar. U möhterem bir adem, her néme dése emelge ashmay qalmaydu. Emdi u yerge barayli; u bizge baridighan yolimizni körsitip qoyarmikin, dédi.

⁷ Shunga Saul xizmetkarigha: — Lékin uning yénigha barsaq u kishige néme bérímiz? Chünki xurjunlirimizda nan tügep qaldı, qolimizda Xudaning adimige bergüdek sowghitimiz yoq. Yénimizda yene néme bar? — dédi.

⁸ Xizmetkar Saulgha jawab bérip: — Mana qolumda charek shekel kümüşh bar. Mangidighan yolimizni dep bersun, Xudaning adimige shuni béréy, dédi □ ⁹ (burun Israilda bir adem Xudadin yol sorimaqchi bolsa: —

□ **9:8 «Mana qolumda charek shekel kümüşh bar»** — «shekel» éghirliq miqdari, kümüşh belkim 11.4 gram idi.

Kélinglar, aldin körgüchining qéshigha barayli, deytti. Hazir «peyghember» dégenni ötken zamanda «aldin körgüchi» deytti).■

10 Saul xizmetkarigha: — Mesliheting yaxshi boldi. Biz mangayli, dédi. Shuning bilen ular Xudan-ing adimi turghan sheherge bardi. **11** Ular sheherge chiqidighan yolda kétiwatqanda, su tartqili chiqqan birnechche qizgha uchriddi we ulardin: — Aldin körgüchi mushu yerdimu? — dep soridi.

12 Ular jawab béríp: — Shundaq. Mana u aldinglarda turidu; téz bérínglar, chünki xalayiq bugün *sheherning* yuqiri jayida qurbanliq qilmaqchi, shunga u bugün sheherge kirdi. **13** U *qurbanliqtin* yéyishke téxi yuqiri jaygha chiqmay turupla, siler uning bilen sheherde uchrishisiler. Xelq u kelmigüche taam yémeydu, chünki u awwal qurbanliqni beriketleydu; andin chaqirilghan méhmanlar taamgha éghiz tégidu. Hazir chiqinglar, chünki bu del uni tapqili bolidighan waqit, dédi.□
14 Ular sheherge chiqip sheher merkizige kelgende, mana Samuil yuqiri jaygha chiqishqa ulargha qarap kéliwatatti.

15 Perwerdigar Saul kélishtin bir kün ilgiri Samuilstigha:■

16 — Ete mushu waqtarda Men yéninggha Binyamin zéminidin bir ademni ewetimen. Sen uni Méning xelqim Israilning üstige emir bolushqa mesih qilghin. U Méning xelqimni Filistiylerning qolidin qutquizidu. Chünki Méning xelqimning

■ **9:9** Yar. 25:22. □ **9:13** «...u **awwal qurbanliqni beriketleydu**» — «qurbanliqni beriketlesh» mushu yerde (1) teshekkür éytish; (2) qurbanliq qobul qilin'ghay dep tileshni bildüridu.

■ **9:15** 1Sam. 15:1.

peryadi Manga yetkini üchün ulargha iltipat bilen qaridim, — dédi.

¹⁷ Samuil Saulni körgende Perwerdigar uninggha: — Mana, Men sanga söz qilghan adem mushudur. Bu adem Méning xelqimning üstide seltenet qilidu, dep izhar qildi.

¹⁸ Saul derwazida turghan Samuilning qéshigha bérip: Silidin soray, aldin körgüchining öyi nede, dep soridi.

¹⁹ Samuil Saulgha: — Aldin körgüchi men özüm shu. Mentin awwal yuqiri jaygha chiqqin. Bugün siler men bilen taam yeysiler; ete séni uzutup chiqqanda, könglüngdiki herbir ishlarni sanga dep bérey, — dep jawab berdi. ²⁰ Emma üch kün burun yitip ketken ésheklerdin bolsa, endishe qilmighin; ular tépildi. Emdi Israilning hemme arzusi kimge mayil? Sanga we atangning pütkül jemetige emesmu? — dédi.

²¹ Saul jawab bérip: — Men Israil qebililiri ichidiki eng kichik qebile bolghan Binyamindin, jemettimu Binyamin qebilisi ichidiki eng kichiki tursa? Néme üchün bu sözlerni manga deyла? — dédi.

²² Samuil bolsa Saulni we xizmetkarini bashlap, méhmanxana öyige kirdi we ularni chaqirilghan-larning arisesda törde olturghuzdi. Ular ottuzche adem idi. ²³ Samuil ashpezge: — Men saqlap qoyghin dep, sanga tapshurghan héliqi taamni élip kelgin, dédi.

²⁴ Shuning bilen ashpez saqlap qoyghan chong ajritilghan qolni élip Saulning aldigha qoydi. Samuil: — Mana, *sanga* saqlap qoyulghini shudur! Uni aldingha élip yégin; chünki u men xelqni

chaqirghan chéghimda atayin sanga atap élip qoyghandin tartip bu béktilgen waqitqiche saqlandi, dédi. Shuning bilen u küni Saul bilen Samuil tamaqta bille boldi. ²⁵ Ular yuqiri jaydin chüshüp sheherge kirdi, *Samuil* ögziide Saul bilen sözleshti. ²⁶ Etisi tang sheherde orundin turghanda Samuil Saulni ögzidin chaqirip: — Ornungdin tur, men séni uzutup qoyay, dédi. Saul orundin turdi we ikkisi bille chiqtı, — hem u Samuil bilen bille kochigha chiqtı. ²⁷ Ular sheherning ayighigha kétiwatqanda, Samuil Saulgha: Xizmetkargha aldimizda mangghach turghin, dep buyrughin, dédi. U shundaq qildi. Andin Samuil: — Sen turup tur, Perwerdigarning söz-kalamini sanga yetküzy, dédi.

10

Samuil Saulni mesih qilidu

¹ Samuil bir may komzikini élip uning beshigha töküp uni söyüp mundaq dédi: — «Mana bu, Perwerdigarning séni Öz mirasigha emir bolushqa mesih qilghini emesmu?» ■

□ **10:1 «maná bu, Perwerdigarning séni öz mirasigha emir bolushqa mesih qilghini emesmu?»** — bezi kona köchürmilerde Samuilning sözliri: «Perwerdigar séni Öz xelqi Israil üstige hökümran qildi. Sen Perwerdigarning xelqi üstige seltenet qilisen we ularni etrapidiki düshmenlerning qolidin qutquizisen. Mana, shu ish Perwerdigar séni Öz mirasigha bash bolghili mesih qilghan emesmu?» buningha qoshup déyilidu. ■ **10:1** Ros. 13:21.

² Sen bugün mendin ayrilghandin kényin Binyamin zéminining chégrisidiki Zelzahgha yétip barghingga Rahilening qebrisining yénida sanga ikki kishi uchraydu; ular sanga: «Sen izdep barghan éshekler tépildi, we mana, atang ésheklerdin ghem qilmay, belki siler üchün: Oghlumni qandaq qilip taparmen, dep ensirimekte» dep éytidu. ³ Sen u yerdin méngip, Tabordiki dub derixige yetkende Perwerdigarning aldigha bérish üchün Beyt-Elge chiqip kétiwatqan üch kishige uchraysen. Ulardin biri üch oghlaq, biri üch nan we yene biri bir tulum sharabni kötüüp kélidu.

⁴ — Ular sanga salam qilip ikki nanni sunidu; sen berginini qolliridin alghin. ■ ⁵ Andin sen «Xudagha *atalghan* Gibéah sheherige barisen (u yerde Filistiylerning bir leshkergahi bar); sen shu sheherige kelseng chiltar, tembur, ney we lirlarni kötüüp yuqiri jayidin chüshken bir bölek peyghemberler sanga uchraydu. Ular besharetlik sözlerni qilidu. □ ■ ⁶ Shuning bilen Perwerdigarning Rohi séning wujudungha chüshidu, sen ular bilen birlikte besharetlik sözlerni qilisen we yéngi bir adem bolisen. ⁷ Mushu alametler sanga kelgende, qolungdin néme kelse shuni qilghin. Chünki Xuda sen bilen billidur. ⁸ Andin mendin ilgiri Gilgalgha chüshüp barisen. Mana, men hem

■ **10:4** Hak. 18:15. □ **10:5** «Xudagha *atalghan* Gibéah sheherige barisen» — bashqa bir xil terjimisi: «Xudaning döngige barisen». Ibraniy tilida: «Xudaning Gibéahi» (Gibéah bir sheher, menisi «döng», «édir»). «lirlarni kötüüp yuqiri jayidin chüshken bir bölek peyghemberler» — yaki «lirlarni kötüüp yuqiri jayidin chüshidigan bir bölek peyghemberler». ■ **10:5** 1Tar. 16:39; Chöl. 11:25

yéninggha chüshüp köydürme qurbanliqlar sunush we inaq qurbanliqlar qilish üçhün kélimen. Men yéninggha béríp, néme qilishing kéreklikini uqturmighuche, méni yette kün saqlap turghin». ■

⁹ We shundaq boldiki, u burulup Samuildin ayrlighanda Xuda uningha yéngi bir qelb ata qildi; we bu alametlarning hemmisi ashu küni emelde körsitildi.

¹⁰ Ular Gibéahgha yétip kelgende mana, bir bölek peyghemberler uningha uchriddi; Xudaning Rohi uning wujudigha chüshti, buning bilen u ularning arisida besharet qilishqa bashlidi. ■ ¹¹ Uni ilgiri tonuydighanlarning hemmisi uning peyghemberlarning arisida besharet qilghinini körgende ular bir-birige: — Kishning oghligha néme boptu? Saulmu peyghemberlerdin biri boldimu néme? — déyishti. ¹² Emma yerlik bir adem: — Bularning atiliri kimler? — dédi. Shuning bilen: «Saulmu peyghemberlarning birimidi?» deydigan gep peyda boldi. □ ■

¹³ Emdi Saul besharetlik sözlerni qilip bolup, yuqiri jaygha chiqip ketti. ¹⁴ Saulning taghisi uningdin we uning xizmetkaridin: — Nege béríp keld-

■ **10:8** 1Sam. 13:8. ■ **10:10** 1Sam. 19:19. □ **10:12** «Bularning ,yeni peyghemberlarning atiliri kimler?» — mushu soal belkim peyghember bolush üçhün aliyjanab yaki ésilzade ailiside tugulush shert emes, dégenni körsitudu. «**Saulmu peyghemberlarning birimidi?**» — mushu gep belkim (1) melum birsining ulugh bir ish qilalaydighanlıqigha bolghan gumanni bildürudu; (2) uning eksiche, Saul esli «ulugh erbab» bolmisimu, addiy adem némisqqa ulugh ishni qilalmaydiken, dégen pikirni bildürudu. 12-ayettiki «yerlik adem»ning soaliga qarighanda, biz ikkinchi pikirge mayilmiz.

■ **10:12** Gal. 1:24; 1Sam. 19:25

inglar? dep soridi. U: — Ésheklderni izdigili chiqtuq; lékin ularni tapalmay Samuilning qéshigha barduq, dédi.

15 Saulning taghisi: — Samuilning silerge néme déginini manga éytip bergine, dédi.

16 Saul taghisigha: — U jezm bilen bizge éshekler tépildi, dep xewer berdi, dédi. Lékin Samuilning padishahliq ishi toghruluq éytqan sözini uninggha dep bermidi.

Samuil xelqni agahlanduridu

17 Samuil emdi xelqni Perwerdigarning aldigha jem bolunglar dep, Mizpahqa chaqirdi. **18** U Israilgha: — Israilning Xudasi Perwerdigar mundaq deydu: — «Men siler Israilni Misirdin chiqirip misirliqlarning qolidin azad qilip, silerge zulum qilghan hemme padishahliqlarning qolidin qutquzendum. **19** Lékin bügünkü künde silerni beshinglargha chüshken barliq balayı'apetlerdin we barliq musheqqetlerdin qutquzghuchi Xudayinglardin waz kéchip uningha: «Yaq. Üstimirzé bir padishah békütip bergeysen» — dédinglar. Emdi özünglarni qebilenglar boyiche, jemetinglar boyiche Perwerdigarning aldigha hazir qilinglar» — dédi.■

20 Shuning bilen Samuil Israilning hemme qebililirini aldigha jem qilip, chek tashliwidi, chek Binyamin qebilisige chiqtı. ■ **21** U Binyamin qebilisini jemet-jemetliri boyiche öz aldigha keltürüp chek tashliwidi, chek Matrining jemetige chiqtı.

Andin keyin yene chek tashliwidi, Kishning oghli Saulgha chiqtı. Ular uni izdiwidi, emma uni tapalmidi.

22 Shunga ular Perwerdigardin yene: — U kishi bu yerge kelemdı? — dep soridi.

Perwerdigar jawaben: — Mana, u yük-taqlarning arisigha yoshuruniwaldı, dédi. **23** Shunga ular yûgürüp bérip uni shu yerdin élip keldi. U xelqning otturisida turghanda xalayiqning boyi uning mürisigimu kelmidi.■

24 Samuil barlıq xelqqe: — Emdi Perwerdigar tallıghan kishige qaranglar! Derweqe barlıq xelqning ichide uningga ýetidıghan birsi yoqtur, dédi. We xelqning hemmisi: — Padishah yashisun! — dep towlashti.

25 Samuil xelqqe padishahlıq hoquq-qanunlirini uqturdi we uni oram yazma qilip yézip chiqip, Perwerdigarning aldigha qoydı. Andin Samuil hemme xelqni, herqaysisini öz öylirige qayturdı.

26 Saulmu hem Gibéahdiki öyige qaytti; köngülliri Xuda teripidin tesirlendürülgen bir türküm batur kishi uning bilen bille bardı. ■ **27** Lékin birnechche rezil kishi: — Bu kishi qandaqmu bizni qutquzalısın? — dep uni kemsitip uningga héch sowghat bermidi; emma u anglimasliqqa saldı.□ ■

11

■ **10:23** 1Sam. 9:2 ■ **10:26** 1Sam. 13:2. □ **10:27** «birnechche rezil kishi» — ibraniy tilida: «Bérialning (Sheytanning) birnechche baliliri». ■ **10:27** 1Sam. 11:12; 2Tar. 17:5.

Saul Yabeshtikilerge yardemge baridu

¹ Shu waqitta Ammoniy Nahash chiqip Yabesh-Giléadni muhasirige aldi. Yabeshning hemme ademliri Nahashqa: – Eger biz bilen ehde tüzseng, sanga boysunimiz, dédi. □

² Lékin Ammoniy Nahash ulargha: – Pütkül Israilgha deshnem qilish üçün her biringlarning ong közini oyup andin siler bilen ehde qilay, dédi.

³ Yabeshning aqsaqalliri uninggha: – Bizge yette kün möhlet bergin; biz Israilning pütkül yurtigha elchilerni mangdurup andin kéyin bizni qutquzidighan adem chiqmisa, özimiz chiqip sanga teslim bolimiz, dédi.

⁴ Emdi elchiler Saulning shehiri Gibéahgha kélép mushu sözlerni xelqning quliqigha yetküzdì; hemme xelq peryad kötürüp yighthildi. ⁵ We mana, Saul étizliqidin chiqip kalilarни heydep kéliwatatti, u: – Xelq néme dep yighlaydu, dep soridi. Ular Yabeshtin kelgen kishilerning sözlirini uninggha dep berdi. ⁶ Saul bu sözlerni anglighanda Xudaning Rohi uning üstige kélép, uning ghezipi qattiq qozghaldi. ⁷ U bir jüp uyni chépip parchilap, parchilirini elchilerning qoli arqliq pütkül Israil zéminigha tarqitip: – Her kim kélép Saul bilen Samuilgha egeshmise, ularning uyłırımı mushuninggha oxshash qilinidu, dédi. Shuning bilen Perwerdigarning qorqunchi xelqning üstige chüshti; shundaq boldiki, ular ittipaqlıship bir ademdek jengge chiqtı. ■ ⁸ Saul ularni Bézek *dégen jayda* sanighanda Israillar üç yüz ming, Yehudaning ademliri bolsa ottuz ming

□ **11:1** «Yabesh-Giléad» — démek, Giléad (rayoni)diki Yabesh.

■ **11:7** Hak. 20:1.

chiqtı. ⁹ Ular kelgen elchilerge: — Giléadtiki Yabeshning ademlirige shundaq éytinglarki, ete kün chüsh bolghanda nijat silerge kélidu, dédi.

Elchiler béríp shuni Giléadtiki Yabeshliqlargha yetküzdi; ular intayin xushal bolushti.

¹⁰ Shuning bilen Yabeshtikiler: — Ete biz qéshinglargha chiqip *teslim bolimiz*, siler bizni qandaq qilishqa layiq körsenglar, shundaq qilinglar, dédi.

¹¹ Etisi shundaq boldiki, Saul xelqni üch bölek qildi; ular kéche tötinchi jésekte leshkergahgħha kirip Ammoniylarni kün chüsh bolghuche urup qirdi. Tirik qalghanlar bolsa shundaq parakende boldiki, ulardin ikki ademmu bir yerge kélélmidi.

Saul padishah qilinidu

¹² Xelq emdi Samuilgha: — Bizning üstimizge Saul padishah bolmisun dep éytqanlar kimler? Bu kishilerni keltürüp, ularni öltüreyli, dédi. ■

¹³ Lékin Saul: — Bugün héchkim öltürülmisun. Chünki bugün Perwerdigar Israilgha nusret berdi, dédi.

¹⁴ Samuil xelqqe: — Qéni, Giléadqa béríp u yerde padishahliqni yéngibashtin tikleyli, dep éytti.

¹⁵ Shuni déwidi, hemme xelq Giléadqa béríp Giléadta Perwerdigarning aldida Saulni padishah qildi; ular u yerde Perwerdigarning aldida inaqliq qurbanliqlirini keltürdi. Saul hem shuningdek barliq Israil shu yerde zor xushalliqqa chömdi.

12

¹ Samuil pütkül Israilgha: — Mana, men silerning barliq éytqan sözliringlarni anglap üstünglarga bir padishah qoydum; □ ² Mana emdi padishah silerning aldinglarda yürmekte, men bolsam qérip beshim aqardi; mana, méning oghullirimmu aranglarda turidu. Yashliqimdin tartip bu kün'giche silerning aldinglarda méngip keldim. □

³ Mana bu yerde turuptimen. Perwerdigar ning aldida we uning mesih qilin'ghinining aldida manga erzinglar bolsa dewéringlar; kimning uyini tartiwaldim? Kimning éshikini tartiwaldim? Kimning heqqini yédim? Kimge zulum qildim? Yaki men közümni kor qilish üçhün kimdin para aldim? Shundaq bolsa denglar, we men uni silege tölep bérinen, dédi.

⁴ Ular jawab bérip: — Sen bizning heqqimizni yémiding, héchkimge zulum qilmiding we héch kishining qolidin birer nersinimu éliwalmiding, dédi.

⁵ U ulargha: — Mende héch heqqinqilar qalmighanliqigha Perwerdigar silege guwah bolup we uning mesih qilghini hem bugün guwahchi bolsun, déwidi, ular: — U guwahtur, dédi.

□ **12:1** «men silerning barliq éytqan sözliringlarni anglap üstünglarga bir padishah qoydum» — ibraniy tilida: «men silerning éytqan sözliringlarning hemmiside awazinglarga qulaq sélip bir padishah qoydum» déyilidu. □ **12:2** «mana, méning oghullirimmu aranglarda turidu» — Samuilning déginining menisi, shübhisizki: «Özüm qéri; méning oghullirim öz gunahliriga öziri mes'ul — siler ularni qandaq bir terep qilsanglar öz ixtiyaringlar. Men özüm silerning aldinglarda gunahkar emesmen» dégendek.

6 Samuil xelqqe mundaq dédi: «Musa bilen Harunni tiklep ata-bowiliringlarni Misir zéminidin chiqarghuchi bolsa Perwerdigardur. **7** Emdi ornunglardin turunglar, men Perwerdigarning aldida Perwerdigarning silerge we ata-bowiliringlarga yürgüzgen heqqaniy emellirini silerning aldinglarga qoyushqa söz qilay.

8 Yaqup Misirgha kirgendifin kényin ata-bowiliringlar Perwerdigargha peryad qilghanda, Perwerdigar Musa bilen Harunni ewetti. Ular ata-bowiliringlarni Misirdin chiqirip bu yerde olturaqlashturdi. □ ■ **9** Emma ular öz Xudasi Perwerdigarni untudi; shunga u ularni Hazorning qoshunidiki serdar Siséranning qoligha, Filistiyarning qoligha hem Moabning padishahining qoligha tapshurup berdi; bular ular bilen jeng qilishti. ■ **10** Shuning bilen ular Perwerdigargha peryad qilip: «Biz gunah qilip Perwerdigarni tashlap Baallar we Ashtarotlarning ibaditide bolduq; emma emdi bizni düshmenlirimizning qolidin qutquzghin, biz sanga ibadet qilimiz» dédi. □ **11** We Perwerdigar Yerubbaal, Bédan, Yeftah we Samuilni ewetip, etrapinglardiki düshmenliringlarning qolidin silerni qutquzdi, shuning bilen tinch-aman

□ **12:8** «Yaqup **Misirgha kirgendifin kényin...**» — «Yaqup» mushu yerde Yaqupning ewladliri, yeni Israilni körsitudu. ■ **12:8** Yar. 46:5; Mis. 2:23; Mis. 3:10. ■ **12:9** Hak. 4:2; Hak. 10:7; Hak. 3:12.

□ **12:10** «**Perwerdigarni tashlap Baallar we Ashtarotlarning ibaditide bolduq**» — «Baallar» we «Ashtarotlar» ikki xil butlarni körsitudu.

turuwatqanidinglar. □ ■

12 Lékin Xudayinglar Perwerdigar Özi padishahinglar bolsimu, Ammonning padishahi Nahashning silerge qarshi qopqinini körgininglarda siler: Yaq! Bir padishah üstimizge seltenet qilsun dep manga éyttinglar. ■ **13** Emdi siler xalap tallighan, siler tiligen padishahqa qaranglar; mana, Perwerdigar silerning üstünglarga bir padishah qoydi. ■

14 Eger siler Perwerdigardin qorqup, uning qulluqida bolup, Uning awazigha qulaqliringlarni sélip, Uning emrige asiyliq qilmisanglar, siler hem üstünglarda seltenet qilghan padishah Xudayinglar Perwerdigargha egeshsenglar, emdi silerge yaxshi bolidu. ■ **15** Lékin Perwerdigarning sözige qulaq salmay, belki Perwerdigarning emrige asiyliq qilsanglar, Perwerdigarning qoli atabowiliringlarga qarshi bolghandek silergimu qarshi bolidu.

16 Emdi turunglar, Perwerdigar közliringlarning aldida qilidigan ulugh karametni körüngr!

17 Bugün bughday oridigan waqit emesmu? Men Perwerdigargha nida qilay, U güldürmama bilen yamghur yaghduridu. Shuning bilen silerning bir padishah tiligininglarning Perwerdigarning neziride zor rezillik ikenlikini körüp yétisiler».

18 Andin Samuil Perwerdigargha nida qildi; shuning bilen Perwerdigar shu küni güldürmama

□ **12:11** «Perwerdigar **Yerubbaal, Bédan, Yeftah we Samuilni ewetip....» — «Bédan» belkim Barakni körsitidi («Hak.» 4-babni körüng). ■ **12:11** Hak. 6:14; 10:3; 11:15. ■ **12:12** 1Sam. 8:5, 19. ■ **12:13** 1Sam. 10:19. ■ **12:14** Qan. 1:26.**

bilen yamghur yaghdurdi. Xelq Perwerdigardin we Samuildin bek qorqtı. ¹⁹ Xelqning hemmisi Samuilgha: — Xudaying Perwerdigargha bizni ölmisun dep keminiliring üchün dua qilghin; chünki hemme gunahlirimizning üstige yene yamanlıq ashurup özimizge bir padishah tiliduq, dédi.

²⁰ Samuil xelqqe mundaq dédi: — Qorqmanglar; siler derweqe bu hemme rezillikni qilghansiler, lékin emdi Perwerdigargha egishishtin chetnimey, pütkül köngülliringlar bilen Perwerdigarning ibaditide bolunglar; ²¹ ademge payda yetküzmaydighan yaki ademni qutquzalmaydighan bihude ishlarni izdep, yoldin ézip ketmenglar; chünki ularning tayini yoqtur. ²² Chünki Perwerdigar Öz ulugh nami üchün Öz xelqini tashlimaydu; chünki Perwerdigar silerni Öz xelqi qilishni layiq körgendur.

²³ Manga nisbeten, siler üchün dua qilishtin tox-tash bilen Perwerdigargha gunah qilish mendin néri bolsun; belki men silerge yaxshi we durus yolni ögitimen. ²⁴ Peqet siler Perwerdigardin qorqup pütkül köngülliringlar we heqiqet bilen uning ibaditide bolunglar; chünki siler üchün qilghan ulugh karametlerge qaranglar!

²⁵ Lékin yamanlıq qilsanglar, hem özünglar hem padishahinglar halak qilinisiler».

13

Saul Perwerdigarning sözliridin chiqip kétidu

1 Saul ottuz yashta padishah bolup Israilning üstide ikki yil seltenet qilghandin kéyin □ **2** Özige Israildin üch ming ademni ilghap aldi. Ikki mingi Mikmashta we Beyt-El taghlirida Saulning qéshida, bir mingi Binyamin zéminidiki Gibéahda Yonatanning qéshida idi. Emma u qalghan xelqning herbirini öz öylirige ketküziwetti.

3 Yonatan bolsa Filistiylerning Gébadiki leshker-gahigha hujum qildi, Filistiyler buningdin xewer tapti. Saul bolsa: — Pütkül zémindiki ibraniylar anglap oyghansun dep, kanay chaldurdi.

4 Pütkül Israil Saulning Filistiylerning leshker-gahigha hujum qilghanlıqidin hemde Israilning Filistiylerge nepretlinidighanlikidin xewer tapti. Xelq Saulning keynidin Gilgalgha bérip yighthildi.

5 Filistiylerdin Israil bilen jeng qilghili üch ming jeng harwisi, alte ming atliq leshker we déngiz sahilidiki qumdek köp piyade leshker yighthildi. Ular kélip Beyt-Awenning sherk teripidiki Mikmashta bargah tiktı. □

6 Israilning ademliri özlirining qattiq xiyim-xeterde qalghanlıqini körüp gharlargha, chatqallıqlargha, qiya tashliqlargha, yuqiri

□ **13:1 «Saul ottuz yashta padishah bolup Israilning üstide ikki yil seltenet qilghandin kéyin...»** — qedimki köchürmilerde bu ayet bashqa shekkillerde körülüdu. «Saul ottuz yashta...» dégen söz Tewratning grékche terjimisi (LXX)de körülüdu. Saul jemiy qiriq yil seltenet qildi («Ros.» 13:21). □ **13:5 «Filistiylerdin Israil bilen jeng qilghili üch ming jeng harwisi, ...yighthildi»** — köp kona köchürümilerde: «Filistiylerdin Israil bilen jeng qilghili ottuz ming jeng harwisi... yighthildi» déyilidu. Lékin bundaq köp bolushi mumkin emes. Héch bolmighanda mushu «jeng harwiliri» ichide yük-taqlarnı élip manghan harwilarmu bar idi. «Beyt-Awen» — yeni «Beyt-El».

jaylargha we azgallargha yoseturuniwélishti; □

⁷ *bezi* Ibraniylar Iordan deryasidin ötüp, Gad we Giléadning zéminigha qéchip bardı. Lékin Saul Gilgalda qaldı, ademlirining hemmisi uninggha titrigen halda egeshti.

⁸ Emdi Saul Samuil uninggha békitken waqitqiche yette kün kütüp turdi; lékin Samuil Gilgalgha kelmidi, xelq uningdin tarilip ketkili turdi.

⁹ Saul: — Köydürme qurbanlıq bilen inaqlıq qurbanlıqlırını bu yerge — yénimgha élip kélinglar, dédi. Andin u özi köydürme qurbanlıq ötküzdi.

¹⁰ We shundaq boldiki, u köydürme qurbanlıqni tügitishi bilenla, mana Samuil keldi. Saul uninggha salam qilghili aldığha chiqtı.

¹¹ Lékin Samuil: — Néme ishlarnı qilding?! — dep soridi. Saul: — Xelq mendin tarilip ketkenlikini, silining békitken waqitta kelmigenliklırını, Filistiylerning Mikmashta yighthilghinini kördüm,

¹² men ichimde: Emdi Filistiyler Gilgalgha chüshüp manga hujum qilmaqchi, men bolsam téxi Perwerdigargha iltija qilmidim, dédim. Shunga köydürme qurbanlıq qilishqa özümni mejburlidim, dédi.

¹³ Samuil Saulgha: — Sen exmeqliq qilding; sen Xudaying Perwerdigar sanga buyrughan emrni tutmiding; shundaq qilghan bolsang Perwerdigar Israilning üstidiki seltenitingni menggü mustehkem qilatti, dédi. ¹⁴ Lékin emdi selteniting mustehkem turmaydu. Perwerdigar Öz

□ **13:6 «Israilning ademliri özlirining qattıq xiyim-xeterde qalghanlıqi»** — «özlirining qattıq xiyim-xeterde qalghanlıqi» belkim qoshunining ehwalını körsitishi mumkin.

könglidikidek muwapiq bir ademni izdep tapti. Perwerdigar uni Öz xelqining bashlamchisi qildi, chünki sen Perwerdigar sanga buyrughanni tutmiding, dédi.

15 Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin kétip Binyamin zéminidiki Gibéahgha bardı. Saul bolsa öz yénidiki ademlerni sanidi; ular alte yüzche chiqtı. **16** Saul bilen oghli Yonatan we ularning qéshida qalghan xelq Binyamin zéminidiki Gébada qélip qaldi, Filistiyler bolsa Mikmashta bargah tikkenidi.

17 Qaraqchilar daim Filistiylerning bargahidin chiqip üch bölekke bölünetti. Bir bölek Shual zéminidiki Ofrahgha baridighan yolha atlinatti, **18** bir bölek Beyt-Horon'gha baridighan yol bilen mangatti, yene bir bölek chölning chétidiki Zeboim jilghisigha qaraydighan zémindiki yolha mangatti.

19 Emma pütkül Israil zéminida héchbir tömürchi tépilmaytti; chünki Filistiyler: — Ibraniylar özlirige qilich yaki neyze yasiyalmisun, dep oylaytti. ■

20 Bu sewebtin Israillar hemmisi sapan chishliri, ketmenlirini, paltılirini we orghaqlirini bislash üçhün Filistiylerning qéshigha baratti. **21** Ular sapan chishliri we ketmenler üçhün üchtin ikki shekel, jotu, palta we zixlarni bislash üçhün üchtin bir shekelni töleytti. **22** Shunga urush bolghanda Saul we Yonatanning qéshidiki xelqning héchbiride qilich ya neyze yoq idi; peqet Saul bilen oghli Yonatandila bar idi.

Yonatan yalghuz jengge chiqidu

23 U waqitta Filistiylerning bir qarawullar etriti Mikmashtiki dawan'gha chiqqanidi.

14

¹ Bir kуни Saulning oghli Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Kelgin, udulimizdiki Filistiylerning qarawullar etritining yénigha chiqayli, dédi. Emma u atisigha héchnéme démidi.

□ ² Saul bolsa Gibéahning chétidiki Migrondiki anar derixining tégide qalди. Uning qéshidiki xelq alte yüzche idi ■ ³ (u waqitta efodni Axitubning oghli, Ixabodning akisi Axiyah kiyetti; u Shilohda turuwatqan, Perwerdigarning kahini idi. Axitub Finihasning oghli, Finihas Elining oghli idi). Xelq bolsa Yonatanning ketkinlikini bilmigenidi. □

⁴ Yonatan Filistiylerning qarawullar etriti terekpe ötmekchi bolghan dawanning ikki teripide tüwrüktek tik qiya tashlar bar idi. Birining nami Bozez, yene birining nami Seneh idi. ⁵ Bir qiya tash shimaliy teripide bolup, Mixmash bilen qariship turatti, yene biri jebub teripide Gébaning udulida idi. ⁶ Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Kel, bu xetnisizlerning qarawullar etritige

□ **14:1** «yaragh kötürgüchi» — bu ibarining bashqa bixil terjimisi «sawut-qalqan kötürgüchi». ■ **14:2** 1Sam. 13:15 □ **14:3** «u waqitta efodni Axitubning oghli, Ixabodning akisi Axiyah kiyetti» — «efod»ning néme ikenlikini chüshinish üçhün «Mis.» 28-babni we izahatlırını körüng. Bezi waqitlarda uning arqılıq Perwerdigarning iradisini yaki hökümlerini perq etkili bolatti. Adette peqet «bash kahin» efodni kiyetti.

chiqayli; Perwerdigar biz üchün bir ish qilsa ejeb emes, chünki Perwerdigarning qutquzushi üchün ademlerning köp yaki az bolushi héch tosalghu bolmaydu, dédi.

⁷ Uning yaragh kötürgüchisi uninggha: — Könglüngde her néme bolsa shuni qilghin; barghin, mana, könglüng némini xalisa men sen bilen billimen, dédi.

⁸ Yonatan: — Mana, biz u ademler terepke chiqip özimizni ulargha körsiteyli; ⁹ eger ular bizge: — Biz silerning qéshinglarga barghuche turup turunlar, dése ularning qéshigha chiqmay öz jayimizda turup turayli; ¹⁰ lékin ular: — Bizning qéshimizgha chiqinglar, dése, chiqayli. Chünki shundaq bolsa Perwerdigar ularni qolimizgha bériptu, dep bilimiz; mushundaq ish bizge bir besharet bolidu, dédi.

¹¹ Ikkiylen özini Filistiylerning qarawullar etrittege körsetti. Filistiyler: — Mana, Ibraniylar özini yosurghan azgallardin chiqiwatidu, dédi. ¹² Etrettikiler Yonatan bilen yaragh kötürgüchisige: — Bizge chiqinglar, biz silerge bir nersini körsitip qoyimiz, dédi. Yonatan yaragh kötürgüchisige: — Manga egiship chiqqin; chünki Perwerdigar ularni Israilning qoligha berdi, dédi. ¹³ Yonatan qol-putliri bilen ömülep chiqti, yaragh kötürgüchisi keynidin uningha egeshti. Filistiyler Yonantanning aldida yiqlishti; yaragh kötürgüchisi keynidin kélip ularni qetl qildi.

¹⁴ Shu tunji hujumda Yonatan bilen yaragh kötürgüchisi texminen yérim qoshluq yerde

öltürgenler yigirmidek adem idi. □ 15 Andin leshkergahdikikerni, dalada turuwatqanlarni, barliq etretlerdikilerni we bulang-talang qilghuchilarlni titrek basti. Ular hem titrep qorqti, yermu tewrinip ketti; chünki bu chong qorqunch Xuda teripidin kelgenidi.

16 Emdi Binyamin zéminidiki Gibéahda turuwatqan paylaqchilar kördiki, mana, leshker topliri tar-mar bolup uyan-buyan yûgürüşüp ketti. 17 Saul qéshidiki xelqqe: Ademlirimizni sanap kimning bu yerdin ketkenlikini éniqlanglar, dédi. Ular sani-widi, mana, Yonatan bilen yaragh kötürgüchisi yoq chiqtı. 18 Saul Axiyahqa: — Xudaning ehde sanduqini élip kelgin, dédi. Chünki u waqitta Xudaning ehde sanduqi Israilning arisida idi. □

19 Saul kahin'gha söz qiliwatqanda Filistiylerning leshkergahida bolghan ghelwe barghanséri küchiyip ketti. Saul kahin'gha: — Qolungni yighqin, dédi. □ 20 Andin Saul we uning bilen bolghan hemme xelq yighilip jengge chiqtı; we mana, Filistiylerning herbiri öz sepdishigha qarshi qilich kötürüp zor parakendilik boldi.

21 U waqittin ilgiri Filistiylerning arisida bolghan, ular bilen bille leshkergahning etrapigha chiqqan Ibraniylar bar idi; ularmu Saul we Yonatan bilen bille bolghan Israillargha qoshuldi.

□ 14:14 «yérim qoshluq yer» — «bir qoshluq yer» kala bilen bir kün ichide heydep bolghili bolidighan yer. □ 14:18 «Xudaning ehde sanduqini élip kelgin» — bezi kona köchürmilerde: «efodni élip kelgin» déyilidu. □ 14:19 «Saul kahin'gha: — Qolungni yighqin, dédi» — shübhisizki, Saul kahindin efodtiki «urim we tummim» («Mis.» 28:30, «Law.» 8:8, «Chöl.» 27:21) arqliq Xudadin yolyoruq sorimaqchi idi.

22 Shuningdek Efraim taghlirida özini yosurghan Israillar Filistiylerning qachqinini anglighanda soqushqa chiqip ularni qoghlidi. **23** Shuning bilen Perwerdigar u küni Israilgha nusret berdi. Soqush Beyt-Awenning u teripige ötti.

24 Lékin Israilning ademliiri u küni zor bésim astida qaldi. Chünki Saul ulargha qesem ichküzung: — Men düshmenlirimdin intiqam almighuche kech bolushtin ilgiri taam yégen kishige lenet bolsun, dep éytqanidi. Shuning üçhün xelqtin héchkim taam yémidi. **25** Emma barliq zémindiki qoshun bir ormanliqqa kirgende yer yüzide hesel bar idi. **26** Xelq ormanliqqa kirgende, mana bu hesel éqip turatti; lékin héchkim qolini aghzigha kötürmidi, chünki xelq qesemdin qorqattı.

27 Lékin Yonatan atisining xelqqe qesem ichküzgenlikini anglimaghanidi. Shunga u qolidiki hasini sunup uchini hesel königige tiqip qoli bilen aghzigha saldi. Shundaq qilip közliri nurlandi. **28** Emma xelqtin biri: Séning atang xelqqe ching qesem ichküzung: — Bugün taam yégen kishige lenet bolsun! dep éytqanidi. Shuning üçhün xelq halsizlinip ketti, dédi.

29 Yonatan: — Méning atam zémin'gha azar berdi; qaranglar, bu heseldin kichikkine tétilim bilenla közlirimning shunche nurlan'ghinini körmidinglarmu? **30** Xelq bugün düshmenlerdin tartiwalghan oljidin xalighinini yégen bolsa Filistiylerning arisidiki qirghinchiliq téximu zor bolmasmidi? — dédi.

31 Ashu küni ular Mikmashtin tartip Filistiyerni qoghlap Ayjalon'ghiche urup qirishti; xelq tola hérif ketkenidi. **32** Shuning bilen xelq olja üstige

étilip béríp, qoy, kala we mozaylarnı tutup shu yerdila soydi. Andin xelq göshni qanni adaliwetmeyla yédi. □

³³ Saulgha xewer kélip: Mana, xelq qanni adaliwetmeyla göshni yep Perwerdigargha gunah qiliwatidu, dep éytildi. U: Siler Perwerdigargha asiyliq qildinglar! Emđi bu yerge yénimgha chong bir tashni domilitip kéklinglar, dédi. ³⁴ Saul yene: Siler xelqning arisigha chiqip ulargha: Herbiri öz kalisini, öz qoyını qéshimgha élip kélip bu yerde soyup yésun; lékin göshni qanni adaliwetmey yep, Perwerdigargha gunah qilmanglar, denglar, dédi. Bu kékche xelqning hemmisi herbiri öz kalisini élip kélip u yerde soydi. ³⁵ Saul bolsa Perwerdigargha bir qurban'gah yasidi. Bu uning Perwerdigargha yasighan tunji qurban'gahi idi.

³⁶ Saul: — Bu kékchide Filistiylerning péyige chüshüp, ete tang atquche ularnı talap héch birini tirik qoymayli, dédi. Xelq: — Néme sanga yaxshi körünse shuni qilghin, dep jawab berdi. Lékin kahin söz qilip: — Perwerdigarning yénigha kirip yolyoruq sorap chiqayli, dédi. ³⁷ Saul Xudadin: — Ya Filistiylerning keynidin chüshüymu? Sen ularnı Israilning qoligha tapshuramsen? — dep soridi. Lékin u küni U uninggha héch jawab bermidi. ³⁸ Saul: — I xelqning hemme chongliri, bu yerge chiqinglar. Bügün kim gunah qilghanlıqını éniqlap

□ **14:32 «Shuning bilen xelq olja üstige étilip béríp, qoy, kala we mozaylarnı tutup shu yerdila soydi. Andin xelq göshni qanni adaliwetmeyla yédi»** — Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche, qanni awwal adaliwetmey göshni yéyish gunah bolatti.

béqinglar. □ ■ 39 Chünki Israilgha nusret bergen Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimenki, bu gunah hetta oglum Yonatanda tépilsimu u jezmen öltürülsün, dédi. Lékin pütkül xelqtin héchkim uninggha jawab bermidi.

40 Andin u pütkül Israilgha: — Siler bir terepte turunglar, men oglum Yonatan yene bir terepte turayli, dédi. Xelq uninggha: — Néme sanga yaxshi körünse, shuni qilghin, dédi.

41 Saul Israilning Xudasi Perwerdigargha: — Bu chek bilen eyni ehwalni ashkara qilghaysen, dédi. Chek bolsa Saul bilen Yonatanni körsetti, xelq qutuldi.

42 Saul: — Méning bilen oglum Yonatanning otturisigha chek tashlanglar, dédi. Shundaq qiliwidi, chek Yonatan'gha chiqtı. 43 Saul Yonatan'gha: — Qilghiningni manga éytqin, dédi. Yonatan uninggha: — Qolumdiki hasa bilen kichikkine hesel élip tétip baqtim we mana, shuning üchün men ölümge mehkum boldum! — dep jawab berdi.

44 Saul: — Sen choqum ölüshüng kérek, i Yonatan; undaq qilmisam, Xuda manga séning beshingha chüshkendinmu artuq chüshürsun! — dédi.

45 Lékin xelq Saulgha: — Israilda bu ulugh nusretni qazan'ghan Yonatan öltürülemdü? Bundaq ish bizdin néri bolghay! Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimizki, uning beshidin bir tal chach yerge chüshmeydu; chünki bugünkü ishni u Xudanining yardimi bilen emelge ashurdi, dédi.

□ 14:38 «Saul: — I xelqning hemme chongliri, bu yerge chiqinglar. Bugün kim gunah qilghanlıqını éniqlap béqinglar» — Xuda Özige jawab bermigechke, Saul arimizda gunah bar, dep bildi. ■ 14:38 Hak. 20:2

Shundaq qilip xelq Yonatanni ölümdin xalas qildi.
46 Andin Saul Filistiyerni qoglashtin toxtidi; Filistiyermu öz jayigha qaytip ketti.

47 Shundaq qilip Saul Israilning seltenitini özining qildi; andin u chörisidiki düşmenlirige, yeni Moablar, Ammoniyalar, Édomiyalar, Zobahdiki padishahlar we Filistiyerge hujum qildi. U qaysi terepke yüzlense ghalip kéletti. □ **48** U zor jasaret körsitip Amalekterni urup Israilni bulang-talang qilghuchilardin qutquzdi.

Saulning jemeti

49 Saulning oghulliri Yonatan, Yishwi we Malqi-Shua idi; uning ikki qizining ismi bolsa – chongining Mérab, kichikining Miqal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Aximaazning qizi idi. Saulning qoshunining serdari Abner idi; u Saulning taghisi Nerning oghli idi. **51** Saulning atisi Kish we Abnerning atisi Ner bolsa, ikkisi Abielning oghulliri idi. **52** Saul pütkül ömride Filistiyler bilen qattiq jengde bolup turdi. Saul özi herqachan batur ya palwanlarni körse, uni öz xizmitige salatti.

15

Saulning padishahliq hoquqidin mehrum qilinishi

□ **14:47** «U qaysi terepke yüzlense ghalip kéletti» — yaki «u qaysi terepke yüzlense ularni weyran qilatti».

¹ Emdi Samuil Saulgha: — Perwerdigar séni Öz xelqi Israil üstige padishah bolush üçhün mesih qilghili méni ewetkenidi; emdi Perwerdigarning sözini anglighin. ² Samawi qoshunlarning Serdarı bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Men Amaleklerning Israilgha qilghan muamilisini, yeni Israil Misirdin chiqqanda ularning yolda ulargha qandaq qarshiliq körsetkenlikini könglümge pükkenmen. ■ ³ Emdi bérip Amalekerni urup ularning hemmisini weyran qilip ularni héch ayimayla, er bolsun, ayal bolsun, ösmür bolsun, bowaq bolsun, kala-qoy, töge we ishek hemmisini yoqatqin, dédi. ⁴ Saul xelqni jem qilip ularni Telaim shehiride saniwidi, iksi yüz ming piyade esker, Yehuda qebilisidin on ming adem chiqti. ⁵ Saul Amaleklerning shehirige kelgende shu yerdiki wadida böktürme qoydi. □

⁶ Andin Saul Kényierge: — Chiqip kétinglar, silerni ular bilen qoshup yoqatmasliqim üçhün Amaleklerning arisidin chiqip kétinglar; chünki Israil Misirdin chiqqanda siler ularning hemmisige méhribanlıq körsetkensiler, dédi. Shuning bilen Kényiler Amaleklerdin chiqip ketti. ■ ⁷ Emdi Saul Amalekerni Hawilahdin tartip Misirning udulidiki Shurghiche qoghlap urdi. ⁸ U Amaleklerning padishahi Agagni tirik tutti, emma barlıq xelqni qilich bisi bilen pütünley yoqatti. ■

⁹ Lékin Saul bilen xelq Agagni ayidi we qoy-kala, bordalghan mal we qozilardin eng ésillernen hem-

■ **15:2** Mis. 17:8, 14; Qan. 25:17 □ **15:5** «Amaleklerning shehirige» — yaki «Amaleklerning sheherlirige». ■ **15:6** Mis. 18:10, 19; Chöl. 10:29; Hak. 1:16 ■ **15:8** Chöl. 24:7

misini, jümlidin néme yaxshi bolsa shuni ayap ularni halak qilishqa qoli barmidi; lékin néme yarimas we zeip bolsa shularning hemmisini ular yoqatti.□

¹⁰ Shuning bilen Perwerdigarning sözi Samuilgha kélip mundaq déyildi: — ¹¹ «Saulni padishah qilghinimgha pushayman qildim, chünki u manga egishishtin yénip Méning sözümge emel qilmidi». Samuil azar chékip pütkül bir kéche Perwerdigarga peryad kötürdi.

¹² Etisi Samuil Saulning aldigha chiqish üchün tang seherdila ornidin turdi. Samuilgha: — Saul Karmelge bardi we mana, u özige bir abide turghuzup andin yénip Gilgalgha chüshüptu, dégen xewer bérildi.

¹³ Samuil Saulning qéshigha kelgende Saul uninggha: — Perwerdigar séni mubarekligey! Perwerdigarning sözlirige emel qildim, dédi.

¹⁴ Lékin Samuil: — Undaq bolsa quliqimgha anglan'ghan qoyning merishi bilen men anglawatqan kalining mörishi zadi nedin keldi? — dédi.

¹⁵ Saul jawab béríp: — Ular Amaleklerdin élip kélindi; chünki xelq Xudaying Perwerdigargha qurbanliq qilish üchün qoy-kalining ésillirini ayap qaldurup qoydi; qalghinini bolsa pütünley yoqattuq, dédi.

¹⁶ Samuil Saulgha: — Qoy, bu gépingni! Men Perwerdigarning bu kéche manga néme déginini sanga

□ 15:9 «**Saul bilen xelq ... qoy-kala, bordalghan mal we qozilardin eng** ésillerning hemmisini ...halak qilishqa qoli barmidi» — «bordalghan mal» dégenning bashqa xil terjimi: «ikkinchi tughulghan mal».

éytip bérey, dédi. U uninggha: — Éytqin, dédi.

17 Samuil mundaq dédi: — Öz neziringde kichik hésablan'ghan waqtinqdila Perwerdigar séni Israilning üstige padishah bolsun dep, mesih qilishi bilen sen Israil qebililirining beshi bolghan emesmiding? **18** Andin Perwerdigar séni: — Sen bérip gunahkar Amaleklerni halak qilghin; ularni yoqatquche ular bilen soqushqin, dep ewetkenidi. **19** Emdi némishqa Perwerdigarning sözige qulaq salmay, belki olja üstige düm chüshüp, Perwerdigarning neziride yaman bolghanni qilding?

20 Saul Samuilgha: — Men heqiqeten Perwerdigarning sözige qulaq saldimghu! Perwerdigar méni ewetken yol bilen mangdim we Amaleklerning padishahi Agagni élip kélib Amaleklerning özini pütünley yoqattim. **21** Emma xelq bolsa oljidin qoy bilen kala, yeni yoqitishqa békitilgen nersilerdin eng ésilini élip Xudaying Perwerdigargha Gilgalda qurbanliq qılısh üçün élip keldi, dédi.

22 Samuil: — Perwerdigar köydürme qurbanliqlar bilen teshekkür qurbanliqlirini keltürüshtin söyünemdu, ya Perwerdigarning sözige itaet qilishtin süyünemdu? Mana itaet qilmaqliq qurbanliq qilmaqliqtin ewzel, köngül qoyush qochqar yéghini sunushtin ewzeldur.■

23 Chünki asiyliq bolsa jadugerlik gunahi bilen oxshashtur,

Bashpashtaqliq qebihlik we butpereslikke barawerdur.

Sen Perwerdigarning sözini tashlightining üçün, Perwerdigar séni tashlap padishahliqtin mehrum

qildi, — dédi.

24 Saul Samuilgha: — Men gunah sadir qildim, chünki men Perwerdigarning emridin we séning sözüngdinmu chiqtim; chünki men xelqtin qorqup ularning sözige kirdim. **25** Emdi gunahimni epu qilghin; méning Perwerdigargha sejde qilishim üchün méning bilen qaytip barghin, dédi.

26 Samuil Saulgha: — Men séning bilen qaytip barmaymen; chünki sen Perwerdigarning sözini tashlighansen, we Perwerdigar séni tashlap padishahliqtin mehrum qildi, dédi.

27 Samuil kétishke burulghinida Saul uning tonining péshini tutuwaldi, u yirtlip ketti.

28 Samuil uninggha: — Perwerdigar bugün Israilning padishahliqini sendin yirtip élip sendin ewzel bolghan bir yéqiningha tapshurdi.

29 Israilning Janabiy Aliyisi Bolghuchi yalghan sözlimeydu yaki niyitidin yanmaydu; chünki u adem balisidek niyitidin yan'ghuchi emestur, dédi. □ ■

30 Saul: — Men gunah sadir qildim. Lékin xelqimning aqsaqallirining we Israilning aldida manga izzet qilip méning bilen yénip barghin; shuning bilen Xudaying Perwerdigargha sejde qilalaymen, dédi.

31 Shuning bilen Samuil Saul bilen yénip bardi we Saul Perwerdigargha sejde qildi.

32 Andin Samuil: — Amaleklerning padishahi Agagni méning aldimgha élip kéklinglar, dédi. Agag bolsa xushluq bilen uning qéshigha bardi. Agag

□ **15:29** «Israilning Janabiy Aliyisi Bolghuchi» — Xudani körsitudu, elwette. ■ **15:29** Chöl. 23:19; Yaq. 1:17

könglide: — Shübhisiszki, ölüm dehshiti ötüp ketti, dédi. □

³³ Emma Samuil: — Séning qiliching xotunlarni balisiz qilghandek séning anangmu xotunlarning arisida balisiz bolidu, déwidi, Samuil Agagni Gilgalda Perwerdigarning aldida chanap pare-pare qildi.

³⁴ Andin Samuil Ramahqa bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibéah» dégen jaydiki öyige chiqip ketti. ³⁵ Samuil ölgen künigiche Saul bilen qayta körüşhmidtı. Emma Samuil Saul üçün qayghurdi. Perwerdigar Saulni Israilning üstige padishah qilghanlıqidin epsuslandı.

16

Samuil Dawutning padishah bolushi üçün uni Mesih qildı

¹ Perwerdigar Samuilgha: — Sen qachan'ghiche Saul üçün qayghurup yürüsen? Men uni Israilgha seltenet qilishtin mehrum qilip tashlighan emesmu? Münggüzüngni zeytun méyi bilen toldurup barghin. Men séni Beyt-Lehemlik Yessening qéshigha ewetimen. Uning oghulliridin padishah bolushqa özümge birni bekittim, dédi.

□ 15:32 «... **Agag bolsa xushluq bilen uning qéshigha bardı.** **Agag könglide:** — **Shübhisiszki, ölüm dehshiti ötüp ketti, dédi»** — bu ayetni ibraniy tilida chüshinish tes. Bashqa bir terjimisi: «... Agag bolsa titrigen halda uning qéshigha bardı. Agag: — Derweqe ölümning achchiqi qorqunchluqtur! — dédi».

² Samuil bolsa: — Men qandaq barimen? Saul bu ishni anglisa méri öltürüwétidu! — dédi. Perwerdigar: — Özüng bilen bir inekni alghach béríp Perwerdigargha qurbanlıq qilish üchün keldim, dégin. ³ Yesseni qurbanlıqqa chaqirghin, andin Men sanga qılıdighiningni ayan qilimen; we Men sanga dégen bırsini Özüm üchün mesih qilghin, dédi.

⁴ Samuil Perwerdigarning déginini ada qılıp Beyt-Lehemge bardı. Yétip kelgende sheherning aqsaqalliri titrigen halda chiqip: — Bizge tinchamanlıq élip keldingmu? — dep soridi.

⁵ U: — Tinch-amamlıq élip keldim; Perwerdigargha qurbanlıq sunushqa keldim. Siler özünglarnı haramdin paklap men bilen bille qurbanlıqqa kelinglar, dédi. Shuning bilen u Yesse bilen oghullarını halal qılıp qurbanlıqqa chaqirdi. ⁶ Ular kelgende Samuil Éliabnı körüp ichide: — Perwerdigarning mesih qılıdighini shübhısızki Özining aldida turidu, dédi.

⁷ Lékin Perwerdigar Samuilgha: — Uning tequiturqığha yaki boyığha qarımighin. Men uni shallıwettim, chünki Xuda insan körgendek körmeydu; insan bolsa sırtqi qiyapitige qaraydu, lékin Perwerdigar qelbge qaraydu, dédi. ■

⁸ Andin Yesse Abinadabnı chaqırıp Samuilning aldidin ötküzdi. Emma Samuil: — Perwerdigar buni hem tallimidi, dédi.

⁹ Andin Yesse Shammahnı uning aldidin ötküzdi. Emma Samuil: — Perwerdigar buni hem tallimidi, dédi.

10 Shuninggħha oxshash Yesse oghullirining yet-tisini Samuilning aldidin ötküzdi. Lékin Samuil Yessege: — Perwerdigar bularni hem tallimidi, dédi.

11 Samuil Yessedin: — Barliq yigitler mushularmu? dep soridi. U: — Hemmidin kichiki qalди. Lékin mana, u qoy bēqiwatidu, dédi. Samuil Yessege: — Uni chaqirtip élip kelgin, chünki u kelmigüche dastixanda olturmaymiz, dédi.■

12 Yesse adem mangdurup uni keltürdi. U chirayida qan yükürüp turidighan, közliri chirayliq we kélishken yigit idi. Perwerdigar: — Qopup uni mesih qilghin, chünki *Méning tallighinim* shudur! dédi. **13** Samuil may münggüzini élip uni qérindashlirining arisida mesih qildi. U kündin tartip Perwerdigarning Rohi Dawutning wujudigha chüshti. Samuil bolsa qopup Ramahgha ketti.■

Dawut Saulning aldigha kélidu

14 Emdi Perwerdigarning Rohi Sauldin ketkenidi, we Perwerdigar teripidin bir yaman roh uni perishan qildi. **15** Saulning xizmetkarliri uningħha: — Mana Xuda teripidin bir yaman roh séni perishan qilidu. **16** Emdi għojimiz özħi al-diliridiki xizmetkarlirini derhal buyrughaylik, ular chiltar chélishqa usta ademni tapsun; we shundaq boliduki, Xuda teripidin yaman roh üstlirige kelse u chiltar chalsun, uning bilen halliri obdan bolidu, dédi.

■ **16:11** 2Sam. 7:8; Zeb. 78:70-71 ■ **16:13** Zeb. 89:20-21; Ros. 7:46; 13:22

17 Saul xizmetkarlirigha: — Méning üchün chiltar chélishqa usta bir ademni tépip qéshimgha élip kéklinglar, dédi.

18 Ghulamlardin biri uninggha: — Mana Beyt-Lehemlik Yessening chiltargha usta bir oghlini kördüm. U özi batur bir jengchi, gepte hoshyar we kékishken adem iken, shundaqla Perwerdigar uning bilen bille iken, dédi.

19 Shuning bilen Saul Yessege elchilerni mangdurup: — Qoy baqidighan oglung Dawutni manga ewetkin, dep éytti.

20 Yesse bir éshekni teyyarlap uninggha nan bilen bir tulum sharab we bir oghlaqni artip, bularni oghli Dawutning qoli bilen Saulgha ewetti.

21 Shuning bilen Dawut Saulning qéshigha kélép uning alidida turdi. Saul uninggha tolimu amraq idi; u Saulning yaragh kötürgüchisi boldi. **22** Andin Saul Yessege xewer ewetip: — Dawut méning aldimda tursun; chünki u nezirimge yaqtı, dep éytti.

23 Emdi shundaq boliduki, u *yaman* roh Xuda teripidin Saulning üstige kelgende Dawut chiltarni élip qoli bilen chaldi. Buning bilen Saul aram tépip hali obdan bolup yaman roh uningdin chiqip ketti.

17

Dawut bilen Goliat

1 Emma Filistiyler jeng qilish üchün qoshunlirini yighdi. Ular Yehudagha tewe Sokohda jem bolup, Sokoh bilen Azikah otturisidiki Efes-Dammimda

chédirlarni tiki. ² Saul bilen Israillarmu jem bolup Élah jilghisida chédirlirini tikip Filistiyler bilen jeng qilghili sep tüzdi. □ ³ Filistiyler bir tereptiki taghda, Israillar yene bir tereptiki taghda turatti; otturisida jilgha bar idi.

⁴ Shu waqitta Filistiylerning leshkergahidin Gatliq Goliat isimlik bir chémpiyon palwan chiqip keldi. Uning égizlikи alte gez bir ghérich idi. □

⁵ Béshigha mis dubulgha, uchisigha qasiraqlıq sawut kiygenidi. Uning bu mis sawuti bolsa besh ming shekel kéletti. □ ⁶ Pachaqlırıgha mistin tizliq baghlıghan, öshnisige mis atma neyze qisturiwalghanidi. ⁷ Uning neyzisining sépi bolsa bapkarning xadisidek idi; neyzisining bésyi alte ming shekel kéletti; qalqan kötürgüchisi uning aldida mangatti.

⁸ Uornida turup Israilning qoshunlırıgha mundaq towlaytti: — «Siler némisqa jeng qılısh üçün sep tüzgensiler? Men Filistiy emesmu? Siler bolsanglar Saulning qullırıghu? Aranglardın bir ademni tallap chiqinglar, u men bilen élishishqa chüshsun! ⁹ U men bilen éliship méni urup öltürelse, biz silerning qullırınglar bolimiz. Lékin men uni meghlup qılıp öltürsem, siler bizning qullırımız bolup bizning xizmitimizde bolusiler». ¹⁰ Shu Filistiy yene söz qılıp: — Men bugün Israilning qoshunıgha haqaret qıldımghu? Siler bir ademni chiqiringlar, biz

□ **17:2** «Élah jilghisida» — yaki «dublar jilghisida». □ **17:4** «Uning égizlikи alte gez bir ghérich idi» — Tewrattiki «gez» bir jeynekke barawer bolup, yeni 45 santimétr idi. Démek Goliatning égizlikи 2.8 métr idi. □ **17:5** «Uning bu mis sawuti bolsa besh ming shekel kéletti» — «besh ming shekel» belkim 60-100 kilogram bolushi mumkin.

élishayli! — dédi.

11 Saul bilen hemme Israil bu Filistiyning sözlirini anglap, alaqzade bolup bek qorqtı.

12 Dawut Yehuda yurtidiki Beyt-Lehemde olturuqluq Yesse dégen Efratlıq ademning oghli idi. Yessenin sekiz oghli bar idi. Saulning künliride u xéli yashinip qalghanidi. **13** Yessenin üch chong oghli Saul bilen jengge chiqqanidi. Jengge chiqqan üch oghulning tunjisining ismi Éliab, ikkinchisining ismi Abinadab we üchinchisining Shammah idi. **14** Dawut hemmidin kichiki idi. Üch chong oghli Saulha egiship chiqqanidi. **15** Bezide Dawut Saulning qéshidin öz atisining qoylirini békish üchün qaytip kéletti.■

16 Ashu Filistiy bolsa qırıq kün'gichilik her etigen we kechte chiqıp turdi.

17 Yesse oghli Dawutqa: — Bu efah qomachni we bu on nanni élip leshkeragħha téz bérrip akiliringħha bergen, □ **18** bu on parche qurutni ularning mingbēshīgha bérrip akiliringning ehwalini sorap ularning képil xétini élip kelgin, dédi.□

19 Saul, shu üch oghul we Israilning hemme ademliri Élah jilghisida turup Filistiylerge qarshi jeng qilatti.

20 Dawut bolsa etisi seher qopup qoylarni bir baqquchining qoligha tapshurup, ashliq-tülüknii élip Yesse uningħha tapilighandek, qoshun istihkamigha yetkende, jengge chiqidighan leshk-

■ **17:15** 1Sam. 16:19 □ **17:17** «*bu efah qomach*» — bir «efah» 27-30 litr bolushi mumkin. □ **17:18** «*akiliringning ehwalini sorap ularning képil xétini élip kelgin*» — mushu «*képil xéti*» belkim ular Dawut apargħan nersilerni qobul qilghanliqining is-pati bolushi mumkin.

erler sören kötürüwatqanidi. ■ 21 Israil we Filistiyler bir-birige udulmu'udul turup soqushqa sep tüzdi. 22 Dawut bolsa élip kelgen nersilerni yük-taqlargha qarighuchining qoligha tapshurup sep arisigha yükürüp bérip akiliridin tinchliq soridi. 23 U ular bilen sözliship turghanda, Filistiylerdin bolghan Goliat dégen chémpion palwan Filistiylerning sépidin chiqip yene héliqi gepni qildi; Dawut uni anglidi. 24 Israilning hemme ademliri bu ademni körgende qéchip kétishti we bek qorqtı.

25 Israilning ademliri bir-birige: — Chiqiwatqan bu ademni kördünglarmu? U Israilgha haqaret qılısh üçün chiqidu. Shundaq boliduki, uni öltürgen ademge padishah köp mal-mülük in'am qilidu, öz qızını uninggha xotunluqqa bérifu hem atisining jemetini Israil teweside baj-alwandin xalas qilidu, dédi.

26 Dawut öz yénida turghan ademlerdin: — Bu Filistiyni öltürüp Israilgha qilin'ghan shu haqaretini yoqatqan kishige néme qilinidu? Chünki bu xetnisiz Filistiy zadi kim? U qandaqsige menggü hayat bolghuchi Xudaning qoshunlirigha haqaret qılıshqa pétinidu? — dédi.

27 Xalayiq uninggha aldinqilarning dégen sözi boyiche jawab bérip: — Uni öltürgen kishige mundaq-mundaq qilinidu, dédi.

28 Lékin uning chong akisi Éliab uning u ademler bilen sözleshkinini anglap qaldı; Éliabning Dawutqa achchiqi kélép: — Némishqa bu yerge kelding? Chöldiki u azghine qoyni kimge tashlap qoydung?

Men kibirlikingni we könglüngning yamanlıqini bilimen. Sen alayiten jengni körgili kelding, dédi.

²⁹ Dawut: — Men néme qildim? Peqet bir söz qilsam bolmamdiken? — dédi.

³⁰ Dawut burulup bashqisidin aldingidek soridi, xelq aldida éytqandek uninggha jawab berdi.

³¹ Emma birsi Dawutning éytqan sözlirini anglap qélip Saulgha yetküzdi; u Dawutni chaqirtip keldi.

³² Dawut Saulgha: — Bu kishining sewebidin héchkimning yürüki su bolmisun. Silining qulliri bu Filistiy bilen soqushqili chiqidu, dédi.

³³ Saul Dawutqa: — Sen bu Filistiy bilen soqushqili barsang bolmaydu! Sen téxi yash, emma u yashliqidin tartipla jengchi idi, dédi.

³⁴ Dawut Saulgha: — Qulliri öz atisining qoylirini békip keldim. Bir shir yaki éyiq kélép padidin bir qozini élip ketse, ³⁵ men uning keynidin qoghlalp uni urup qozini aghzidin qutquzup alattim. Eger qopup manga hujum qilsa men uni yaylidin tutuwélip urup öltürettim. ³⁶ Qulliri hem shir hem éyiqni öltürgen; bu xetnisiz Filistiymu ulargha oxshash bolidu. Chünki u menggü hayat bolghuchi Xudaning qoshunigha haqaret keltürdi — dédi. ³⁷ Dawut sözini dawam qılıp: — Méni shirning changgilidin we éyiqning changgilidin qutquzghan Perwerdigar oxshashla bu Filistiying qolidin qutquzidu, dédi. Saul Dawutqa: — Barghin, Perwerdigar séning bilen bille bolghay, dédi.

³⁸ Andin Saul Dawutqa öz jeng kiyimlirini kiygüzüp, beshigha mis dubulghini taqap we uninggha bir jeng sawutini kiygüzdi. ³⁹ Dawut

bolsa Saulning qilichini kiyimning üstige ésip, méngip baqtı; chünki u bularni kiyip baqmighanidi. Shuning bilen Dawut Saulgha: — Men bularni kiyip mangalmaydikenmen; chünki burun kiyip baqmighan, dep ularni séliwetti.

40 U qoligha hasisini élip, ériqtin besh siliq tash ilghap padichi xaltisining yanchuqigha saldi; u salghusini qoligha élip Filistiyge yéqin bardı.

41 Filistiy bolsa chiqip Dawutqa yéqinlashti, qalqan kötürgüchisimu uning aldida mangdi.

42 Filistiy Dawutqa birqur sepsélip qarap mesxire qildi. Chünki u téxi yash, bughday önglük we kéléshken yigit idi.

43 Filistiy Dawutqa: — Sen hasa kötüüp aldimgha kepsen? Sen méni it dep oylap qaldingmu? — dep öz butlirining namlirini tilgha élip Dawutni qarghidi.

44 Filistiy Dawutqa yene: — Bu yaqqa kel, men göshüngni asmandiki uchar-qanatlargha we dalalardiki yirtquchlargha yem qilimen, dédi.

45 Dawut Filistiyke: — Sen qilich, neyze we atma neyzini kötüüp manga hujum qilghili kelding; lékin men sen haqaret qilghan, Israilning qoshunlirining Xudasi bolghan Perwerdigarning nami bilen aldingha hujumgha chiqtım — dédi.

46 «Del bugün Perwerdigar séni méning qolumgha tapshuridu. Men séni öltürüp bésingni késip alimen; men leshkergahdiki Filistiylerning jesetlirinimu asmandiki uchar-qanatlargha we dalalardiki yirtquchlirigha yem qilimen. Buning bilen pütkül jahan Israilda bir Xudanıng bar ikenlikini bilidu

47 we bu pütkül jamaet Perwerdigarning nusret bérishining qilich, neyze

bilen emes ikenlikini bilidu; chünki bu jeng bolsa Perwerdigarningkidur, U séni qolimizgha tapshuridu».

⁴⁸ Filistiy Dawutqa hujum qilghili qopup yéqin kelgende Dawut uninggha hujum qilghili Filistiy qoshunining sépige qarap yükürdi. ⁴⁹ Dawut qolini xaltisigha tiqip bir tashni chiqirip salghughha sélip Filistiyge qaritip atti; tash Filistiyning péshanisige tegdi. Tash uning péshanisige pétip ketti, u düm chüshüp verge yiqlidi.

⁵⁰ Shundaq qilip Dawut Filistiyni salghu we tash bilen meghlup qilip uni urup öltürdü; Dawutning qolida héch qilich yoq idi. ⁵¹ Dawut yükürüp bérüp, Filistiyning üstide turup, qilichini qinidin tartip élip uni öltürüp, uning béschini aldi. Filistiyler öz baturining ölginini körüpla, beder qacthi. ⁵² Israillar bilen Yehudalar bolsa ornidin qopup sören séliship Filistiyerni jilghighiche we Ekron derwazilirighiche keynidin qoghlak keldi; öltürülgen Filistiyler Shaaraaimgha baridigan yolda Gat we Ekron'ghiche yétip ketkenidi. ⁵³ Israil Filistiyerni qoghlashtin yénip kélip ularning leshkergahini bulang-talang qildi. ⁵⁴ Dawut Filistiyning béschini Yérusalémgha élip bardı; uning yaraghini bolsa öz chédirigha qoydi.

⁵⁵ Saul Dawutning Filistiyning aldigha chiqqinini körgende qoshunning serdari Abnerdin: — I Abner, bu yigit kimning oghli? — dep soridi. Abner: — I padishah, hayating bilen qesem qilimenki, bilmeymen, dédi.

⁵⁶ Padishah: — Bu yigit kimning oghli iken dep sorap baqqin, dédi.

57 Dawut Filistiyni qirip qaytip kelgende Abner uni padishahning qéshigha élip bardı; Filistiyning bésyi téxiche uning qolida turatti.

58 Saul uningdin: — I yigit, kimning oghlisen? dep soridi. Dawut: — Men silining qulliri Beyt-Lehemlik Yessening oghlimen, dep jawab berdi.

18

Saulning Dawuttin heset qilishi

1 Dawut bilen Saulning söhbiti ayaghlashqanda, Yonatanning köngli Dawutning könglige shundaq baghlandiki, uni öz jénidek söydi. **2** Saul bolsa u künü uni öz yénida élip qélip, uni atisining öyige qaytqili qoymidi.

3 Yonatan Dawut bilen ehde qilishti; chünki u uni öz jénidek söyletti. **4** Yonatan uchisidiki tonni sélip Dawutqa berdi, yene jeng kiyimlirini, jümlidin hetta qilichi, oqyasi we kemirinimu uningha berdi. **5** Saul Dawutni negila ewetse u shu yerge baratti, shundaqla ishlarni jayida qilatti. Shuning üchün Saul uni leshkerlerning üstige qoydi. Bu ish barlıq xelqqe we hem Saulning xizmetkar-lirighimu yaqtı.

6 Dawut Filistiyni öltürüp köpchilik bilen yan'ghanda Israilning hemme sheherliridiki qiz-ayallar Saulni naxsha éytip ussul oynap qarshi alghili chiqtı; ular xushluq ichide dap we üchtar bilen neghme chélishti. **7** Qiz-ayallar neghme

chalghanda: — Saul minglap öltürdi, we Dawut on minglap öltürdi, dep oqushatti.■

8 Buni anglap Saul nahayiti xapa boldi; bu söz uning könglige tegdi. U: — Dawutqa on minglap hésablandi, emma manga peget minglap hésablandi; emdi padishahliqtin bashqa uningha héchnerse kem emes, dédi. **9** Shu kündin tartip Saul Dawutni közlep yürüdi.

10 Etisi Xuda teripidin qabahetlik bir roh Saulning üstige chüshti we u öyide qalaymiqan jöyligili turdi. Emdi Dawut bashqa waqittikidek qoli bilen chiltar chaldi; Saulning qolida neyze bar idi. □ **11** Saul: — Dawutni tamgha neyze bilen qadiwétimen dep, neyzini atti; lékin Dawut ikki qétim özini daldigha aldi.

12 Perwerdigarning Dawut bilenla bolup, özidin yiraqlap ketkini üçün Saul Dawuttin qorqatti.

13 Shuning üçün Saul Dawutni öz yénidin ayrip, uni leshkerlerge mingbéshi qilip qoydi; u leshkerlerni élip jengge chiqip turattı.□

14 Dawut bolsa hemme ishlarni pem bilen qillatti; chünki Perwerdigar uning bilen bille idi.

15 Saul uning pemlik ikenlikini körüp uningdin bek qorqatti.

16 Emma pütkül Israil bilen Yehuda xelqi Dawutni

■ **18:7** Mis. 15:21; 1Sam. 21:11; 29:5 □ **18:10** «Etisi Xuda teripidin qabahetlik bir roh Saulning üstige chüshti we u öyide qalaymiqan jöyligili turdi» —ibraniy tilida mushu ayettiki «jöylüş» «urghup chiqish» dégen söz bilen ipadilinidu. Bashqa ehwalda bu söz «bésharet bérish»ni körsitudu. □ **18:13** «u leshkerlerni élip jengge chiqip turattı» —ibraniy tilida «u leshkerler (xelq) aldida chiqip kiretti» dégen söz bilen ipadilinidu.

söyetti; chünki u ularni yéteklep jengge chiqatti. □

¹⁷ Saul Dawutqa: — Mana, chong qizim Mérab — men uni sanga xotunluqqa bergüm bar. Sen peqet xizmitimge jan-pida bolup, Perwerdigarning jengliride küresh qilghin, dédi. Chünki Saul ichide: — U méning qolum bilen emes, belki Filistiylerning qoli bilen yoqitilsun, dep xiyal qilghanidi.

¹⁸ Emma Dawut Saulgha: — Men kim idim, méning atamning jemeti Israil arisida néme idi, men qandaqmu padishahning küy'oghli bolay? — dédi.

¹⁹ Lékin Saulning qizi Mérab Dawutqa bérilidighan waqitta, u Meholaňlıq Adrielge xotunluqqa bérildi.

²⁰ Emma Saulning qizi Miqalning köngli Dawutqa chüshkenidi. Bashqilar buni Saulgha éytti, bu ishtin Saul xush boldi. ²¹ Saul: — Qizimni Dawutqa bérey, u uninggha bir sirtmaq bolup, Filistiylerning qolida yoqitilsun, dep oylidi. Shuning bilen Saul Dawutqa: — Bugün ikkinchi qétim küy'oghlum bolisen, dédi.

²² Saul öz ghulamlirigha: — Dawutqa astirtin: — Mana, padishah sendin söyündü, we hemme ghulamliri sanga amraq. Shuning üçün padishahning küy'oghli bolghin, dep éytinglar, dep tapiłidi. ²³ Saulning ghulamliri bu sözlerni Dawutning quliqigha yetküzdi. Lékin Dawut: — Neziringlearda padishahning küy'oghli bolush kichik ishmu? Men bolsam bir kembeghel we etiwarsız ademmen — dédi.

²⁴ Saulning ghulamliri Saulgha Dawutning dégenlirini öz eyni yetküzdi.

□ **18:16 «chünki u ularni yéteklep jengge chiqatti»** — ibraniy tilida «chünki u ular aldida chiqip kiretti».

²⁵ Saul: — Siler Dawutqa: — Padishah sanga bashqa toyluq alghuzmaydu, peget padishah dushmanliridin intiqam élish üçhün yüz Filistiyning xetnilikinila alidu, dep éytinglar, dédi (Saulning meqsiti bolsa Dawutni Filistiylerning qolida yoqitish idi).

²⁶ Ghulamlar bu sözlerni Dawutqa yetküzdi; padishahning kuy'oghli bolush Dawutqa yéqip qaldi. Emidi békilgen möhlet toshmayla, ²⁷ Dawut turup öz ademliri bilen chiqip ikki yüz Filistiyni öltürdi. Dawut ularning xetnilikini késip élip padishahning kuy'oghli bolush üçhün bularning hemmisini padishahqa tapshurdi. Saul qizi Miqalni uningha xotunluqqa berdi.■

²⁸ Saul Perwerdigarning Dawut bilen bille ikenlikini we öz qizi Miqalning uni söyidighanliqini körüp ²⁹ Dawuttin téximu qorqtı. Shuning bilen Saul üzlüksiz Dawutqa dushman boldi.

³⁰ Filistiylerning emirliri daim soqushqa chiqatti; emma her qétim chiqsila Dawutning ishliri Saulning hemme xizmetkarliriningkidin muweppeqiyetlik bolatti; shuning bilen uning nami *xalayiq* teripidin tolimu hörmekke sazawer bolatti.

19

Saul Dawutni öltürüshke intilidiu

¹ Saul öz oghli Yonatan we hemme xizmetkarlirige Dawutni öltürüshke buyruq qildi. Lékin Saulning oghli Yonatan Dawutqa bek amraq idi. ² Yonatan

Dawutqa: — Atam Saul séni öltürmekchi; emdi ete etigen qattiq éhtiyat qilghin, bir mexpiy jayni tépip özüngni yosburghin; ³ men özüm chiqip sen yoshrun'ghan étizliqqa béríp atamning yénida turup atam bilen séning tograngda sözliship baqay; ehwalni éniq bilgendifin kényin sanga xewer qilay, dédi.

⁴ Yonatan atisi Saulgha Dawutning yaxshi gépini qilip: — Padishah öz xizmetkarigha, yeni Dawutqa yamanlıq qilmighay! Chünki u sanga gunah qilmighan; belki uning emelliri özüngge köp yaxshiliqlarnı élip kelgen: — ⁵ u öz jénini alqinigha élip qopup héliqi Filistiynı öltürdi we shuning bilen Perwerdigar pütkül Israil üçhün chong nusret berdi. Shu chaghda sen özüng körüp xush bolghan emesmu? Emdilikte némisqə Dawutni sewebsiz öltürüp naheq qan töküp gunahkar bolmaqchi bolisen? — dédi.

⁶ Saul Yonatanning sözige kirdi. U: — Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimenki, u ölümge mehkum qilinmaydu, dédi. ⁷ Andin Yonatan Dawutni chaqirip, Dawutqa bolghan ishlarning hemmisini dep berdi. Andin kényin Yonatan Dawutni Saulning qéshiga élip keldi we u ilgirikidek uning xizmitide boldi.

⁸ Emma yene jeng boldi; Dawut chiqip Filistiyler bilen jeng qilip, ularnı qattiq qirip meghlup qildi; ular uning aldidin beder qéchisti.

⁹ Emdi Perwerdigar teripidin qabahetlik bir roh yene Saulni bastı. U öz öyide qolida neyzisini tutup olturatti; Dawut bolsa qoli bilen saz chélip turatti. ■ ¹⁰ Saul neyze bilen Dawutni sanjip

tamgha qadap qoymaqchi boliwidi, lékin Dawut özini qachuruwaldi, neyze tamgha qadilip qalди. Dawut shu kéchisi qéchip qutuldi.

11 Saul birnechche chaparmenlerni Dawutning öyige ewetip uni paylap turup etisi tang yorughanda uni öltürüşke mangdurdi. Emma Dawutning ayali Miqal uninggha: — Eger bu kéche jéniningni élip qachmisang, ete öltürülisen, dédi.

12 Shunga Miqal Dawutni penjirdin chüshürüp qoydi. Shundaq qilip u qéchip qutuldi. **13** Andin Miqal bir «terafim» butni élip kariwatqa yatquzup, beshigha öchke yungidin qilin'ghan bir yastuqni qoyup, ediyal bilen yépip qoydi. □

14 Saul Dawutni tutush üchün chaparmenlerni ewetkende Miqal: — U aghrip qaldi, dédi. **15** Saul chaparmenlerni *qaytidin* ewetip: — Uni kariwat bilen qoshup élip kélinglar, uni öltürimen, dep buyrudi.

16 Chaparmenler kirgende, mana kariwatta bu but yatatti, beshigha öchke yungidin qilin'ghan yastuq qoyulghanidi. **17** Saul Miqalgha: — Némishqa méni bundaq aldap, düshminimni qachuruwétisen? — dédi. Miqal Saulha jawab béríp: — U: «Méni qoyuwetkin; bolmisa séni öltürüwétimen» dédi, dédi. □

18 Dawut qéchip qutulup, Ramahqa Samuilning beshigha béríp, Saulning uninggha qilghanlirining hemmisini dep berdi. Andin u Samuil bilen Nay-

□ **19:13** «terafim» — birxil but. Miqalning yénida bundaq butning bolushi Tewratqa xilap, elwette. □ **19:17** «U: «Méni qoyuwetkin; bolmisa séni öltürüwétimen» dédi» — ibraniy tilida: «U: «Méni qoyuwetkin; séni öltürüşümning néme hajiti?» dédi».

otqa béríp olturaqlashti.

19 Birsi Saulgha: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar iken, dep xewer berdi. **20** Saul Dawutni tutup kélishke chaparmenlerni mangdurdi. Emma ular yétip barghanda peyghemberlerning bir jamaiti béssharet bériwatqanlıqini we Samuilningmu ularning arisida turup ulargha nazaretcilik qiliwatqanlıqini kördi; shundaq boldiki, Xudanıng Rohi Saulning chaparmenlirining wujudighimu chüshüp, ularmu hem béssharet bérishke bashlidi.

21 Bu xewer Saulgha éytildi; u yene bashqa chaparmenlerni ewetti, lékin ularmu béssharet bérishke chüshti. Andin Saul üchinchi qétim yene chaparmenlerni mangdurdi. Ularmu hem béssharet bérishke chüshti. **22** Andin Saul özi Ramahqa béríp, Sequdiki chong quduqqa yétip kelgende, «Samuil bilen Dawut nede?» — dep soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar iken, dep jawab berdi.

23 Shunga u Ramahdiki Nayotqa yétip keldi; Xudanıng Rohi uning wujudighimu chüshti; shuning bilen umu piyade méngip Ramahdiki Nayotqa barghuche béssharet béríp mangdi. **24** Uhetta kiyimlirini séliwétip Samuilning aldida béssharet berdi; pütün bir kéche we pütün bir kündüz u yerde yalıngach yatti. Buning bilen: — «Saulmu peyghemberlerdinmu?» deydighan gep peyda boldi. □

20

□ **19:24 «Buning bilen: — «Saulmu peyghemberlerdinmu?» deydighan gep peyda boldi»** — 10-bab, 12-ayet we uningdiki izahatni körün.

Yonatan Dawutni qoghdimaqchi

¹ Dawut Ramahdiki Nayottin qéchip Yonatanning qéshigha béríp uninggha: — Men néme qiliptimen? Néme qebihlik qiliptimen? Atang aldida néme gunah qiliptimen, u méning jénimni almaqchi boluwatidu? — dédi.

² U uninggha: — Yoqsu, bundaq ish néri bolsun! Sen ölmeysen. Chong ish bolsun, kichik ish bolsun atam manga démey qoymaydu. Némishqa atam bu ishni mendin yoshuridikine? Hergiz undaq bolmaydu, dédi.

³ Lékin Dawut yene qesem qilip: — Atang séning neziringde iltípat tapqinimni jezmen bilidu. Shunga u könglide: — Yonatan buni bilip qalmisun; bolmisa uninggha azar bolidu, dégendu. Lékin Perwerdigarning hayatı bilen, jéning we hayating bilen aldingda qesem qilimenki, manga ölümning arılıqi bir qedemla qaldi, dédi.

⁴ Yonatan Dawutqa: — Könglüng némini xalisa shuni qilay, dédi.

⁵ Dawut Yonatan'gha mundaq dédi: — Mana ete «yéngi ay» bolidu; men adettikidek padishah bilen hemdastixan bolmisam bolmaydu. Lékin méni qoyup bergen, men üchinchi küni axshimighiche dalada mökünüwalay. ⁶ Atang méning sorunda yoqluqimni körüp sorisa, sen uninggha: «Dawut mendin öz shehiri Beyt-Lehemge tézraq béríp kélishke jiddiy ruxset soridi, chünki u yerde pütkül ailisi üchün bir yilliq qurbanlıq ötküzidiken», dégin, dédi. ⁷ Eger u: — Obdan boptu, dése, qulung tinch-aman bolidu: — Lékin u achchiqlansa, uning manga yamanlıq qilishni niyet qilghanlıqidin gu-man qilmighin. ⁸ Sen qulunggha iltípat körsetkin;

chünki sen özüng bilen Perwerdigarning aldida qulungni ehdileshtürgensen. Lékin eger mende bir yamanlıq bolsa sen özüngla méni öltürgin; méni élip béríp atanggha tapshurushning néme hajiti? — dédi.■

⁹ Yonatan: — Undaq xiyal sendin néri bolsun! Eger atamning sanga yamanlıq qilidighan niyiti barlıqını bilip qalsam, sanga deyttim emesmu? — dédi.

¹⁰ Dawut Yonatan'gha: — Eger atang sanga qattiq gep bilen jawab berse, kim manga xewer bérídu? — dédi.

¹¹ Yonatan Dawutqa: — Kelgin, dalagha chiqayli, dédi. Shuning bilen ikkisi dalagha chiqti.

¹² Yonatan Dawutqa mundaq dédi: — Israilning Xudasi Perwerdigar manga *guwahki*, men ete yaki ögünlükke mushu waqitta atamning niyitini bilip, sanga iltipatlıq bolsa, men adem mangdurup sanga melum qilmamdim? ¹³ Eger atam sanga yamanlıq qilmaqchi bolsa, men séni tinchaman yolgha sélish üchün sanga adem ewetip xewer bermisem, Perwerdigar manga séning bëshinggha chüshkendinmu artuq chüshürsun; emdi Perwerdigar atam bilen bille bolghandek séning bilen bille bolsun.

¹⁴ Hayatla bolsam méni ölmisin dep Perwerdigarning méhribanlıqını manga körsetkeysen. ¹⁵ Men ölüp ketken teqdirdimu, öydikilirimdin hem héch waqit méhribanlıqingni üzmigeysen; Perwerdigar sen Dawutning hemme düshmenlirini yer yüzidin yoqatqandin kényinmu shundaq qilghaysen».

¹⁶ Shuning bilen Yonatan Dawutning jemeti

bilen ehde qiliship: — Perwerdigar Dawutning düshmenliridin hésab alsun, dédi. ¹⁷ Andin Yonatan yene özining Dawutqa bolghan muhebbiti bilen uninggha qesem qildurdi; chünki u uni öz jénidek söyetti.

¹⁸ Yonatan Dawutqa mundaq dédi: — Ete yéngi ay bolidu. Mana séning ornung bosh qalidu, kishiler séning yoqluqinggha diqqet qilidu. ¹⁹ Üchinchi küni sen chüshüp aldinqi qétim bu ishqqa yoluqqiningda özüngni yosurghan jaygha bérip «Ézel» dégen tashning yénida turup turghin. ²⁰ Nen tashning yénidiki bir jaygha xuddi nishanni qaralighandek üch pay ya oqi atay.

²¹ Andin ghulamni mangdurup: — «Ya oqlirini tépip kelgin» — deymen. Eger men ghulamgha: — Ene, oqlar arqa terepte turidu, ularni élip kel, désem, sen chiqip yénimgha kelgin; shundaq bolghanda, Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimken, sen üchün tinch-amaniq bolidu, héch ish bolmaydu. ²² Lékin ghulamgha: — Ene, oqlar aldingda turidu, désem, sen ketkin, chünki undaq bolsa, Perwerdigar séni ketküzüwetken bolidu. ²³ Emdilikte men bilen sen sözleshken ish toghruluq, Perwerdigar sen bilen méning otturimda guwahchidur.

²⁴ Shuning bilen Dawut dalada mökünüwaldi. Yéngi ay kelgende, padishah taam yégili dastixanda olturdi. ²⁵ Padishah bolsa burunqidekla öz ornida tamning yénidiki törde olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abner Saulning yénida olturdi. Lékin Dawut-

ning orni bosh qaldi. □ 26 Emma Saul u küni héchnéme démidi. Chünki u: — Dawutqa bir ish boldi, u napak bolup qaldi. U jezmen napak bolup qaptu, dep oylidi. □ 27 Lékin Dawutning orni yéngi ayning etisimu, yeni ayning ikkinchi künimu bosh idi. Saul oghli Yonatandin: — Némishqa Yessening oghli yaki tünüğün yaki bugün tamaqqa kelmeydu, dep soridi.

28 Yonatan Saulgha jawab béríp: — Dawut Beyt-Lehemge barghili mendin jiddiy ruxset sorap: — 29 Méning bérishimha ruxset qilghin, ailimizning sheherde bir qurbanlıq ishi bolghach akam méning bérishimni éytiptu; eger séning neziringde iltipat tapqan bolsam qérindashlirim bilen körüşüp kélishke ruxset bergin, dédi. Shunga u padishahning dastixinigha kelmidi, dédi.

30 Saulning Yonatan'gha qattiq ghezipi kélép: — I buzuq, kaj xotunning oghli, némishqa Yessening oghlini özüngge tallap, özüngni shermende qilip we anangni nomusqa qoyghiningni bilmemdimen? 31 Eger Yessening oghli yer yüzide tirik bolsila, sen hem séning padishahlıqing mustehkem

□ 20:25 «**Padishah bolsa burunqidekla öz ornida tamning yénidiki törde olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abner Saulning yénida olturdi**» — Yonatanning «ornidin turushi» belkim taghisı Abnerning hörmiti üçün uningha Saulning yénidiki orunni boshitish üçün. Bashqa xil terjimisi: «Yonatan uning (Saulning) odulida idi» □ 20:26 «**Dawutqa bir ish boldi, u napak bolup qaldın**» — «napak bolush»: Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche, birsi mesilen bir ölükke tegken bolsa bir mezgil «napak» bolatti — shundaq bolsa uning héch qurbanlıq (mesilen, yéngi aydiki qurbanlıqlar) din yéyishige bolmaytti.

bolmaydu. Shunga emdi adem ewetip uni méning qéshimgha élip kelgin, chünki u ölmge mehkem-dur! — dédi.

³² Yonatan atisi Saulgha jawab béríp: — U némishqa ölmge mehkum qilinishi kérek? U néme qiptu? — dédi.

³³ Andin Saul Yonatan'gha sanjish üchün uning-gha neyzini atti; buning bilen Yonatan atisining Dawutni öltürmekchi bolghanlıqını éniq bilip yetti.

³⁴ Yonatan bolsa qattıq achchiqlap dastixandin qopup ketti we yéngi ayning ikkinchi küni héch taam yémidi. Chünki atisining Dawutni shundaq haqaretlishi uninggha qattıq azar bolghanidi.

³⁵ Etisi Yonatan dalagha chiqip Dawut bilen kélishken jaygha bardı. Uning bilen bir kichik ghulam bille bardı.

³⁶ U ghulamgha: — Sen yükür, men atqan ya oqlirini tépip kelgin, dédi. Ghulam yükürdi, u bir oqni uning aldi teripige atti. ³⁷ Ghulam Yonatan atqan oq chüshken jaygha kelgende Yonatan ghulamni chaqirip: — Oq séning aldi teripingde tur-mamdu? — dédi. ³⁸ Andin Yonatan ghulamni yene chaqirip: — Bol, ittik bol, hayal bolmighin! — dédi. Yonatanning ghulami ya oqini yighip ghojisigha élip keldi. ³⁹ Lékin ghulamning bolghan ishtin xewiri uq idi. Buni yalghuz Yonatan bilen Dawutla bilettei.

⁴⁰ Andin Yonatan ghulamiga yaraghlırini béríp uninggha: — Ularnı sheherge élip ketkin, dédi.

⁴¹ Ghulam ketkendin kényin Dawut *tashning* jenub teripidin chiqip yerge yiqlılıp üch qétim tezim qildi. Ular bir-birini söyüshti, bir-birige ésiliship yigh-lashti, bolupmu Dawut qattıq yighlıdi.

42 Yonatan Dawutqa: — Sepiring tinch-aman bol-sun; chünki biz ikkimiz: — Perwerdigar méning bilen séning otturungda we méning neslim bilen séning nesling otturisida menggüge guwah bol-sun, dep Perwerdigarning nami bilen qesem ichishken, dédi. Dawut ornidin qopup mangdi, Yonatanmu sheherge kirip ketti.

21

Dawut Nob shehirige baridu

1 Dawut emdi Nobqa kélip Aximelek kahinning qéshigha bardi. **2** Lékin Aximelek Dawutni körgende titrep qorqup uninggha: — Némishqa birimu sen bilen kelmey yalghuz kelding? — dédi.

3 Dawut Aximelek kahin'gha: — Padishah manga melum bir ishni buyrupsa: — Men sanga buyrughan ish yaki sanga tapilghan yolyoruq toghrisidin héchkim birnéme bilmisun, dégenidi. Öz ghulamlirimni bolsa melum bir jaygha bérishqa békítip qoymum. **4** Emdi qolungda néme bar? Besh nan, yaki néme bolsa, shuni manga bergen, dédi.

5 Kahin Dawutqa jawab béríp: — Qolumda adettiki nan yoq, peqet muqeddes nan bar. Eger ghulamlar ayallargha yéqinlashmaghan bolsa yése rawa bolidu, dédi.

6 Dawut kahin'gha jawab béríp: — Berheq, men bashqa waqitlarda chiqqinimgha oxshash, aylar bizdin yiraq bolghili üch kün boldi. Men herqétim chiqqanda, gerche adettiki seper bol-simu, ghulamlarning qachiliri pak bolidighan

yerde, bugün ular we qachiliri téximu pak bolmamdu, dédi. □

7 Shuning bilen kahin uninggha muqeddes nandin berdi, chünki bu yerde «teqdim nan»din bashqa héchqandaq nan yoq idi. Bu nan Perwerdigarning huzurigha yéngi issiq nan qoyulghan küni almashturulghan nanlar idj. ■ **8** (lékin u küni Saulning xizmetkarlidin melum birsi u yerde Perwerdigarning huzurida qaldurulghanidi. Uning ismi Doeg bolup Saulning padichilirining chongi idi).

9 Dawut Aximelekke: — Qolungda neyze yaki qilich yoqmu? Padishah tapshurghan ish jiddiy bolghach yaki qilich yaki bashqa yaraghlimni élip kélelmidim, dédi.

10 Kahin: — Sen Élah jilghisida öltürgen Filistiy Goliatning qilichi bu yerde bar, u efodning keynide, bir parche rextke oraqliq halda turidu. Xalisang alghin, uningdin bashqisi yoq, dédi. Dawut: — Bu tengdishi yoq qilichtur, shuni manga bergen, dédi.

11 Dawut u küni qopup Sauldin qéchip Gatning padishahi Aqishning qéshiga bardı.

12 Lékin Aqishning xizmetkarliri uninggha: — Bu zéminning padishahi Dawut emesmu? Uning toghrisida qiz-ayallar bir-birige: — Saul minglap öltürdi,

□ **21:6** «...gerche adettiki seper bolsimu, ghulamlarning qachiliri pak bolidigan yerde, bugün ular we qachiliri téximu pak bolmamdu» — bashqa nechche terjimisi uchrishi mumkin. □ **21:7** «chünki bu yerde «teqdim nan»din bashqa héchqandaq nan yoq idi» — «teqdim nan»: — yaki «(Xudanig) huzuri néni», yaki «tizilghan nan». «Mis.» 25- we 35-babni körüng.

■ **21:7** Mat. 12:3; Mar. 2:25; Luqa 6:3

We Dawut on minglap öltürdi,
 — dep naxsha-ghezel oqushup ussul oynighan
 emesmu, dédi. ■

¹³ Dawut bu sözlerni könglige püküp Gatning padishahi Aqishtin bek qorqtı. ¹⁴ Shuning üçün ularning köz aldida özining yürüsh-turushlirini özgertip, ularning qolida turghan waqtida özini sarangdek körsetti; u derwazilarning ishiklirige jijip, tükürükini saqiligha aqturatti.

¹⁵ Aqish xizmetkarlirigha: — Mana bu ademning saranglıqını körmemsiler? Uni némishqa méning aldimgha élip keldinglar? ¹⁶ Mende saranglar kemchilmidi? Siler bu kishini aldimgha saranglıq qilghili élip keldinglarmu? Bu adem méning öyümge kirishi kérekmu? — dédi.

22

Dawut Mizpah we Adullamgha baridu

¹ Dawut u yerdin kétip Adullamdiki ghargha qacthi. Uning qérindashlıri bilen atisining pütkül jemeti buni anglap uning qéshigha bardı. ² Ezilgen, qerzdar bolghan we derdmenlerning hemmisi yighilip uning yénigha keldi we u ularning serdari boldi. Uninggha qoshulghan ademler bolsa tööt yüzche idi.

³ Dawut u yerdin chiqip Moabdiki Mizpahqa bérip Moabning padishahidin: — Xudanıng méni néme qılıdighinini bilgüche, ata-anamning bu yerge kélip aranglarda turushigha yol qoyghayla, dep

telep qildi. □ 4 Dawut atisi we anisini Moabning padishahining qéshigha élip keldi. Dawut qorghanda turghan pütkül künlerde ata-anisi uning bilen bille turdi.

5 Emma Gad peyghember Dawutqa: – Qorghanda turmay, bu yerdin chiqip, Yehuda zéminigha barghin, dédi. Shuning bilen Dawut u yerdin ayrilip, Heret ormanliqigha bardi.

Saul Nobdiki kahinlarni öltürüridu

6 Saul Dawutning nede turuwatqanlıqidin xewer tapti. Saul bu waqitta Ramahdiki Gibéahda égiz bir jayda yulghun derixining tüwide olturatti. Uning qolida neyzisi bar idi, barlıq xizmetkarlıri chöraside turatti. 7 Saul chöraside turghan xizmetkarlırığa: – I Binyaminliqlar, qulaq sélinglar! Yessening oghli her biringlargha étizlar bilen üzümzarlarnı teqsim qılıp béremdu? Hemminglarnı ming bésyi we yüz bésyi qılamdu?

8 Siler hemminglar manga qest qıldinglar, öz oglumning Yessening oghli bilen ehde qılıshqinini héchkim manga uqturmidi. Héch qaysinglar manga ich aghritmidinglar yaki öz oglumning méning xizmetkarımnı manga yoshurun hujum qılıshqa qutratqinidin manga xewer bermidinglar, dédi.

9 Andin Saulning xizmetkarlırinining ichige kiriwalghan Doeg: – «Men Yessening oglining Nobqa Axitubning oghli Aximelekning qéshigha kelginini

□ 22:3 «Moabdiki Mizpah» — yaki «Moabdiki Mizpeh».

kördüm, ¹⁰ — Aximelek uning üchün Perwerdi-gardin yol soridi we uningha ozuq-tülük bilen Filistiy Goliatning qilichini berdi» — dédi.

¹¹ Padishah adem ewetip Axitubning oghli kahin Aximelekni, shundaqla uning atisining pütkül jemetini, yeni Nobdiki kahinlarnimu chaqirtip keldi. Ularning hemmisi padishahning qéshigha keldi.

¹² Saul: — I Axitubning oghli anglighin, dédi. U: — I ghojam, mana men, dédi.

¹³ Saul uningha: — Némishqa siler, sen bilen Yessenning oghli, manga qest qilisiler? Sen uningha nan we qilich béríp, uning üchün Xudadin yol soridinggħu? Mana emdi u bügünkidek manga hujum qilmaqchi bolup paylap yürmekte! — dédi.

¹⁴ Aximelek padishahqa jawab béríp: — Silining barlıq xizmetkarlirining arisida Dawutdek sadiq kim bar? U padishahning küy'oghli, silining mexpiy meslihetlirige ishtirak qilghuchi we ordiliri ichide izzetlik emesmidi? ¹⁵ Men peqet uning üchün Xudadin yol sorashni bügünla bashlidimmu? *Asiyliq* qilish mendin néri bol-sun! Padishah öz qulini we atamning pütkül jemetini eyibke buyrumighthayla, chünki qullirining bu ishtin qilche xewiri yoq, dédi.□

¹⁶ Lékin padishah: — I Aximelek, sen ölisen, sen we atangning pütkül jemeti choqum ölisiler, dédi.

¹⁷ Padishah öz chörisidiki chaparmenlirige: — Mang, Perwerdigarning kahinlirini öltürüngrar! Chünki ular hem Dawutqa hemdem boldi hem un-

□ **22:15 «chünki qullirining bu ishtin qilche xewiri yoq»** — ibraniy tilida «chünki qullirining bu ishtin azmu, jiġmu xewiri yoq».

ing qachqinini bilip turup manga xewer bermidi, dédi. Lékin padishahning qol astidikiliri Perwerdigarning kahinlirini öltürüşke qol kötürgili unimidi.

18 Emdi padishah Doegke: — Sen béríp kahinlarni öltürüwetkin, dédi. Édomluq Doeg béríp kahinlarni öltürdi; bu küni u kanaptin toqulghan efod kiygen sekßen besh ademni öltürdi.

19 Andin u kahinlarning shehiri Nobda olturghuchilarni qirdi, yeni er we ayallar, balilar we bowaqlar, kala, éshek, qoylar — hemmisini qilichlidi. **20** Emma Axitubning oghli Aximelekning Abiyatar dégen bir oghli qutulup Dawutning qéshigha qéchip keldi. **21** Abiyatar Dawutqa Saul Perwerdigarning kahinlirini öltürdi, dep xewer berdi.

22 Dawut Abiyatargha: — U küni Doegning u yerde ikenlikini körüp, uning jezmen Saulgha xewer bérídighinini bilgenidim. Men atangning pütkül jemetining öltürülüşhige zamin boldum, dédi. **23** Men bilen bille turghin, héch qorqmighin. Chünki méning jénimni almaqchi bolghanlar séning jénignimu hem almaqchi. Méning qéshimda bixeter turisen, dédi.

23

Dawut Kéilah shehirini qutquzidu

1 Birsi Dawutqa xewer béríp: — Mana Filistiyler Kéilahgha hujum qilip xamanlarni bulap-talimaqta, dédi.

² Dawut Perwerdigardin: — Men béríp bu Filistiylerge zerbe bérímenmu? — dep soridi. Perwerdigar Dawutqa: — Béríp Filistiylerge zerbe béríp Kéilahni azad qilghin, dédi.

³ Lékin Dawutning ademliri uningha: — Mana biz Yehuda zéminida turupmu qorqiwatqan yerde, Kéilahgha béríp Filistiylerning qoshunlirigha hujum qilsaq qandaq bolar? — dédi.

⁴ Shunga Dawut yene bir qétim Perwerdigardin soriwidi, Perwerdigar uningha jawab béríp: — Sen ornungdin turup Kéilahgha barghin; chünki Men Filistiylerni qolunggha tapshurimen, dédi.

⁵ Buning bilen Dawut öz ademliri bilen Kéilahgha béríp Filistiyler bilen soqushup, mallirini olja qilip, ularni qattiq qirdi. Dawut shundaq qilip Kéilahda turuwatqanlarni qutquzdi.

Dawut Saulning changgilidin yene qutulidu

⁶ Emdi Aximelekning oghli Abiyatar Kéilahgha qéchip kélip Dawutning qéshigha kelgende, uning qolida efod bar idi.■

⁷ Birsi Saulgha, Dawut Kéilahgha keptu, dep xewer berdi. Saul: — Emdi Xuda uni méning qolumgha tashlap tapshurdi. Chünki u derwaziliri we taqaqliri bar sheherge kirgechke solunup qaldi, dédi. ⁸ Emdi Saul Dawut bilen ademlirini muhasirige élish üchün hemme xelqni Kéilahgha béríp jeng qilishqa chaqirdi.

⁹ Dawut Saulning özini qestleydighanliqini bilip, Abiyatar kahin'gha: — Efodni élip kelgin, dédi.

□ 10 Andin Dawut: — I Israilning Xudasi Perwerdigar, menki Séning qulung Saulning bu sheherni méning sewebimdin xarab qilish üchün Kéilahgha kélishke qestlewatqanliqini éniq anglidi. 11 Kéilahdikiler méní uning qoligha tutup bérermu? Saul öz bendeng anglighandek bu yerge kélermu? I Israilning Xudasi Perwerdigar, Sendin ötünimenki, öz bendengge bildürgeysem, dédi. Perwerdigar: — U bu yerge kélidu, dédi. □ 12 Dawut yene: — Kéilahtikiler méní we ademlirimni Saulning qoligha tutup bérermu, dédi. Perwerdigar: — Ular silerni tutup bérudu, dédi.

13 Emdi Dawut ademliri bilen (texminen alte yüzche) ornidin turup Kéilahdin chiqip, özliri baralaydigan terepke qarap ketti. Saulgha, Dawut Kéilahtin qéchiptu dep xewer bérilgende u uni qoglashqa chiqmidi.

14 Dawut bolsa chöldiki qorghan-qiyalarda hemde Zif chölining taghlirida turdi. Saul uni her küni izdeytti; lékin Xuda uni uning qoligha tapshurmidi.

15 Emdi Dawut Saulning özini öltürgili chiqidighanliqini bayqap qaldi. Shu chaghda u Zif chölidiki bir ormanliqta turatti. □ 16 Saulning oghli Yonatan bolsa ormanliqqa chiqip Dawutning qéshigha bérüp, uni Xuda arqiliq righbetlendürüp

□ 23:9 «Dawut **Saulning özini qestleydighanliqini bilip, Abiyatar kahin'gha:** — Efodni élip kelgin, dédi» — köründi, 10-12-ayettiki soallarni Dawut efod wasitisi bilen Perwerdigardin soraydu. □ 23:11 «...kélermy?.... kélidu» — ibraniy tilida «...chüshermy?.... chüshidu» déyilidu. □ 23:15 «Zif **chölidiki bir ormanliqta..**» — yaki «Zif chölidiki xoresh shehiride...».

uninggha: — □ 17 Qorqmighin; chünki atam Saulning qoli séni tapalmaydu. Sen belki Israilning üstide padishah bolisen, men bolsam séning weziring bolimen, buni atam Saulmu bilidu, dédi.

18 Andin ular ikkiylen Perwerdigarning aldida ehde qilishti; Dawut bolsa, ormanliqta turup qaldi, Yonatan öz öyige yénip ketti.

19 Shuningdin keyin Ziftikiler Gibéahta turuwatqan Saulning qéshiga kélip: — Mana, Dawut Xaqilahning égizlikidiki Yeshimonning jenubi teripige jaylashqan ormanliqtiki qorghanlarda yoshuruniwaldi, bilmemdila? 20 Shunga, i padishah, qachan köngülliri tartsa shu chaghda kelsile; bizning burchimiz uni padishahning qoligha tutup bérishetur, dédi.

21 Saul: Manga ich aghritqininglar üçün Perwerdigar silerge bext ata qilghay. 22 Emdi silerdin ötünimenki, béríp zadi qaysi yerde turidighinini jezmleshtürüngrar, uning iz-dérikini éniqlap, we kimning uni körgenlikini bilip kélinglar; chünki kishiler éytishiche u intayin hiyliger iken, dédi.

23 Shunga béríp, uning yoshurun'ghan barlıq mexpiy jaylirini éniq körüp kélinglar, yénimha yénip kélip manga eynini éytinglar. Andin men siler bilen bille barimen; we shundaq boliduki, eger u zéminda bolsila, men Yehudiylarning minglichan-larning arisidin uni izdep tapimen, dédi.

24 Ular qopup Sauldin ilgiri Zifqa bardı; lékin Dawut öz ademliri bilen Maon chöllükidiki Yeshi-

□ 23:16 «Yonatan... **Dawutni** righbetlendürdi» — ibraniytildi:
«Yonatan ... uning (Dawutning) qolini küchlendürdi» déyilidu.

monning jenub teripidiki Arabah tüzlenglikide turuwartatti. ²⁵ Saul ademliri bilen Dawutni izdep bardı. Kishiler bu xewerni Dawutqa éytti; shuning bilen u chüshüp, qiyagħha bérɪp Maon chölidle turdi. Saul buni anglap Dawutning keynidin qogħlap Maonning chölige chiqtı. ²⁶ Saul tagħning bu teripide mangdi, emma Dawut ademliri bilen tagħnning u teripide mangdi. Dawut Sauldin qéchish üchün aldiriwa tħanġi; lékin Saul ademliri bilen Dawut we uning ademlirini tutimiz dep ularni qorshighili turdi. ²⁷ Emma bir xewerchi Saulning qéshiga kélip uningħha: — Filistiyler zéminimizning jenub teripige kirip bulang-talang qiliwatidu, téz din qaytsila, dédi.

²⁸ Shuning bilen Saul yénip Dawutni qogħlashtin toxtap Filistiyler bilen soqushqili chiqtı. Shunga u yer Séla-Hammahlékot dep ataldi. □ ²⁹ Dawut bolsa u yerdin chiqip En-Gedining tagħ-qorghanliqida turdi.

24

Dawut Saulni ayaydu

¹ Saul Filistiylerni qogħlap chiqirip yan'ghanda uningħha: — Mana, Dawut En-Gedidiki chölde turuwétiptu, dégen xewer bérildi. ² Saul emdi pütkül Israildin xillan'ghan üch ming ademni élip Dawut bilen ademlirini izdigili «Yawa tékiler» qoram tashliqigha chiqtı. ³ U yonning yénidiki qoy qotanlirigha kelgende, shu yerde bir għar bar id.

□ **23:28** «séla-hammahlékot» — menisi belkım «ayrighuchi Qoram tash».

U teret qilish üchün ghargha kirdi; Dawut bilen ademliri gharning ichkiriside olturnatti.

⁴ Dawutning ademliri uninggha: — Mana Perwerdigarning sanga: — Öz düshminingni séning qolunggha bérimen, néme sanga layiq körünse shuni qilghin, dégen küni del mushu kün iken, dédi. Dawut qopup Saulning tonining péshini tuydurmay késiwaldi. ⁵ Lékin Saulning tonining péshini keskini üchün Dawut könglide qattiq epsuslandi. ⁶ U öz ademlirige: — Perwerdigar méni Perwerdigar Özi mesih qilghan ghojamgha bundaq qolumni uzartishtin saqlisun, chünki u Perwerdigarning mesihliginidur, dédi.

⁷ Shu söz bilen Dawut öz ademlirini tosup Saulgha chéqilghili qoymidi. Saul bolsa qopup ghardin chiqip öz yoligha ketti. ⁸ Andin Dawutmu turup ghardin chiqip Saulning keynidin: — I ghojam padishah! — dep chaqirdi. Saul keynige qarawidi, Dawut égilip yüzini yerge yaqqan halda tezim qildi. ⁹ Dawut Saulgha mundaq dédi: — «Mana, Dawut séni uestleshke purset izdewatidu, deydighan kishilerning sözige némishqa qulaq salila?

¹⁰ Mana bugün öz közliri bilen kördilik, Perwerdigar bugün gharda silini öz qolumnha bergenidi. Beziler manga uni öltürüwetkin, dédi; lékin men silini ayap: — Ghojamgha qolumni uzartmaymen, chünki u Perwerdigarning mesihliginidur, dédim. ¹¹ Qarisila, i ata, qolumndiki tonlirining péshige. Silini öltürmey tonlirining péshini keskenlikimdin shuni bilsileki, könglümde silige ya yamanlıq ya asiyliq yoq, silige gunah qilghinim yoq, lékin sili

jénimni alghili paylimaqtila. □ 12 Perwerdigar men bilen silining otturimizda höküm qilsun, méning hésabimni silidin Perwerdigar alsun; lékin méning qolum silige kötürlülmeydu. 13 Konilar: — «Rezillik rezillerdin chiqidu» dep éytqaniken, lékin öz qolum silige kötürlülmeydu. 14 Israilning padishahi kimni tutqili chiqti? Kimni qoghlap yürüdu? Bir ölük itni, xalas! Yalghuz bir bürgini, xalas! 15 Perwerdigar soraqchi bolup men bilen silining otturimizda höküm chiqarsun! U heq-naheqni ayrip, deway-imni sorap méni silining qolliridin xalas qilip, adalet yürgürgey!» — dédi.

16 Dawut Saulgha bu sözlerni éytqanda Saul: — Bu séning awazingmu, i oglum Dawut? — dédi. Andin Saul yuqiri awaz bilen yighlap ketti. 17 U Dawutqa: — «Sen mendin adilsen, chünki sen manga yaxshiliq qayturdung, lékin men sanga yamanlıq qayturdum. 18 Sen bugün manga yaxshiliq qilghanlıqingni obdan körsitip berding; Perwerdigar méni qolunggha tapshurghan bolsimu, sen méni öltürmiding. 19 Birsi öz düshminini tapsa, uni aman-ésen ketkili qoyamdu? Perwerdigar séning manga bugün qilghan yaxshiliqing üçhün sanga yaxshiliq yandurghay. 20 Emdi mana, shuni bildimki, sen jezmen padishah bolisen, Israilning padishahlıqi séning qolungda tiklinidu. 21 Lékin hazır Perwerdigar bilen manga qesem qilghinki, mendin kéyin méning neslimni yoqatmay, namimni atamning jemetidin öchürmigeysen», dédi.

□ 24:11 «kööglümde silige ya yamanlıq ya asiyılıq yoq» — ibraniy tilida «qolumda silige ya yamanlıq ya asiyılıq yoq».

22 Shuning bilen Dawut Saulgha qesem qildi. Saul öz öyige yénip ketti; Dawut ademliri bilen qorghan-qiyagha chiqip shu yerde turdi.

25

Samuil öldü

1 Samuil öldi. Pütkül Israil yighilip uning üçhün matem tutti; ular uni uning Ramahdiki öyide depne qildi. Dawut bolsa qopup Paran chölige bardi.■

Dawut, Nabal, Abigail

2 Emdi tirkchilik Karmelde bolghan, Maonda olturuqluq bir adem bar idi. Bu kishi bek bay bolup üç ming qoy, bir ming öchkisi bar idi. U öz qoylirini Karmelde qirqiwatatti. **3** U ademning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayalı hem pem-parasetlik hem ept-turqi chirayliq, lékin éri qattiq qol we rezil idi; u Kalebning ewladidin idi.□

4 Dawut chölde turup Nabalning öz qoylirini qirqiydighanliqini anglap **5** On yash yigitni u yerge mangdurup ulargha: — Siler Karmelge chiqip Nabalning qéshigha bérüp, mendin uning-gha salam éytinglar. **6** Uninggha: — «Yashighassen; sizge tinch-amanlıq bolghay, öyingizge tinch-amanlıq bolghay, hemme barlıqingizgha tinch-amanlıq bolghay! **7** Men qirqighuchilarining sizde ish bashlıghanlıqini anglidim. Sizning

■ **25:1** 1Sam. 28:3 □ **25:3** «U ademning ismi Nabal bolup...»
— «Nabal»ning menisi «exmeq, qopal».

padichiliringiz biz tereplerde turghanda ulargha héch zexme yetküzmiduq; biz Karmelde turghan waqitta ularning héch tersisi yitip ketmidi. ⁸ Öz yigitliringizdin sorisingiz ular sizge dep bérifu. Shunga biz qutluq bir künide kelduq, shunga yigitlirimiz neziringizde iltipat tapsun; öz qolningizgha néme chiqsa shuni kemini liringizge we oghlingiz Dawutqa néme chiqsa shuni bergeysiz», denglar, – dédi.

⁹ Dawutning yigitliri u yerge bérif bu geplerning hemmisini Dawutning namida uninggha éytip andin jim turup saqlidi.

¹⁰ Nabal Dawutning xizmetkarlirigha jawab bérif: – Dawut dégen kim? Yessening oghli dégen kim? Bu künlerde öz ghojilirini tashlap kétiwatqan xizmetkarlar tola. ¹¹ Men özümning yémek-ichmeklirimni we yung qirqughuchilirimgha soyghan göshni kelgen jayi namelum bolghan kishilerge bérémdim? – dédi. □

¹² Dawutning yigitliri kelgen yoligha yénip ketti. Yénip kélip ular Dawutqa hemme gepni dep berdi. ¹³ Dawut öz ademlirige: – Her biringlar öz qilichinglarni ésinglar, dédi. Shuning bilen herbiri öz qilichini *tasmisigha* asti, Dawutmu öz qilichini asti. Andin töt yüzche adem Dawut bilen chiqtı, we ikki yüz kishi jabduqlar bilen qaldı. ¹⁴ Emma Nabalning xizmetkarliridin biri uning ayali Abigailha: – Dawut elchilerni chöldin ghojimizgha salam bérishke ewetkeniken; lékin u ularni tillap kayip ketti. ¹⁵ Bu ademler bolsa, bizge köp yaxshiliq qilghan. Biz dalada

□ **25:11** «yémek-ichmikim» — ibraniy tilida «nénim we süyüm».

ularning yénida yürgen waqitlirimizda bizge héch yamanlıq kelmidi, bizning héch nersimizmu yitip ketmigenidi. ¹⁶ Biz ulargha yéqin jayda qoy baqqan waqitta ular kéche-kündüz bizge sépildek bolghanidi. ¹⁷ Emdi bu ishtin xewerdar boldila, qandaq qilish kéreklikini oyliship baqqayla. Bolmisa, ghojimizgha we pütkül öydikilirige bir bala-qaza kelmey qalmaydu. U shunche kaj bir ademki, héchkim uninggha söz qilishqa pétilmaydu, dédi. □

¹⁸ Abigail derhal ikki yüz nan, ikki tulum sharab, besh pishurulghan qoy, besh séah qomach, bir yüz kishmish poshkili, ikki yüz enjür poshkili élip ésheklerge artip □ ¹⁹ öz yigitlirige: — Méning aldimda béringlar; mana, men keyninglardin baray, dédi. Lékin u öz éri Nabalgha bu ishni démidi. ²⁰ U öz éshikige minip taghning étikidin chüshkende, mana Dawut ademliri bilen uning uduligha chüshüp uning bilen uchrashti.

²¹ Dawut eslide: — Men bu kishining mélini chölde bikardin bikar qoghdap, uning barliquidin héchnémini yittürgüzmigenidim; lékin u yaxshiliqning ornida manga yamanlıq qildi. ²² Uning ademliridin etigiche birer erkekni qaldurup qoysam, Xuda men Dawutni

□ **25:17 «U shunche kaj bir ademki...»** — ibraniy tilida «U Bérialning (Sheytanning) shundaq bir oghliki...». □ **25:18 «besh séah qomach»** — «séah» üchtin bir efah, yeni ashliq-danlarning ölchem birlikleri idi, texminen 9 litr.

uningdinmu artuq jazalighay, dégenidi. □
23 Abigail Dawutni körüp, aldirap éshektin chüshüp, Dawutning aldida yiqlip yüzini yerge yéqip tezim qildi; **24** uning putlirigha ésilip mundaq dédi: — «I ghojam, bu qebihlik manga hésablansun; emdi shuni ötünimenki, dédeklirining silige söz qilishigha ijazet qilip, dédiklirining sözige qulaq salghayla: — **25** ötünimenki, ghojam bu rezil adem Nabalgha pisent qilmighayla; chünki uning mijesi xuddi ismigha oxshashtur; uning ismi «kaj», derweqe uningda kajliq tolimu éghirdur. Lékin men dédekliri bolsa ghojam ewetken yigitlerni körmidim. □ **26** Emdi i ghojam, Perwerdigarning hayatı bilen we séning jéning bilen qesem ichimenki, Perwerdigar silini öz qolliri bilen qan töküp intiqam élishtin saqlidi. Emdi düshmenlirimu, sili ghojamgha yamanlıq qilmaqchi bolghanlarmu Nabalgha oxshash bolsun. **27** Emdi dédekliri ghojamgha élip kelgen bu sowghat bolsa ghojamgha egeshken yigitlerge teqsim qilinsun.

28 Silidin ötünimenki, dédeklirining sewenlikini kechürgeyla; chünki sili, i ghojam Perwerdigarning jenglirini qilip kelgenliri üçün, barlıq künliride

□ **25:22** «**Uning ademliridin etigiche birer erkekni qaldurup qoysam...**» — mushu yerde «birer erkek» ibraniy tilida «tamgha qarap birer siygüchi» bilen ipadilinidu. «**Xuda men Dawutni uningdinmu artuq jazalighay**» — yaki «Xuda Dawutning düshmenlirige uningdinmu artuq qilghay» (bezi kona köchürmilerde shundaq yézilidu). □ **25:25** «**ghojam bu rezil adem Nabal**» — ibraniy tilida «ghojam bélialning (Sheytanning) bu oghli Nabal» déyilidu. «**uning ismi «kaj», derweqe uningda kajliq tolimu éghirdur**» — ibraniy tilida «Nabal» dégenning menisi «kaj».

silide yamanlıq tépilmighini üçün Perwerdigar jezmen jemetlirini mezmut qılıdu. ²⁹ Birsi qopup silini qogħlap janlirini izdise, sili għo jamning jéni Perwerdigar Xudalirining qéshidiki tirikler xaltisi ichide orilip saqlinidu, lékin dūshmenlirining janlirini bolsa, u salghugha sélip chörüp tashlaydu.

³⁰ Emdi Perwerdigar sili għo jam toghrisida éytqan barliq yaxshi wedilirige emel qilip, silini Israilha bash qilghanda shundaq boliduki, ³¹ sili għo jamning naheq qan tökmigenlikliri yaki öz intiqamlirini almighanliqliri üçün köngüllirige putlikashang yaki derd bolmaydu. We Perwerdigar għo jamgħa nusret bergenide sili öz dédeklirini yad qilghayla».

³² Dawut Abigailha: — Séni bugün méning bilen uchrishishqa ewetken Israilning Xudasi Perwerdigargħha teshekkür-medhiye qayturulghay! ³³ Emdi eqil-parasitingge barikalla, sangimu barikalla! Chunksi sen bugün méni öz qolum bilen qan töküp intiqam élishtin tostung.

³⁴ Lékin méni sanga ziyan-zexmet yetküzüshtin saqlighan Israilning Xudasi Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimenki, sen méning aldimħha tézlinip kelmigen bolsang, Nabalning ademliridin héch erkek etigiche tirik qalmas idi, dédi. □

³⁵ Andin Dawut uning özige keltürgen nersilirini qolidin tapshurup élip uningħha: — Tinch-aman öyংংগে bargħin, mana sözliringge qulaq sélip,

□ **25:34 «Nabalning ademliridin héch erkek etigiche tirik qalmas idi»** — mushu yerde «erkek» ibraniy tilida «tamgha qarap siygħi» bilen ipadilinidu.

könglüngni qobul qildim, dédi.

³⁶ Abigail Nabalning qéshigha keldi; mana, u öyide shahane ziyapettek bir ziyapet ötküzüwatatti. Nabal könglide xushal idi we intayin mest bolup ketkenidi. Shunga Abigail etisi tang atquche uninggha héch néme démidi. ³⁷ Lékin etisi Nabal mestliktin yéshilgende ayali uninggha bolghan we-qelerni dep bériwidi, uning yüriki ölgendek bolup, özi tashtek bolup qaldi. ³⁸ We shundaq boldiki, texminen on kündin kéyin Nabalni Perwerdigar urdi we u öldi.

³⁹ Dawut Nabalning ölginini anglap: — Perwerdigar mubarektur. Chünki U men Nabaldin tartqan haqaret üçün dewayimni sorap Öz qulini yamanlıqtıñ saqlidi; eksiche Perwerdigar Nabalning yamanlıqını öz beshigha yandurdi, dédi. Andin Abigailni öz emrimge alay dep, uninggha söz qilghili elchi mangdurdi. ⁴⁰ Dawutning xizmetkarlıri Karmelge Abigailning qéshigha kélép uninggha: — Séni emrimge alay dep Dawut sanga söz qilghili bizni ewetti, dédi.

⁴¹ Abigail bolsa qopup yüzini yerge tegküdek tezim qılıp: — Mana, dédiking ghojamning xizmetkarlırining putlirini yuyushqa qul bolsun, dédi. □

⁴² Andin Abigail shu haman özige hemrah bolghan besh chörisi bilen éshekke minip Dawutning elchilirining keynidin bérüp, uning ayali boldi.

⁴³ Dawut Yizreellik Ahinoamni hem xotunluqqa alghanidi. Shuning bilen bu ikkisi uninggha xo-

□ **25:41 «Mana, dédiking ghojamning xizmetkarlırining putlirini yuyushqa qul bolsun»** — Israilda we ottura sherqte shundaq adet barki, öyge méhman kelse, sahibxan yaki xizmetkarlıri ularning putlirini yuyidu.

tun boldi.

⁴⁴ Lékin Saul Dawutqa xotun qilip bergen qizi Miqalni Gallimdiki Laishning oghli Faltigha xotunluqqa bergenidi. ■

26

Dawut Saulni yene rehim qilip ayaydu

¹ Emdi Zifliqlar Gibéahgha Saulning qéshiga kélép:
— Dawut Yeshimon'gha yéqin Haqilah égizlikige yoshurunuwaptu emesmu? — dédi.

² Saul qopup Israildin xillan'ghan üch ming ademni élip, Zif chölde Dawutni izdigili u yerge bardi. ³ Saul bolsa yol boyida, Yeshimon'gha yéqin Haqilah égizlikide chédir tiki. Dawut chölde turuwatatti; u Saulning chölgé öz keynidin chiqqinidin xewer tapqanda ⁴ Dawut paylaqchilarni mangdurup Saulning rastla kelgenlikini bildi. ⁵ Dawut qopup Saul chédir tikken jaygha bardi; u Saul bilen qoshun serdari, Nerning oghli Abner yatqan yerni kördi. Saul bolsa qoshun istihkami ichide uxpath yatqanidi, ademliri chédirlirini uning etrapigha tikkenidi.

⁶ Dawut emdi Hittiylardin bolghan Aximelek we Yoabning inisi Zeruiyaning oghli Abishaygha: — Kim men bilen leshkergahha chüshüp, Saulning yénigha baridu? — dep soridi. Abishay: — Men séning bilen baray, dédi.

⁷ Shuning bilen Dawut we Abishay kékhide qoshun bar yerge bériwidi, mana Saul qoshun istihkami ichide uxpath yatqanidi; uning neyzisi tekiyisining

yénida yerge qadaqlıq turatti; Abner bilen ademliri uning etrapida yatatti. ⁸ Abishay Dawutqa: — Xuda bugün dushmaningni qolunggha tapshurdi. Sendin ötünimenki, manga neyze bilen birla sanjip uni yerge qadap qoyushqa ijazet bergeysen! Ikki qétim sanjishimning lazimi yoqtur, dédi.

⁹ Dawut Abishaygha: — Uni yoqatmighin. Kim Perwerdigarning mesih qilghinigha qol uzip gunahha tartilmighan? — dédi.

¹⁰ Dawut yene: — Perwerdigarning hayatı bilen *qesem qilimenki*, Perwerdigar jezmen uni uridu; ya uning Ölidighan künü kélidu ya u jengge chüshüp halak bolidu. ¹¹ Perwerdigar méni Perwerdigarning mesihliginige qol uzipishidin saqlighay! Emma uning bészidiki neyze bilen su idishini alghin, andin kéteyli, dédi. ¹² Shuning bilen Dawut neyze bilen idishni Saulning bészining yénidin élip, ikkisi chiqip ketti. Emma héchkim körmidi, tuyupmu qalmidi hem oyghinip ketmidi, belki hemmisi uxlawerdi; chünki Perwerdigar bir qattiq uyquni ularning üstige chüshürgenidi.

¹³ Dawut uduldiki terepke ötüp yiraqraq bir döngning töpaside turdi; ularning ariliqi yiraq idi.

¹⁴ Dawut qoshun bilen nerning oghli Abnerge towlap: — Jawab bermemsen, i Abner! — dédi. Abner: — Padishahqa towlighuchi kim sen? — dédi.

¹⁵ Dawut Abnerge: — Sen batur emesmu? Israilda sanga kim teng kéleleydu? Némishqa ghojang padishahni qoghdimidig? Chünki xelqtin bir kishi ghojang padishahni halak qilghili kiriptu. ¹⁶ Séning bundaq qilghining yaxshi emes! Perwerdigarning hayatı bilen

qesem qilimenki, Perwerdigar mesih qilghan ghojanglarni qoghdimighanliqinglar üçün ölümge layiq boldunglar. Emdi padishahning neyzisi we beshining yénidiki su idishining qeyerdilikige qarap bēqinglar, dédi.

¹⁷ Saul Dawutning awazini tonup: — Bu séning awazingmu, i oglum Dawut! — dédi. Dawut: — I ghojam padishah, bu méning awazimdur, dédi. ¹⁸ U yene: — Némishqa ghojam öz qulini mundaq qoghlaydu? Men néme qiliptimen? Qolumda néme yamanlıq bar? ¹⁹ Emdi ghojam padishah öz qulining sözige qulaq salghay. Perwerdigar silini manga qarshi qozghatqan bolsa bir hediye-qurbanlıq uning könglini razi qilghay; lékin insan balılıri bolsa, ular Perwerdigarning aldida lenetke qalsun, chünki ularning emdi méni Perwerdigarning mirasidin behrimen bolushtin mehrum qilip, méni bashqa ilahlargha ibadet qil, dégini bolidu. □ ²⁰ Emdi méning qénim Perwerdi-

□ **26:19 «... Perwerdigar silini manga qarshi qozghatqan bolsa bir hediye-qurbanlıq uning könglini razi qilghay...»** — menisi: (1) Dawut melum yamanlıq qilghan bolsa, Perwerdigar uni qurbanlıq arqılıq kechürüm qildi; (2) Perwerdigar Saulni jazalash üçün uni Dawutqa qarshi chiqışqa qozghighan bolsa, shübhisizki, u qurbanlıq arqılıq Saulni kechürüm qildi. «**chünki ularning emdi méni Perwerdigarning mirasidin behrimen bolushtin mehrum qilmaqchi...**» — mushu yerde «Perwerdigarning mirasi»: (1) Xuda Israilgħa wede qilghan Qanaan zéminini; (2) Xudanıng ibadet chédiridiki tüzümi arqılıq bolghan köp imtiyazlardın, jümlidin kahin-lawiylar arqılıq Xudanıng telim-kalaminı anglashtin behrimen bolushni öz ichige alidu. «**ularning** méni bashqa ilahlargha ibadet qil, dégini bolidu» — Dawut özi Israillıng zéminide turmighan bolghachqa, Xudanıng ibadet chédirığha baralmaydu.

garning huzuridin yiraq yerge tökülmisun; chünki taghlarda bir keklikni owlighandek Israilning padishahi bir yalghuz bürgini izdigili chiqiptu, dédi. ■

21 Saul: — Men gunah qildim; yénip kelgin i oglum Dawut; méning jénim bugün közliringde eziz sanalghini üçhün men sanga bundin kéyin héch ziyanzexmet yetküzmeymen; mana, exmeqliq qildim, bek éziptimen, dédi.

22 Dawut jawab bérip: — Mana padishahning neyzisi, ghulamlardin biri kélip uni yandurup alsun. **23** Perwerdigar her ademning heqqaniyliqi bilen sadiqliqigha qarap yandurghay. Chünki bugün Perwerdigar silini méning qolumgha tapshurdi, lékin men Perwerdigarning mesihliginige qol uzitishni xalimidim. **24** Mana, bugün silining janliri méning közliminde eziz bolghandek méning jénim Perwerdigarning közide eziz bolghay, u méri hemme awarichiliktin qutquzghay, dédi.

25 Saul Dawutqa: — Ey oglum Dawut, beriketlen'geysen. Sen jezmen ulugh ishlarni qilisen, ishliring jezmen rawajliq bolidu, dédi. Andin Dawut öz yoligha ketti, Saulmu öz jayigha yénip bardı.

27

Dawut Filistiylerge qoshulidu

1 Dawut könglide: — Haman bir küni Saulning qolida halak bolidighan oxshaymen. Shunga Filistiylerning zéminigha tézdin qéchip kétishimdin

bashqa amal yoq. Shundaq qilsam Saul Israil zémini ichide méni tépishtin ümidsizlinip, izdeshtin qol üzidu, we men uning qolidin qutulimen, dep oyldi. ² Shuning bilen Dawut qopup uningga egeshken alte yüz ademni élip Gatning padishahi Maoqning oghli Aqishning qéshigha bardi. ³ Emdi Dawut we ademliri, yeni herbiri öz ailisidikiler bilen bille Gatta Aqish bilen turdi. Dawut ikki ayali, yeni Yizreellik Ahinoam we Nabalning tul xotuni Karmellik Abigail bilen bille shu yerde turdi.

⁴ Saul: — Dawut Gatqa qéchiptu, dégen xewerni anglighanda, uni yene izdep yürmidi.

⁵ Dawut Aqishqa: — Eger közlirining aldida iltipat tapqan bolsam, olturushum üçhün sehradiki bir sheherdin bizge bir jay bergeyla; qulung qandaqmu shahane sheherde silining qashlirida tursun, dédi.

⁶ U küni Aqish uningga Ziklag shehirini berdi. Shuning üçhün Ziklag bugünkü kün'giche Yehuda padishahliriga tewe bolup kelmekte. ⁷ Dawut Filistiylerning zéminida turghan waqit bir yıl töt ay boldi.

⁸ Dawut bolsa öz ademliri bilen chiqip Geshuriylarilha, Gezriylerge we Amaleklerge hujum qilip, ularni bulang-talang qilip turatti (chünki ular qed-imdin tartip Shurigha kirish yolidin tartip Misir zéminighiche bolghan shu yurtta turatti). ⁹ Dawut herqétim zémindikilerni qirip er yaki ayal bolsun, birnimu tirik qaldurmuytti we qoy, kala, éshek, töge we kiyim-kécheklerni élip Aqishning yénigha yénip kéletti.

¹⁰ Aqish: — Bugün qaysi jaylarni bulang-talang

qildinglar, dep soraytti; Dawut: — Yehuda zéminining jenub teripini, Yerahmeelliklerning jenub teripini we Kéniylerning jenub teripini bulang-talang qilduq, deytti.

¹¹ Dawut er yaki ayallarning birinimu Gatqa tirik élip kelmeytti; chünki u: — Ular bizning toghrim-izdin, «Dawut undaq-mundaq qildi» dep gep qilishi mumkin, deytti. Dawut Filistiylerning zéminida turghan waqtida u daim shundaq qilatti.

¹² Shunga Aqish Dawutqa ishendi: — «Emdi u xelqi Israilni özidin seskendürüwetti; méning xizmitimde menggü qul bolidu», dep oylidi.

28

En-Dordiki jaduger ayal

¹ U künlerde Filistiyler Israilgħa qarshi jeng qilish üchün öz qoshunlirini yighdi. Aqish Dawutqa: — Bilishing kérekki, ademliringni élip méning bilen jezmen jengge chiqishing lazim, dédi.

² Dawut Aqishqa: — Undaqta sili qullirining néme qilalaydighanlıqini bilip qalila — dédi. Aqish Dawutqa: — Mana, séni özümge menggülüç pasiban qilay, dédi.

³ (Samuil ölgənidi we pütkül Israil uning üchün matem tutup uni öz shehiri bolghan Ramahda depne qilghanidi. Saul bolsa jinkeshler bilen

palchilarни zémindin qoghlap chiqardi). □ ■

⁴ Filistiyler topliship chiqip Shunemde chédir tiki. Saulmu hem pütkül Israilni yighip, Gilboahda chédir tiki. ⁵ Saul emdi Filistylerning qoshun bargahini körgende qorqup, yürüki su bolup ketti.

⁶ Saul Perwerdigardin yol soridi; lékin Perwerdigar ya chüsh bilen ya «urim» bilen ya peyghemberler arqiliq uningha jawab bermidi. □

⁷ Shuning bilen Saul xizmetkarlirigha: — Manga palchi jinkesh bir xotunni tépip béringlar, men bérip uningdin yol soray, dédi. Xizmetkarliri uningha: — En-Dorda jinkesh bir xotun bar iken, dédi. □ ⁸ Saul niqablinip, bashqa kiyimlerni kiyip ikki ademni hemrah qılıp bardı. Ular kéchisi bérip xotunning qéshigha keldi. U xotun'gha: — Manga jin chaqirip pal échip, men dégen birsini qéshimgha keltürjin, dédi.

⁹ Xotun uningha: — Mana, Saulning qilghanlirini, yeni zémindin jinkeshlerni we palchilarни yoqatqanlıqını özüng bilisen; némishqa

□ **28:3 «Saul bolsa jinkeshler bilen palchilarni zémindin qoghlap chiqardi»** — mushu yerde «jinkeshler» ögenlerning rohlirini chaqirghuchilarни körstidu. Mushundaq heriketler Tewratta qat-tiq men'i qilin'ghan; emeliyyete, undaq qilghan kishiler daim dégüdek jinlar teripidin aldinip kétidu. ■ **28:3** 1Sam. 25:1

□ **28:6 «Perwerdigar ya chüsh bilen ya «urim» bilen ... uningha jawab bermidi»** — «urim» birxil tash. U kahin kiygen «efod»ning yanchuqida turidu. Bu tashlar arqiliq Israil xelqi Xudadin yol sorisa bolatti. «Mis.» 28:28-30ni körüng. □ **28:7 «Manga palchi jinkesh bir xotunni tépip béringlar»** — «palchi jinkesh xotun» ibraniy tilida: «palchi jini bar xotun» yaki «palchi jinni chaqirghuchi xotun» dégen söz bilen ipadilinidu. Mushu sözler uningha chaplashaqaq jin xéli küchlük iken, dégenni puritidu.

méni öltürüşke jénimgha tuzaq qoyisen, dédi.

10 Saul uningha Perwerdigar bilen qesem qilip:
— Perwerdigarning hayatı bilen qesem qilimenki,
bu ish üchün sanga jaza bolmaydu, dédi.

11 Xotun: — Sanga kimni chiqirimen? — dep soridi.
U: — Manga Samuilni chiqarghin, dédi.

12 Xotun Samuilni körgende qattiq awaz bilen
chirqiridi, andin Saulgha: — Némishqa méni gollay-
sen? Sen özüng Saulghu! — dédi.

13 Padishah uningha: — Qorqmighin! Némini
kördüng? — dédi. U Saulgha: — Men bir ilahning
yerdin chiqqinini kördüm, dédi.

14 U: — Uning qiyapiti qandaq iken? dédi. Xo-
tun: — Qéri bir boway chiqiwatidu; u yépincha
kiygeniken, dédi. Saul: — U Samuil iken, dep bilip,
yüzini yerge yéqip tezim qildi.

15 Samuil Saulgha: — Némishqa méni aware qilip
chiqarding? — dédi. Saul: — Men tolimu per-
ishan boldum; chünki Filistiyler manga qarshi
jeng qiliwatidu, we Xuda mendin yiraqlap, manga
yaki peyghemberler arqılıq yaki chüshler arqılıq
héch jawab bermeywatidu. Shunga méning néme
qilishim kéreklikini manga bildürgeysen dep, séni
chaqirdim, dédi.

16 Samuil: — Perwerdigar sendin yiraqlap,
düshmining bolghandin kényin némishqa mendin
meslihet soraysen? — dédi.

17 —Perwerdigar Özi üchün men arqılıq éytqinini
qildi; Perwerdigar padishahlıqni qolungdin
yirtip élip, qoshnangħha, yeni Dawutqa berdi.

□ 18 Sen Perwerdigarning sözige qulaq salmay, uning Amaleklerge qaratqan qattiq ghezipini yürgüzmigining üchün Perwerdigar bugün sanga shu ishni qildi. 19 Perwerdigar özüng bilen Israilnimu Filistiylerning qoligha tapshuridu; ete sen we oghulliring méning bilen bille bolisiler; we Perwerdigar Israilning qoshuninimu Filistiylerning qoligha tapshuridu, dédi.

20 Saul shuan yerge düm yiqlidi, Samuilning sözliridin qattiq qorqup ketti; bir kéche-kündüz tamaqmu yémigechke, maghdurimu qalmidi.

21 Ayal emdi Saulning qéshigha béríp uning tolimu perishan bolghinini körüp, uninggha: — Mana, dédekliri jénini alqinigha élip qoyup tapilighanlirigha binaen qildim. 22 Emdi silidin ötünimen, dédiklirining sözige kirgeyla; méni silining aldilirigha bir chishlem nan keltürüşke unighayla; shuning bilen sili yep quwwet tépip andin öz yollirigha kételeyla, dédi.

23 Lékin u ret qilip: — Yémeymen, dep unimidi. Uning xizmetkarliri hem ayalmu yéyishni uninggha dewet qilishi; u yerdin qopup kariwatta olturdi.

24 Ayalning öyide bir bordaq mozay bar idi. U derhal uni soydi; hem xémir yughurup pétir nan pishürüp berdi. 25 U uni Saul bilen xizmetkarlirining aldigha qoydi. Ular yep bolup, shu kéchisi ketti.

□ 28:17 «Perwerdigar özi üchün men arqılıq éytqinini qildi; Perwerdigar padishahlıqni ... qoshnangħha, yeni Dawutqa berdi» — oqurmenlerning éside barki, Samuil eslide Saulħha: «Perwerdigar bugün Israilning padishahlıqını sendin yirtip élip sendin ewzel bolghan bir yéqiningħha tapshurdi» dep Xudaningu jazasini uqturghanidi (15:28).

29

Filistiy emirler Dawutni öz sépidin chiqiriwétidu

¹ Filistiyler hemme qoshunlirini yighip Afekte jem qildi; Israillar Yizreeldiki bulaqning yénida chédir tiki. ² Filistiylerning serdarliri yüz yaki mingdin eskerni bashlap, sep tizip keldi; ularning keynidin Dawut öz ademlirini bashlap Aqish bilen chiqip sep tüzdi.

³ Filistiylerning emirliri: — Bu Ibraniylar bu yerde néme ish qilidu? — dédi. Aqish Filistiylerning emirlirige: — Bu Israilning padishahi Saulning xizmetkari Dawut emesmu? U bu yerde birnechche kün, birnechche yillardin béri men bilen turghan emesmu? U manga kelgen kündin tartip bu kün'giche uningdin héch eyib bayqimidim, dédi.

⁴ Emma Filistiylerning emirliri uningha achchiqlandi. Filistiylerning emirliri uningha: — Uni qayturuwet! Bu kishi sen özüng uningha orun-lashturghan jaygha ketsun; biz bilen bille so-qushqa chüshmisun, bolmisa, u soqushta bizge reqib bolup qélishi mumkin. Bu adem öz ghajisi bilen némisi arqiliq yarishidu? Bu ademlerning bashlirini élish bilen bolmamdu? ■ ⁵ Bu qiz-ayallar burun uning toghrisida ussul oynap qoshaq qétip: — Saul minglap öltürdi, we Dawut on minglap öltürdi, dégen Dawut emesmu? — dédi. ■

⁶ Aqish Dawutni chaqirip uningha: — Perw-erdigarning hayatı bilen *qesem qilip* éytimenki, sen durus ademsen, séning méning bilen leshkergahda xizmette bolushung közlirimde yaxshi

ishtur; chünki manga kelgen künidin tartip bu kün'giche sendin héch yamanlıq bayqimidim. Lékin sen emirlerge yaqmapsen. □ ⁷ Shunga tinch-aman yénip ketkin, bolmisa Filistiylerning emirlirini narazi qılıp qoysen, dédi.

⁸ Dawut Aqishqa: — Men néme qildim? Silining qashlirigha kelgen kündin tartip bu kün'giche qilghan qaysi *yamanliqim* üçhün méni ghojam padishahning düshmenliri bilen soquşhqılı barghuzmayla? — dédi.

⁹ Aqish Dawutqa jawab béríp: — Közlirimde Xudan-ıng bir perishtisidek manga yaxshi ikenlikingni bilimen. Lékin Filistiylerning emirliri séni biz bilen bille jengge chiqmisun dewatidu, dédi.

¹⁰ Shunga ete seherde qopunglar, özüng we bille kelgenler, yeni men xojangning xizmetkarliri; seherde qopunglar, tang yorushi bilenla chiqip ketinglar, dédi.

¹¹ Shunga Dawut öz ademliri bilen seherde turup Filistiylerning zéminigha mangdi. Filistiyler bolsa Yizreelge chiqti.

30

Dawut Amaleklerdin bala-chaqilirini qutquzidu

¹ Shundaq boldiki, Dawut we ademliri üchinchi künü Ziklagqa yétip keldi; mana, Amalekler jenub terepke we Ziklagqa hujum qılıp, Ziklagni weyran

□ **29:6** «séning ménинг bilen leshkergahda xizmette bolushung...» — ibraniy tilida «séning ménинг bilen leshkergahha kirip-chiqishing».

qılıp ot qoyup köydürgenidi. ² Ular sheherdiki qizayallarnı, chong bolsun, kichik bolsun, ularning hemmisini esirge aldi. Ulardin héchkimni öltürmey, hemmisini élip, yoligha chiqqanidi.

³ Dawut öz ademliri bilen sheherge kelgende, mana, sheher alliqachan köyüp tügigenidi; ularning ayalliri we oghul-qizliri esirge élin'ghanidi. ⁴ Emdi Dawut we uning bilen bille bolghan xelq qattiq yigha-zar kötüüshti, taki maghduri qalmighuche yighlashti. ⁵ Dawutning ikki ayali, Yizreellik Ahinoam bilen Karmellik Nabaldin tul qalghan Abigailmu esirge élin'ghanidi. ⁶ Dawut qattiq azablandi; chünki barlıq xalayıq, herbiri öz oghul-qizliri üçün qayghurup ghezeplinip uni chalma-kések qılıp öltüreyli, déyishiwatatti. Emma Dawut özini Xudasi Perwerdigardin kück-quwwetlendürdi.

⁷ Dawut Aximelekning oghli kahin Abiyatargha: — Efodni yénimgha élip kelgin, dédi. □

⁸ Dawut Perwerdigardin: — Bu qoshunni qoghlaymu? Ulargha yétishelermenmu? — dep soridi. U: — Qoghla; sen jezmen ulargha yétishiwalisen hem hemmisini qayturup kéleleysen, dédi.

⁹ Dawut we uning bilen bille bolghan alte yüz adem béríp Bésor wadisigha yétip kelgende, keynide sörlüüp qalghanlar shu yerde qaldi.

¹⁰ Dawut özi töt yüz adem bilen dawamliq qoglap mangdi; ikki yüz adem halsirap ketkechke, Bésor wadisidin ötelmey keynide qalghanidi.

¹¹ Ular dalada Misirliq bir ademni uchrattı. Ular uni Dawutning qéshiga élip kélip, uninggha nan

□ **30:7 «Efodni yénimgha élip kelgin»** — «efod» togruluq 2:18diki izahatni körüng.

bérip yégüzdi, su ichküzdi; ¹² uningha bir parche enjür poshkili bilen ikki kishmish poshkilinimu berdi. U bularni yep, uningha qaytidin jan kirdi; chünki u üch kéche-kündüz nan yémigen, sumu ichmigenidi. ¹³ Dawut uningdin: — Sen kimge tewe? Sen qeyerliksen? — dep soridi. U: — Men Misirliq yigit bolup, bir Amalekning qulimen. Lékin men üch kün ilgiri késel bolup qalghachqa, ghojam méni tashliwetti. ¹⁴ Biz esli Keretiylerning yurtining jenub teripige we Yehuda zéminigha we Kalebning zéminining jenub teripige hujum qilip bulang-talang qilduq; shundaqla Ziklagni köydurüwetkeniduq, dédi.

¹⁵ Dawut uningdin: — Bizni u *düşmen* qoshuni terepke bashlap baralamsen, dédi. U: — Xudaning nami bilen men séni öltürmeyeň, séni ghojangning qolighimu tutup bermeymen dep qesem qilsila, silini u qoshunning qéshigha bashlap baray, dédi.

¹⁶ Uni u yerge bashlap barghanda, mana ular pütkül yerge yéyilip, yep-ichip Filistiylerning zéminidin hem Yehuda zéminidin alghan chong oljiliridin xush bolup ussul oynishiwatatti.

¹⁷ Emma Dawut shu küni gugumdin tartip ikinchi küni kechkiche ularni urup qirdi. Tögige minip beder qachqan tööt yüz yigittin bashqa héchbir adem qéchip qutulmidi; ¹⁸ we Dawut Amalekler buluwalghan hemme nersini yandurup aldi; özining ikki ayalinimu qutquzuwaldi. ¹⁹ Amalekler élip ketken oghul-qiz, mal-mülükler we bashqa hemme nersini Dawut ulardin qayturuwaldi. Héchnéme, chong bolsun kichik bolsun chüshüp qalmighanidi.

20 *Dawutning ademlidi qayturuwalghan mallirining aldigha olja alghan bashqa qoy we kala padilarni sélip heydep kétiwatatti.* *Uning ademliri kétiwétip:* — Bular Dawutning oljisi, déyishti; Dawut ularning hemmisini özige aldi. □

21 Dawut halsizlinip özi bilen bille baralmighan Bésor wadisining boyida qaldurup ketken ikki yüz ademning qéshigha yétip keldi; ular Dawut we uning bilen kelgen ademlerning aldigha chiqtı, Dawut xelqning qéshigha bérıp ulargha salam qildi.

22 Lékin Dawut bilen barghanlarning arisidiki rezil ademler we erzimeslerning hemmisi qopup: — Bular biz bilen barmighamdin kényin biz yandurup alghan oljidin ulargha héch néme bermeyli. Ular peqet herbiri öz xotun-balilirini élip ket-sun, dédi. □ **23** Emma Dawut: — Yaq, i buraderlirim; Perwerdigar bizge teqsim qilghanni *ularghimu teqsim* qilmisaq bolmaydu. Chünki U bizni qoghdap bizningkige tajawuz qilghanlarni qolimizgha tapshurdi. **24** Bu ishta kim silerge maqul deydu? Chünki soqushqa chüshkenning ülüshi qandaq bolsa yük-taqlargha qarighuchilarningmu ülüshi shundaq bolidu; hemme adem teng bölühsun — dédi. **25** Shu kündin tartip bu Israel üçün höküm-belgilime qılıp békitildi. Bügün'giche

□ **30:20** «*Dawutning ademlidi qayturuwalghan mallirining aldigha ... bashqa qoy we kala padilarni sélip heydep kétiwatatti*» — belkim Amalekler ilgiri Dawut we ademliridin buluwalghan mal emes, belki Amaleklerning özlirining bashqa malliri bolushi mumkin. □ **30:22** «*rezil ademler we erzimesler...*» — ibraniy tilida: «rezil ademler we Bélialning (Iblisning) oghulliri...».

hem shundaq. ²⁶ Dawut Ziklagqa yétip kelgende, oljidin dostliri bolghan Yehuda aqsaqallirigha ewetip: — Mana, Perwerdigarning düshmenliridin alghan olja silerge bir sowghat bolsun, dédi.

²⁷ U oljidin hem Beyt-Eldikilerge, jenubiy Ramottikilerge, Yattirdikilerge, ²⁸ Aroerdikilerge, Sifmottikilerge, Eshtemoadikilerge,

²⁹ Raqaldikilerge, Yerahmeelliklerning sheherliridikilerge we Kéniylerning sheherliridikilerge, ³⁰ Xormahtikilerge, Qorashandikilerge, Ataqtikilerge, □ ³¹ Hébrondikilerge we Dawut we ademliri bille yürgen hemme yerdikilerge sowghat ewetti.

31

Saul qaza qilidu, Israil meghlup bolidu

1 Tar. 10:1-12

¹ Emdi Filistiyler Israil bilen jeng qildi. Israilning ademliri Filistiylerning aldidin qéchip, Gilboa téghida qirip yiqtildi. ² Filistiyler Saul we uning oghullirini tap bésip qoghlawatatti. Filistiyler bolsa Saulning oghulliri Yonatan, Abinadab, Melkishuani urup öltürdi. ³ Saulning etrapini urush qaplidi; oqyachilar Saulgha yétishti; u ya oqi bilen éghir yarilanduruldi.

⁴ Andin Saul yaragh kötürgüchisige: — Qilichingni sughurup méni sanjip öltürüwetkin; bolmisa bu xetnisizler kélip méni sanjip, méni xorluqqa qoyushi mumkin, dédi. Lékin yaragh kötürgüchisi

□ **30:30** «Qorashandikilerge...» — yaki «Borashandikilerge...».

intayin qorqup kétip, unimidi. Shuning bilen Saul qilichni élip üstige özini tashlidi. ⁵ Yaragh kötürgüchisi Saulning ölginini körüp, umu oxshashla özini qilichning üstige tashlap uning bilen teng öldi. ⁶ Shuning bilen Saul, üch oghli, yaragh kötürgüchisi we uning hemme ademliri shu künde biraqla öldi.

⁷ Emdi wadining u teripidiki hemde Iordan deryasining bu yéqidiki Israillar eskerlirining qachqanlıqını we Saul bilen oghullirining ölginini körginide, sheherlerni tashlap qacti, Filistiyler kélép u jaylarda orunlashdı. □

⁸ Emdi shundaq boldiki, etisi Filistiyler öltürülgenlerning kiyim-kécheklirini saldu-ruwalghili kelgende Gilboa téghida Saul bilen oghullirining ölük yatqanlıqını kördi. ⁹ Ular uning beshini késip sawut-yaraghırlarını saldurup bularnı Filistiylerning zéminining hemme yerlirige apirip butxanılırida we xelqning arisida bu xush xewerni tarqattı. □ ■ ¹⁰ Ular uning sawut-yaraghırlarını Ashtarot butxanısida qoyup ölükinı Beyt-Shan shehiridiki sépilgha ésip qoysi.

¹¹ Emdi Yabesh-Giléadta olturghuchilar Filistiylerning Saulgha néme qilghinini anglıghanda ¹² ularning ichidiki hemme baturlar atlinip kéchiche méngip, Saul bilen oghullirining

□ **31:7** «Iordan deryasining bu yéqi...» — belkim Iordan deryasining gherbiy teripini körsitudu. □ **31:9** «Ular ... sawut-yaraghırlarını saldurup bularnı Filistiylerning zéminining hemme yerlirige apirip butxanılırida ...xush xewerni tarqattı» — yaki «Ular ... sawut-yaraghırlarını saldurup, élanchılarnı Filistiylerning zéminining hemme yerlirige ewetip butxanılırida ...xush xewerni tarqattı». ■ **31:9** 1Tar. 10:9

ölüklerini Beyt-Shandiki sépildin chüshürüp, ularni
Yabeshke élip bérip u yerde köydürdi. ¹³ Andin
ularning söngeklirini Yabeshtiki yulghunning
tüwige depne qilip yette kün roza tutti.

**Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script**

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5